EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 19.7.2021
SWD(2021) 211 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Analýza plánu pro oživení a odolnost Česka

Průvodní dokument k

návrhu PROVÁDĚCÍHO ROZHODNUTÍ RADY
o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Česka

{COM(2021) 431 final}

Obsah

1. SHRNUTÍ 2

2. VÝZVY V OBLASTI OŽIVENÍ A ODOLNOSTI: KONTEXT 6

2.1. Makroekonomický výhled a vývoj od vydání zprávy o zemi z roku 2020 6

2.2. Výzvy související s udržitelným růstem, soudržností, odolností a politikami pro příští generace 9

2.3. Výzvy související se zelenou a digitální transformací 12

3. CÍLE, STRUKTURA A SPRÁVA PLÁNU 22

3.1. Celková strategie plánu 22

3.2. Prováděcí aspekty plánu 25

4. SHRNUTÍ POSOUZENÍ PLÁNU 29

4.1. Komplexní a přiměřeně vyvážená reakce na hospodářskou a sociální situaci 29

4.2. Souvislost s doporučeními pro jednotlivé země a s evropským semestrem 37

4.3. Potenciál růstu, tvorba pracovních míst, hospodářská, institucionální a sociální odolnost, evropský pilíř sociálních práv, zmírňování dopadů krize a sociální a územní soudržnost a konvergence 49

4.4. Zásada „významně nepoškozovat“ 57

4.5. Zelená transformace 59

4.6. Digitální transformace 65

4.7. Trvalý účinek plánu 69

4.8. Milníky, cíle, sledování a provádění 71

4.9. Výpočet očekávaných nákladů 72

4.10 Kontroly a audit 75

4.11 Soudržnost 80

PŘÍLOHA: OZNAČOVÁNÍ / OČEKÁVANÉ NÁKLADY 83

1. SHRNUTÍ

Pandemie COVID-19 uvrhla českou ekonomiku v roce 2020 do hluboké recese, kdy HDP poklesl o 5,6 % a míra nezaměstnanosti vzrostla na 2,6 %. Po zmírnění opatření proti šíření nákazy se očekává rychlé oživení s růstem o 3,9 % v roce 2021 a o 4,5 % v roce 2022, a to v důsledku domácích výdajů i zahraniční poptávky. Současně se očekává určité zhoršení nezaměstnanosti – z 2,6 % v roce 2020 na 3,8 % v roce 2021 a 3,5 % v roce 2022, což bude mít nepříznivé dopady zejména na zranitelné skupiny. Investice a reformy financované z Nástroje pro oživení a odolnost by měly pomoci oživení zejména od roku 2022. V roce 2021 se očekává další prohloubení schodku státního rozpočtu na 8,5 % v důsledku trvalé fiskální podpory.

Česko zaznamenalo v letech po přistoupení k EU v celé řadě oblastí rychlý pokrok z hlediska přibližování se průměru EU, ale stárnutí populace, změna klimatu a digitální transformace představují pro ekonomiku a společnost země dlouhodobé strukturální problémy. Udržení růstu produktivity, který je základem hospodářské konvergence Česka, bude vyžadovat průběžné strukturální reformy vzdělávání a odborné přípravy, inovačního ekosystému a správy věcí veřejných, cílené investice do infrastruktury a výzkumu a vývoje. Česko navíc není dosud dostatečně připraveno na ekologickou a digitální transformaci. Vzhledem k expozici rozsáhlého českého výrobního odvětví včetně automobilové výroby budou mít na české hospodářství pravděpodobně značný dopad technologické změny, jako je například automatizace výrobních procesů. Dlouhodobá rizika z hlediska udržitelnosti veřejných financí a ekonomiky navíc představuje důchodový systém a systém zdravotní péče.

Očekává se, že provádění plánu pro oživení a odolnost s finančním příspěvkem ve výši 7,036 miliardy EUR významně přispěje k oživení, hospodářskému růstu a tvorbě pracovních míst v Česku. Plán zahrnuje všech šest pilířů Nástroje pro oživení a odolnost. Přestože se tento plán zaměřuje především na investice, zdá se, že obecně zaručuje vyváženost reakce. Investice jsou zaměřeny na udržitelnou dopravu, energetiku, renovaci budov, digitalizaci veřejných služeb a podniků, digitální dovednosti, péči o děti a sociální infrastrukturu a zdravotní péči. Plán zahrnuje také řadu reforem, které mohou pomoci posunout politiky směrem k efektivnější veřejné správě, větší konkurenceschopnosti a soudržnosti. Mezi tyto reformy patří zefektivnění a úplná digitalizace postupů při vydávání stavebních povolení, posílení programů screeningu rakoviny, digitalizace vzdělávání, posílení podpory znevýhodněných škol, legislativní změny s cílem zaměřit aktivní politiky trhu práce na nejzranitelnější skupiny nebo reforma dlouhodobé péče včetně strategie deinstitucionalizace.

Český plán lze považovat za komplexní a adekvátní reakci na strukturální problémy identifikované v doporučeních pro jednotlivé země z let 2019 a 2020. V oblasti energetiky plánuje Česko využít podporu z Nástroje pro oživení a odolnost na rozšíření využívání obnovitelných zdrojů energie, zejména fotovoltaiky, zvýšení energetické účinnosti obytných a veřejných budov a podporu náhrady vytápění domácností kotli na uhlí. Udržitelná doprava bude podporována investicemi do železniční infrastruktury, čisté městské dopravy a propagací využívání nízkoemisní mobility. Doporučení v oblasti výzkumu a vývoje budou řešena investicemi zaměřenými na posílení spolupráce veřejného a soukromého sektoru a inovačního ekosystému, jakož i finanční a nefinanční podporou inovativních firem. Podnikatelské prostředí by mělo být zlepšeno rozsáhlými opatřeními v oblasti elektronické

veřejné správy, protikorupčními reformami a zejména komplexní reformou postupu při vydávání stavebních povolení, což v současnosti představuje hlavní překážky investiční činnosti v Česku. Klíčová opatření k řešení doporučení pro trh práce zahrnují programy pro zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci s cílem přizpůsobit pracovní sílu potřebám průmyslové a digitální transformace a výstavbu nových zařízení péče o děti do tří let s cílem podpořit účast žen na trhu práce. V oblasti vzdělávání se plán zaměřuje na posílení digitální gramotnosti žáků a učitelů, zajištění digitálního vybavení škol a zároveň zajištění inkluzivního vzdělávání podporou znevýhodněných škol a doučování žáků. Doporučení v oblasti zdravotní péče jsou řešena posílením onkologické prevence a rehabilitační péče, rozvojem portálu elektronického zdravotnictví zaměřeného na podporu integrované péče a podporou vzdělávání ve zdravotnictví. Další doplňkové činnosti zahrnují opatření ke zlepšení dlouhodobé péče.

Očekává se, že provádění plánu významně přispěje k hospodářskému růstu a tvorbě pracovních míst v Česku a zároveň posílí hospodářskou, sociální a institucionální odolnost. Předpokládá se, že v krátkodobém až střednědobém horizontu podpoří celkovou poptávku a zlepší cyklické postavení české ekonomiky, čímž zmírní nepříznivé ekonomické dopady krize způsobené onemocněním COVID-19. Do roku 2026 se rovněž očekává zlepšení situace na trhu práce v porovnání se scénářem bez podpory z Nástroje pro oživení a odolnost. Očekává se výrazné a dlouhodobé posílení potenciálního růstu, což přispěje k plnění cílů akčního plánu pro evropský pilíř sociálních práv a k dalšímu pokroku v této oblasti do roku 2030. To by mělo usnadnit přechod země na hospodářský model více zaměřený na činnosti s vysokou přidanou hodnotou, který si zachová konkurenceschopnost a spravedlnost i v podmínkách automatizace a digitálních změn. Hospodářský dopad Nástroje pro oživení a odolnost by v Česku mohl do roku 2026 vést ke zvýšení HDP o 0,8 až 1,2 %. Přibližně tři čtvrtiny očekávaného pozitivního dopadu na celkový růst produktivity výrobních faktorů vyplývají z politik v oblasti lidského kapitálu, jako je vzdělávání a odborná příprava, výzkum, vývoj a inovace.

Česko se ve svém plánu pro oživení a odolnost zaměřuje na zmírnění dopadů změny klimatu, na přizpůsobení se této změně a na ochranu biologické rozmanitosti a přírodních zdrojů, přičemž 41,6 % jeho alokace je určeno na opatření související s klimatem. Očekává se, že investice do obnovitelných zdrojů energie, modernizace rozvodných sítí dálkového vytápění, výměna uhelných kotlů a zvýšení energetické účinnosti obytných a veřejných budov pomohou Česku, aby do roku 2030 dosáhlo svých cílů v oblasti energetiky a klimatu, a podpoří přechod na oběhové hospodářství. Realizace investic do plynu a biomasy podléhá specifickým podmínkám a měla by se řídit kritérii udržitelnosti pro obnovitelné zdroje energie, která má Česko přijmout, v souladu se směrnicí o obnovitelných zdrojích energie. Očekává se, že investice do udržitelné dopravy zlepší železniční infrastrukturu a infrastrukturu čisté mobility včetně elektromobility. Cílem je podpořit celkový ekosystém mobility, který je pro českou ekonomiku klíčový. Všechna uvedená opatření, jejichž financování je plánováno z Nástroje pro oživení a odolnost, dodržují zásadu „významně nepoškozovat“.

Plán má významně přispět k digitální transformaci české ekonomiky a společnosti vzhledem k tomu, že 22,1 % přidělených finančních prostředků je určeno na digitální opatření. Rozvoj digitálních dovedností je jedním z cílů navrhovaných reforem vzdělávání, které doplňují možnosti rozšiřování digitálních dovedností pro dospělé v produktivním věku.

Plán navíc klade velký důraz na digitalizaci veřejné správy, a to jak v rámci odvětvových reforem justice, vydávání stavebních povolení, územního plánování a zdravotnictví, tak prostřednictvím horizontálních opatření zaměřených na zvýšení kvality a dostupnosti řešení v oblasti elektronické veřejné správy, zlepšení efektivity veřejného využívání zdrojů IT, podporování zásady „pouze jednou“ prostřednictvím bezproblémové výměny údajů a posilování kybernetické bezpečnosti. Reforma modelu řízení digitální ekonomiky společně s investicemi do center digitálních inovací a center excelence, špičkových digitálních technologií a digitálních schopností podniků (zejména malých a středních podniků) spolu s investicemi do digitální transformace kreativního a kulturního odvětví by měly napomoci rozvoji digitálního ekosystému. Digitalizaci české ekonomiky by měly podpořit investice do sítí s velmi vysokou kapacitou a sítí 5G.

Český plán pro oživení a odolnost zahrnuje strukturální změny institucí a politik, a proto lze předpokládat, že bude mít trvalý účinek. Očekává se, že úsilí o digitalizaci v celé řadě institucí a orgánů veřejné správy strukturálně zvýší efektivitu a zlepší kvalitu veřejných služeb. Očekává se, že zefektivnění a digitalizace postupu při vydávání stavebních povolení výrazně zlepší podnikatelské prostředí a v mnoha oblastech uvolní stavební investice. Reformy rámce správy soudnictví a boje proti korupci budou mít trvalý dopad. Předpokládá se, že revize školních osnov přinese kvalitativní posun ve zvyšování digitální gramotnosti. Důležité legislativní reformy se předpokládají také v oblasti politiky zaměstnanosti, péče o děti, dlouhodobé péče a kulturních a kreativních odvětví. V jiných oblastech politiky, jako je energetika, digitální infrastruktura nebo výzkum a vývoj, však byly zásadní strukturální reformy opomenuty.

Plán se nezabývá dlouhodobou udržitelností veřejných financí. Vzhledem ke střednědobé až dlouhodobé povaze této výzvy je naléhavost jejího řešení v současné ekonomické situaci méně zřejmá než u ostatních doporučení. Česko však bude v dlouhodobém horizontu i nadále čelit střednědobým rizikům v oblasti fiskální udržitelnosti veřejných financí, především v důsledku nákladů na stárnutí populace. Zlepšení dlouhodobé fiskální udržitelnosti důchodového systému a systému zdravotní péče tak zůstává i nadále důležitou výzvou, kterou bude třeba řešit v nadcházejících letech. Kromě toho plán zohledňuje regionální rozdíly jen do určité míry.

Plán navrhuje komplexní, jasný a realistický soubor milníků a cílů v souladu s cíli jednotlivých komponent. Tyto milníky a cíle jsou relevantní a jejich počet se zpravidla pohybuje mezi dvěma až třemi na jedno opatření. V prvních letech provádění plánu představují převažující nástroj sledování milníky, které se často vztahují ke vstupu právního rámce v platnost, zahájení programu podpory nebo k výběru projektů. V pozdějších letech je realizace projektů zpravidla monitorována pomocí cílů týkajících se konečných výstupů. Milníky a cíle představují klíčové kroky jednotlivých opatření a realisticky ukazují, zda bylo daných opatření dosaženo. Proto lze mít za to, že navrhované milníky a cíle jsou v souladu s dlouhodobými cíli plánu.

Nástroj pro technickou podporu poskytuje odborné znalosti při budování kapacit pro provádění plánu v několika oblastech, jichž se plán týká, jako je digitalizace veřejné správy, inteligentní a chytrá mobilita, digitální infrastruktura a investice do veřejné infrastruktury, jakož i pro celkové provádění plánu.

Celkově jsou informace o nákladech a podklady k nim poskytovány ve středním rozsahu a představují dostatečný základ pro posouzení přiměřenosti a věrohodnosti odhadů nákladů. U některých opatření jsou zároveň informace a podklady nebo jiné srovnatelné údaje poskytovány jen v omezeném rozsahu, což omezuje míru, do níž lze tyto konkrétní odhady nákladů považovat za přiměřené a věrohodné. Synergie s jinými finančními prostředky EU nebyly celkově dosud objasněny. U různých opatření je třeba tyto synergie pečlivě monitorovat na úrovni projektů.

Za předpokladu, že níže uvedené milníky budou splněny před první žádostí o platbu, jsou opatření navržená v plánu na podporu oživení a odolnosti a dodatečná opatření obsažená v návrhu prováděcího rozhodnutí Rady přiměřená k prevenci, odhalování a nápravě korupce, podvodů a střetů zájmů a očekává se, že tato ujednání účinně zabrání dvojímu financování. Komise bude ve svých auditech založených na posouzení rizik věnovat zvláštní pozornost možnému střetu zájmů, který může vzniknout v důsledku využívání slepých svěřenských fondů. Určení subjektů odpovědných za kontroly a audit v Česku je obecně dostatečně vysvětleno a je jasně vymezena nezávislost a oddělení funkcí auditního subjektu, včetně jejich zakotvení v českých právních předpisech. Vnitrostátní režim pro provádění plánu pro oživení a odolnost je stanoven v usnesení vlády č. 467 ze dne 17. května 2021. Nejvyšším rozhodovacím a schvalovacím orgánem odpovědným za celkovou koordinaci a monitorování plánu na podporu oživení a odolnosti je Řídící výbor Národního plánu obnovy. Za koordinaci, monitorování a podávání zpráv o plánu pro oživení a odolnost jakožto orgán odpovědný za plán pro oživení a odolnost odpovídá Ministerstvo průmyslu a obchodu, které je rovněž hlavním kontaktním místem pro Komisi. Po nedávných auditech jiných programů EU byly u Ministerstva průmyslu a obchodu zjištěny závažné nedostatky v prevenci, odhalování a nápravě případů střetu zájmů.

Plán obsahuje milníky, které mají zajistit, že tyto nedostatky budou vyřešeny před první žádostí o platbu. Jsou stanoveny další milníky, které mají být splněny do doby první žádosti o platbu, které vyžadují i) přezkum souladu vnitrostátních postupů s cílem zajistit, aby uplatňování skutečného vlastnictví v rámci systému vnitřní kontroly Nástroje bylo plně v souladu s definicí „skutečných majitelů“ podle čl. 3 bodu 6 směrnice 2015/849 ve znění směrnice 2018/843, ii) přijetí auditní strategie zajišťující nezávislý a účinný audit provádění Nástroje pro oživení a odolnost auditním orgánem, iii) přijetí a zavedení postupů pro systém shromažďování, uchovávání a zpracování údajů o všech příjemcích finančních prostředků, včetně všech skutečných majitelů podle článku 3 směrnice (EU) 2015/849 a postupů obsahujících popis toho, jak budou tyto záznamy uchovávány, správní radou Nástroje pro oživení a odolnost a iv) zavedení a zprovoznění systému úložišť pro monitorování provádění Nástroje pro oživení a odolnost a shromažďování a uchovávání všech údajů uvedených v čl. 22 odst. 2 písm. d) bodech i) až iii) nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

Plán představuje vizi modernizovaného Česka a soustředí se na šest klíčových oblastí politiky, které jsou realizovány prostřednictvím 26 komponent. Jsou zajištěny synergie jak u tematických komponent (např. komponenty vzdělávání a odborné přípravy), tak horizontálně napříč několika komponentami (např. při uplatňování požadavků na energetickou účinnost při renovacích veřejných budov nebo digitální transformaci veřejné správy nebo zaměření na zdravotní péči v oblasti vysokoškolského vzdělávání, výzkumu a investic do infrastruktury).

Posouzení a hodnocení českého plán pro oživení a odolnost podle kritérií stanovených v čl. 19 odst. 3 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost v souladu s jeho přílohou V.

(1) Vyvážená reakce	(2) Doporučení pro jednotlivé země	(3) Růst, pracovní místa	(4) Zásada „významně nepoškozovat“	(5) Zelený cíl	(6) Digitální cíl	(7) Trvalý dopad	(8) Monitorování a provádění	(9) Výpočet nákladů	(10) Kontrolní systémy	(11) Soudržnost
A	A	A	A	A	A	A	B	B	A	B

2. VÝZVY V OBLASTI OŽIVENÍ A ODOLNOSTI: KONTEXT

2.1. Makroekonomický výhled a vývoj od vydání zprávy o zemi z roku 2020

Hospodářský růst v Česku se v roce 2020 prudce obrátil vzhledem k narušení v důsledku pandemie, která postihla zejména rozsáhlý zpracovatelský průmysl země zaměřený na vývoz. Reálný HDP se v roce 2020 snížil o 5,6 %. K oživení dle očekávání dojde na jaře roku 2021, a do konce roku 2021 by měl HDP dosáhnout úrovně před krizí. Makroekonomický a fiskální výhled i nadále ovlivňuje vysoká nejistota související s pandemií COVID-19 a s jejími ekonomickými důsledky.

Pandemie COVID-19 a odpovídající opatření proti šíření nákazy vedly v roce 2020 k prudkému poklesu reálného výstupu. Tento hospodářský útlum byl způsoben propadem zahraniční i domácí poptávky. Spotřeba domácností silně poklesla, přestože ji podporoval režim zkrácené pracovní doby program „Antivirus“, jakož i další fiskální podpůrná opatření. Podpůrná opatření sice zmírnila pokles maloobchodních tržeb, avšak odvětví služeb, zejména odvětví pohostinství utrpělo větší ztráty. V důsledku rostoucí nejistoty ohledně budoucího vývoje prudce poklesly také investice a výstupy ze stavebnictví.

Soukromá spotřeba zůstane pravděpodobně i nadále hlavní hnací silou hospodářského oživení, což odráží stabilní trh práce, potlačenou poptávku a klesající trend vysoké míry úspor domácností. Soukromou spotřebu bude podporovat také snížení daně z příjmu fyzických osob s účinností od začátku roku 2021. Oživení investic bude dle očekávání pomalejší vzhledem k tomu, že v dodavatelských řetězcích přetrvávají určitá narušení. Obchodní bilance bude v letech 2021 i 2022 pravděpodobně mírně kladná, což odráží mimo jiné i zotavení klíčových obchodních partnerů Česka. Negativní dopad pandemie na služby zaměřené na klienty, jako je pohostinství, cestovní ruch a doprava, však může přetrvávat déle. Ačkoli se očekává, že míra nezaměstnanosti v Česku zůstane nízká, může mít očekávaný nárůst v letech 2021 a 2022 negativní dopad zejména na osoby ve zranitelných situacích. Podle průběžné prognózy Komise z léta 2021 se očekává, že hospodářská aktivita se v časovém horizontu prognózy vrátí ke svému potenciálnímu růstu a že se HDP se v roce 2022 zvýší o 4,5 %. Inflace měřená indexem HISC by měla v roce 2021 zpomalit na 2,7 % a v roce 2022 na 2,3 %, tedy směrem k dvouprocentnímu cíli měnové politiky národní centrální banky. Cenové tlaky se dle předpokladu zmírní v důsledku protiinflačních účinků poptávky z druhé vlny pandemie v podmínkách utlumené domácí hospodářské činnosti. Zároveň se předpokládá, že slabý růst mezd bude tlumit zvyšování domácích nákladů práce.

Příjmová nerovnost v Česku zůstává v porovnání s průměrem EU-27 i nadále nízká. Příjem nejbohatších 20 % obyvatel byl v roce 2018 přibližně 3,5krát vyšší než příjem 20 % nejchudších, což je výrazně menší rozdíl než pětinásobek v EU. Tento poměr, sledovaný prostřednictvím srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů, který je přílohou evropského pilíře sociálních práv, zůstává od roku 2005 stabilní, a to díky relativně rovnoměrnému nárůstu reálného disponibilního příjmu domácností v různých příjmových skupinách. Nízká nerovnost je způsobena tím, že tržní příjmy (tj. příjmy domácností před zdaněním a sociálními transfery) jsou poměrně rovnoměrně rozděleny. Rozdíl mezi nerovností tržních příjmů a nerovností disponibilních příjmů (tj. po zdanění a transferech) je podobný jako průměr v EU, což naznačuje, že český daňový systém a systém sociálních dávek je v souladu s průměrem EU, pokud jde o snižování nerovnosti.

Česko zavedlo rozsáhlé fiskální stimuly s cílem zmírnit pokles v roce 2020 a podpořit oživení v roce 2021. Saldo veřejných financí na konci roku 2020 vykazovalo schodek ve výši 6,2 % HDP. Tento výsledek byl způsoben vyššími výdaji v důsledku řady vládních podpůrných programů, včetně režimů zkrácené pracovní doby, jako je například program „Antivirus“ a „Kompenzační bonus pro živnostníky“, dotační programy pro podniky, jakož i poklesem výběru daně z příjmů právnických osob a DPH v souvislosti s poklesem soukromé spotřeby. Mimořádná fiskální opatření ke zmírnění poklesu v roce 2020, společně s již existujícím daňovým systémem a systémem sociálních dávek, absorbovala zhruba třetinu šoku pro tržní příjmy domácností v Česku, přičemž největší část dopadu připadala na programy peněžní kompenzace.[1] I v případě, že v roce 2021 dojde k částečnému hospodářskému oživení, a tedy ke zvýšení daňových příjmů, zůstane rozpočet v letech 2021 a 2022 pravděpodobně i nadále napjatý. Nové podpůrné programy pro podniky postižené omezujícími opatřeními („COVID 2021“ a „COVID – Nepokryté náklady“), jakož i snížení daně z příjmů fyzických osob by podle prognózy Komise z jara 2021 mohly v roce 2021 vést k rozpočtovému schodku ve výši 8,5 %. Tempo růstu veřejného dluhu v letech 2020–2022 sice převyšuje průměr EU, ale výše veřejného dluhu je ve srovnání s ostatními členskými státy i nadále nízká. Poměr veřejného dluhu k HDP, který v roce 2020 činil 38,1 %, se podle prognózy v roce 2021 zvýší na 44,3 % a v roce 2022 na 47,1 %.

Bankovní sektor před krizí byl stabilní, ziskový, dobře kapitalizovaný a nebyl přímo vystaven státnímu dluhu. Krize sice mohla ovlivnit ziskovost bank, avšak rizika se zatím jeví jako omezená. Pokles hospodářské činnosti a s ním spojené zhoršení finanční situace mnoha domácností a podniků by mohlo přinést nárůst objemu úvěrů v selhání, i když v současné době je poměr úvěrů v selhání s odloženými splátkami nižší, než se očekávalo. Snížení kvality úvěrových portfolií bank by nemělo ohrozit finanční stabilitu. Česká centrální

[1] Viz Christl, M, De Poli, S., Figari, F., Hufkens, T., Leventi, C., Papini, A. a Tumino, A. (2021) „The cushioning effect of fiscal policy in the EU during the COVID-19 pandemic“, JRC Working Papers on Taxation and Structural Reforms, 02/2021 (připravováno); a Almeida, V., Barrios, S., Christl, M., De Poli, S., Tumino, A., Van der Wielen, W. (2020): „Households´ income and the cushioning effect of fiscal policy measures during the Great Lockdown“, pracovní dokument SVS o zdanění a strukturálních reformách, 06/2020, k dispozici na https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc121598.pdf

banka navíc již oznámila zvýšení proticyklické kapitálové rezervy platné od července 2022. Přibližně 90 % aktiv bankovního systému je pod zahraniční kontrolou (většinou unijního původu). Současné zadlužení domácností je denominováno převážně v CZK, zatímco třetina dluhů podniků je denominována v EUR. Centrální banka posílila sledování dceřiných společností zahraničních bank a používání obezřetnostních opatření. Měnové podmínky jsou akomodativní. Insolvenční rámec je v porovnání se zeměmi ve stejném regionu robustnější, ale chybí zde předúpadkové režimy.

Makroekonomický scénář, z něhož plán pro oživení a odolnost vychází, je založen na věrohodných makroekonomických předpokladech. Makroekonomický scénář je v souladu s poslední prognózou Ministerstva financí (MF), z níž vychází i konvergenční program ČR na rok 2021. Konvergenční program obsahuje prognózu základních makroekonomických a fiskálních ukazatelů do roku 2024. Jeho prognózu posoudil Výbor pro rozpočtové prognózy, který ji vyhodnotil jako realistickou z hlediska pravděpodobnosti plnění v souladu se zákonem o pravidlech rozpočtové odpovědnosti. Pro delší horizont prognózy českého plánu pro oživení a odolnost byly přijaty nezbytné předpoklady o vývoji ekonomiky, cen a zaměstnanosti. Vzhledem k obvyklé absenci cyklických výkyvů v dlouhodobém horizontu bylo pro roky 2025 a 2026 zvoleno neměnné tempo růstu.

Předpovědi hospodářského růstu pro roky 2021 i 2022 jsou o něco pesimističtější ve srovnání s průběžnou prognózou Komise z léta 2021. Důvodem je především předpoklad mírnějšího oživení soukromé spotřeby. Očekávaný vývoj výsledků českého trhu práce a cen je obecně v souladu se stanoviskem Komise. Podle českého plánu pro oživení a odolnost se v roce 2023 a později očekává zmírnění hospodářského růstu na 2 % v důsledku jak domácí, tak zahraniční poptávky. Podle plánu a v souladu s prognózou Komise by měla inflace i nadále zůstat omezená, ale mírně vyšší než inflační cíl centrální banky. Ministerstvo financí předpokládá, že schodek veřejných financí bude v roce 2021 činit 8,8 % HDP a v roce 2022 5,9 % HDP. Prognóza Komise z jara 2021 ve srovnání s tím předpokládá rozpočtový schodek ve výši 8,5 % HDP v roce 2021 a ve výši 5,4 % HDP v roce 2022.

Tabulka 1: Porovnání makroekonomického vývoje a prognóz

	2019	2020		2021		2022		2023	2024	2025	2026
		Komise	Plán pro oživení a odolnost	Komise	Plán pro oživení a odolnost	Komise	Plán pro oživení a odolnost	Plán pro oživení a odolnost	Plán pro oživení a odolnost	Plán pro oživení a odolnost	Plán pro oživení a odolnost
Reálný HDP (změna v %)	2,3	−5,6	−5,6	3.9*	3,1	4.5*	3,7	1,9	2,1	2,0	2,0
Inflace měřená HISC (% změna)	2,6	3,3	3,3	2.7*	2,4	2.3*	2,3				
Deflátor HDP	3,9	4,2	4,2	2	1,8	2,1	1,7	2,0	1,9	2,0	2,0

Zaměstnanost (změna v %)	0,3	−1,5	−1,5	−1,5	−1,1	0,3	0,1	0,3	0,1	0	0
Míra nezaměstnanosti (%)	2,0	2,6	2,6	3,8	3,6	3,5	3,7				
Saldo veřejných financí (% HDP)	0,3	−6,2	−6,2	−8,5	−8,8	−5,4	−5,9				
Veřejný dluh (% HDP)	30,3	38,1	38,1	44,3	44,8	47,1	48,4				

Zdroj: Letní průběžná prognóza Komise (2021) (COM*), jarní prognóza Komise (2021) (COM), plán pro oživení a odolnost Česka

2.2. Výzvy související s udržitelným růstem, soudržností, odolností a politikami pro příští generace

Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

Oživení české ekonomiky bude záviset na její schopnosti diverzifikovat a zvyšovat přidanou hodnotu svých výrobků a služeb. Růstový model, který v posledních deseti letech určoval hospodářskou výkonnost Česka, byl založen na přímých zahraničních investicích a na otevřenosti obchodu, jež podporovala zeměpisná blízkost klíčových trhů EU, mzdová konkurenceschopnost a příliv finančních prostředků z EU. Tyto faktory zvyšují produktivitu a podporují růst zaměstnanosti. Relativně nízká míra nezaměstnanosti a překážky na trhu práce v posledních letech však tlačily mzdy vzhůru. Celková konkurenceschopnost a produktivita práce se snížily. Ačkoli se poptávka po pracovní síle během pandemie snížila, strukturální problémy přetrvávají, a to včetně problémů, které souvisí s nedostatkem pracovních sil a kvalifikace. Kromě toho přetrvává rozdíl mezi velkými a malými podniky a mezi podniky se zahraničním vlastníkem a domácími podniky, pokud jde o výdaje na výzkum a vývoj a mezinárodní konkurenceschopnost. Vzhledem k demografickým trendům bude mít i nadále zásadní význam zvyšování produktivity práce s využitím automatizace, robotizace a digitálních technologií. Vzhledem k tomu, že české podniky jsou silně začleněny do globálních dodavatelských řetězců, je nezbytný posun na pozice s vyšší přidanou hodnotou, aby si Česko udrželo konkurenceschopnost ve srovnání se svými regionálními protějšky.

Budoucí růst Česka závisí také na schopnosti udržet si i nadále atraktivitu pro investice. Klíčovou úlohu bude hrát odstranění překážek pro investice s cílem podpořit místní podnikání a malé a střední podniky, zejména v odvětvích náročných na výzkum a vývoj. Patří sem překážky i) administrativní povahy (např. zdlouhavé a náročné správní postupy, nedořešené problémy týkající se veřejných zakázek, nedostatečná předvídatelnost regulace podnikání a administrativní a regulační zátěž a nepřehledné prostředí programů podpory podnikání), ii) fyzické povahy (chybějící dopravní infrastruktura), jakož i iii) nesoulad pracovních sil a dovedností, zejména v důsledku příliš nízkého počtu absolventů oborů přírodních věd, technologie, inženýrských oborů a matematiky (STEM) a nedostatečné

odborné přípravy absolventů. Další rozvoj místního systému podnikání musí být rovněž podpořen vyspělejšími kapitálovými trhy, neboť rizikový kapitál je v současné době stále velmi omezený a emise vlastního kapitálu jsou zanedbatelné, zejména pro podniky s vysokým rizikem v přípravných a počátečních fázích. To je obzvláště důležité v kontextu oživení, kdy rychle rostoucí podniky, které obvykle potřebují financování vlastního kapitálu více než ostatní, nabízejí prémii.[2]

Klíčovou překážkou pro zemi je malá výkonnost veřejné vědecké základny. Navzdory přiměřené úrovni veřejného financování výzkumu a vývoje zůstává vědecká a technologická výkonnost malá. Klíčovým faktorem neefektivity je vysoká míra roztříštěnosti veřejného výzkumného sektoru. Je nezbytné, aby veřejné investice do výzkumu a vývoje byly podpořeny strukturálními a komplexními reformami, jako je vytvoření účinného mechanismu řízení a koordinace politiky výzkumu a inovací na vnitrostátní úrovni, řešení roztříštěnosti odvětví veřejného výzkumu a zjednodušení regulačního rámce pro spolupráci veřejného a soukromého sektoru a komercializaci výsledků výzkumu.

Vzhledem k významu automobilového průmyslu pro české hospodářství je rizikem vysoce cyklická povaha tohoto odvětví, jeho zaměření na vývoz a jeho závislost na dodavatelských řetězcích. Rizika jsou ve střednědobém až dlouhodobém horizontu umocňována strukturálními změnami, kterými automobilový průmysl projde v souvislosti s postupným zpřísňováním emisních norem. Přechod na vozidla s alternativními palivy bude vyžadovat značné investice do technologického vývoje, strojů a zařízení a do infrastruktury, což může mít dopad na zaměstnanost, na vztahy mezi nabídkou a poptávkou a na ceny energií.

Sociální a územní soudržnost

V celkových ukazatelích chudoby nebo sociálního vyloučení dosahuje Česko lepších výsledků, než je průměr EU, a životní úroveň se zvyšuje, i když mezi jednotlivými skupinami obyvatel a regiony přetrvávají rozdíly. I přes určité zlepšení poptávky po pracovní síle s nízkou kvalifikací míra zaměstnanosti osob s nízkou kvalifikací stále značně zaostává za mírou zaměstnanosti středně a vysoce kvalifikovaných pracovníků a je zde také další prostor pro zlepšení výsledků zaměstnanosti osob se zdravotním postižením. V sociálně znevýhodněných rodinách je časté předčasné ukončení školní docházky. Kromě toho přetrvává velká nerovnost žen a mužů v oblasti platů i zaměstnanosti (viz rámeček 3). Na trhu práce jsou i nadále nedostatečně zastoupeny ženy ve věku 25–49 let s malými dětmi. Negativní dopad rodičovství na účast žen na trhu práce je i nadále vysoký a brání ženám v kariérním postupu. Je zapotřebí dalších reforem a investic v oblasti péče o děti, dlouhodobé péče spojující sociální a zdravotní péči, rozvoje spravedlivého vzdělávacího systému a systému odborné přípravy, jakož i řešení problémů spojených se stárnutím, technologickými změnami a udržitelností životního prostředí.

[2] Viz informační přehled o ČR v: Benedetti Fasil, C., Del Rio, J.C., Domnick, C., Fako, P., Flachenecker, F., Gavigan, J., Janiri, M., Stamenov, B. a Testa, G., High Growth Enterprises in the COVID-19 Crisis Context, EUR 30686 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021, ISBN 978-92-76-37269-1 (online), doi:10.2760/63402 (online), JRC124469

Regionální rozdíly v sociálně-ekonomických ukazatelích přetrvávají a objevují se nové výzvy. Zejména severozápadní Čechy a Moravskoslezský kraj, regiony historicky závislé na těžbě uhlí, zaostávají za zbytkem země, pokud jde o produktivitu, míru nezaměstnanosti, výsledky vzdělávání, podíl osob ohrožených chudobou, střední délku života a také kvalitu ovzduší. Tyto regiony také trpí trvalým odlivem obyvatelstva a vysokou mírou předčasného ukončování školní docházky. Zvláště nepříznivá je situace v severozápadních Čechách, kde se životní úroveň v posledních dvou desetiletích od zbytku země výrazně odlišuje. Bohatší regiony naopak dosahují mnohem lepších výsledků ve vzdělávání a mají větší inovační kapacity, čímž přitahují soukromé investice.

Zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost

Je třeba dále zlepšovat výkonnost veřejného sektoru a efektivitu veřejné správy v Česku. Klíčovými prioritami zůstávají i nadále digitalizace veřejných služeb a snižování administrativní zátěže na všech úrovních veřejné správy. Česko musí zvýšit míru využívání digitálních veřejných služeb a urychlit provádění vnitrostátní strategie elektronické veřejné správy. Ke zkrácení doby vydávání stavebních povolení je nutná reforma postupů při jejich vydávání a zároveň je potřeba zajistit vyvážení veřejných zájmů. V současné době probíhá nebo se připravuje řada důležitých reforem českého soudnictví včetně reformy výběrového řízení pro jmenování soudců, kárného řízení pro soudce a státní zástupce a zavedení elektronické spisové služby. Tyto reformy by mohly zvýšit efektivitu, nezávislost a dostupnost soudnictví. Další prostor pro zlepšení existuje rovněž v oblasti veřejných financí. Pravidelné přezkumy výdajů mohou pomoci sladit veřejné výdaje s nově vznikajícími ekonomickými prioritami, přičemž využívání ekologického sestavování rozpočtu by pomohlo zvládnout výzvy spojené s ekologickou transformací. Bude nutno řešit také dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, zejména ve vztahu k nákladům spojeným se stárnutím populace. V tomto ohledu se poslední opatření zaměřovala spíše na přiměřenost důchodů, přičemž věk odchodu do důchodu byl omezen na 65 let a nebyl zvýšen v souladu s doporučeními uvedenými v poslední zprávě o důchodovém systému, kterou zveřejnila vláda.

V souvislosti s pandemií je třeba věnovat zvláštní pozornost výkonnosti systému zdravotní péče a jeho udržitelnosti. Zdravotní výsledky obyvatelstva zaostávají, ale v posledním desetiletí se pozitivně přiblížily zbytku EU. Existují rozdíly v přístupu ke zdravotní péči. Ačkoli subjektivně neuspokojená potřeba zdravotní péče v České republice patří k nejnižším v EU (rámeček 3), existují regionální rozdíly, pokud jde o distribuci zdravotnických prostředků a zdravotnického personálu. Zdá se, že cestovní vzdálenosti představují v porovnání se zbytkem EU poněkud větší problém v přístupu ke zdravotní péči. Ve střednědobém horizontu by Česku mohlo prospět pokračování v reformě primární péče, provádění nové strategie v oblasti zdravotnictví do roku 2030, investice do koordinace péče a snížení počtu hospitalizací a další rozvoj elektronického zdravotnictví včetně posílení digitálních kompetencí praktických lékařů a propojení systémů sledování a monitorování.

Politiky pro příští generaci, děti a mladé lidi, včetně vzdělávání a dovedností

V zájmu řešení budoucího nedostatku pracovních sil je třeba provádět politiky pro další generace, děti a mládež včetně vzdělávání a odborné přípravy poskytující příslušné dovednosti. Příprava pracovních sil na postupující automatizaci průmyslu a digitalizaci pracovních struktur je klíčovým prvkem pro dosažení lepších vyhlídek růstu a posunutí Česka na vyšší příčky globálního hodnotového řetězce. Bude to vyžadovat investice do široké škály

dovedností, a to nejen digitálních a technických, ale i průřezových a nekognitivních. Je třeba posílit úsilí v oblasti vzdělávání dospělých, kde Česko zaostává v účasti, institucionální infrastruktuře a financování. Kvalitní inkluzivní vzdělávání a odborná příprava od útlého věku a v průběhu celé profesní dráhy a posílené vzdělávání jsou nezbytné pro využití veškeré transformační síly digitálních technologií a přispívají k Evropské agendě dovedností, evropskému pilíři sociálních práv a Evropskému prostoru vzdělávání. Účast na předškolním vzdělávání je však nízká, zejména u dětí mladších 3 let (6,3 % oproti průměru EU 35,3 % v roce 2019). Výsledky vzdělávání jsou navíc silně ovlivněny socioekonomickým zázemím a rozdíly mezi školami jsou výrazné. Důvodem k vážným politickým obavám jsou i nadále dosavadní výsledky vzdělávání mnoha Romů. Atraktivnost učitelského povolání v Česku je omezená, a to kvůli nízkým platům a malé prestiži. Učitelskou profesi je třeba podporovat lepšími možnostmi kariérního růstu a odborné přípravy. Vybavení učitelů digitálními dovednostmi by poskytlo podporu při změnách, které přinese budoucí digitální transformace.

2.3. Výzvy související se zelenou a digitální transformací

Hlavním cílem Nástroje pro oživení a odolnost je podpora souběžné transformace.[3] Česko patří mezi méně vyspělé členské státy v dosahování uhlíkové neutrality a ve využívání výhod digitální transformace, jak vyplývá ze zhodnocení vnitrostátního plánu České republiky v oblasti energetiky a klimatu na rok 2020[4], provedeného Komisí, a indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) na rok 2020. Aby Česko dosáhlo klimatické neutrality a úspěšné digitalizace společnosti a ekonomiky, bude nezbytné, aby zvýšilo své ambice. Tento oddíl připomíná, jak si Česko stojí v dosahování cílů souvisejících se zelenou a digitální transformací.

Ekologický rozměr

Plán by měl přispět k zelené transformaci a alespoň 37 % přidělených finančních prostředků musí přispívat ke klimatickým cílům. Opatření v plánu přispívají k dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050 a cílů v oblasti energetiky a klimatu do roku 2030, přičemž je třeba zohlednit vnitrostátní plán České republiky v oblasti energetiky a klimatu. Opatření by měla přispět rovněž k plnění environmentálních cílů v oblasti odpadů, vody, omezování znečištění, udržitelné mobility, ochrany a obnovy biologické rozmanitosti,

[3] Nařízení stanoví, že nástroj by měl podporovat zelenou transformaci pro splnění klimatických cílů Unie do roku 2030 a splnění cíle dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050. Měl by rovněž podporovat digitální transformaci [v souladu s mandátem Rady]. V tomto ohledu stanoví nařízení závazný cíl v tom smyslu, že opatření uvedená v plánu by měla přispět k zelené transformaci částkou, která představuje alespoň 37 % celkových finančních prostředků přidělených na tento plán, s cílem přispět k začleňování opatření v oblasti změny klimatu. Stanoví také závazný cíl, že opatření uvedená v plánu přispívají částkou ve výši nejméně 20 % celkových finančních prostředků přidělených na digitální transformaci nebo na řešení výzev, které z ní vyplývají.

[4] Vypracovaného na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu

Economidou, M., Ringel, M., Valentova, M., Zancanella, P., Tsemekidi Tzeiranak, S., Zangheri, P., Paci, D., Ribeiro Serrenho, T., Palermo, V. a Bertoldi, P., National Energy and Climate Plans for 2021-2030 under the EU Energy Union, EUR 30487 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2020, ISBN 978-92-76-27013-3, doi:10.2760/678371, JRC122862.

mořských a vodních zdrojů a podpořit přechod k udržitelným potravinovým systémům, případně i k oběhovému hospodářství, a zároveň zajistit, aby nikdo nebyl opomenut.

Přestože Česko dosáhlo pokroku v oblasti oddělení ekologických tlaků od hospodářské činnosti a zlepšení environmentální infrastruktury, jsou jeho výsledky v oblasti efektivního provádění environmentálních politik i nadále poněkud smíšené. Další pokrok směrem k udržitelnému rozvoji bude vyžadovat provedení balíčku „zelených reforem“ s cílem postupného přechodu na nízkouhlíkové hospodářství, zajištění soudržnosti mezi environmentální a energetickou politikou a stanovení cen uhlíku[5]. V současné době nejsou zavedena žádná nová opatření v oblasti zdanění uhlíku a energie, která by transformaci spjatou s klimatem účinně podpořila. Pokud jde o klíčové výzvy v oblasti životního prostředí, jako hlavní potřeby investic do životního prostředí vystupují do popředí kvalita ovzduší, oběhové hospodářství a odvětví vodního hospodářství (řešení povodní a sucha), které jsou součástí balíčku ekologických reforem (včetně daňového prvku).

[5] Tsemekidi-Tzeiranaki, S., Paci, D., Cuniberti, B., Economidou, M. and Bertoldi, P., Analysis of the Annual Reports 2020 under the Energy Efficiency Directive, EUR 30517 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2020, ISBN 978-92-76-27416-2, doi:10.2760/180952, JRC122742.

Emise skleníkových plynů

Česko má jedny z nejvyšších emisí skleníkových plynů na obyvatele v EU. Je to způsobeno především značnou závislostí na uhlí, vysoce industrializovaným hospodářstvím, rozsáhlým odvětvím dopravy a poměrně neefektivním využíváním energie. V roce 2018 se emise skleníkových plynů oproti roku 2005 snížily o 4 %. Ke splnění závazků v oblasti snižování emisí do roku 2030 je však zapotřebí dalšího úsilí. Hlavním cílem Česka podle nařízení o sdílení úsilí je snížit celkové emise skleníkových plynů do roku 2030 o 14 % oproti roku 2005.

Emise skleníkových plynů lze výrazně snížit investicemi do obnovitelných zdrojů energie a sítí místních energetických komunit. Tím by se snížilo i znečištění ovzduší, které se pohybuje nad průměrem EU a přispívá k předčasným úmrtím v nejvíce znečištěných oblastech. Koncentrace látek znečišťujících ovzduší v některých zónách, zejména v městských oblastech, trvale překračují mezní hodnoty včetně denních mezních hodnot pro vdechnutelné částice. Úroveň znečištění ovzduší je ovlivňována zejména spalováním pevných paliv v domácích topeništích a dopravou.

Pokud jde o mobilitu, další modernizace klíčových úseků infrastruktury v Česku může zintenzivnit posun ke klimaticky šetrnějšímu a udržitelnějšímu způsobu dopravy a podpořit přechod na jiný druh dopravy. Modernizovaná kolejová vozidla pro přepravu osob mohou zvýšit atraktivitu a kvalitu služeb pro občany. Moderní a atraktivní veřejná doprava na místní a městské úrovni by měla pomoci snížit emise a zlepšit kvalitu života. Stávající investiční nedostatky jsou většinou spojeny s kvalitou a standardy infrastruktury, zejména s požadavky na infrastrukturu definovanými v nařízení o TEN-T. Je třeba urychleně zajistit další investice do infrastruktury pro aktivní mobilitu, jako jsou například jízdní pruhy pro cyklisty, a přijmout opatření ke zvýšení bezpečnosti zranitelných účastníků silničního provozu v rámci stávající infrastruktury. Existuje také silná potřeba vytvořit jasnější strategii a investice ve vztahu k přechodu na vozidla s nulovými/nízkými emisemi, a to jak z hlediska zvýšení počtu elektromobilů, tak z hlediska veřejně dostupné dobíjecí infrastruktury. Přechod na nízkoemisní silniční dopravu by měl být podpořen vhodnými opatřeními v oblasti uhlíkové daně a regulačními opatřeními.

Energetická účinnost

Energetická náročnost českého hospodářství patří i nadále k nejvyšším v EU[6] a oproti průměru EU je více než dvojnásobná. Existuje zde značný potenciál pro zlepšení energetické náročnosti veřejných, komerčních a obytných budov. Další investice jsou nutné zejména na renovaci budov, včetně zateplení, a pro zlepšení tepelného výkonu sítí dálkového vytápění. Pokrok směrem k lepší energetické náročnosti budov je pomalejší než ve zbytku EU. [7]Českým orgánům by prospělo zvýšení konkrétních odborných znalostí a zlepšení

[6] Úroveň spotřeby primární energie v České republice dosáhla v roce 2016 hodnoty 39,9 Mtoe, což se stabilně pohybuje kolem hodnoty cíle pro rok 2020. Konečná spotřeba energie v roce 2015 dosáhla 24,2 Mtoe.

[7]Posouzení dlouhodobých strategií renovace budov v České republice viz: Castellazzi L, Zangheri P and Paci D. Synthesis Report on the assessment of Member States` building renovation strategies. EUR 27722. Lucemburk (Lucembursko): Úřad pro publikace Evropské unie; 2016. JRC97754; a Castellazzi L., Zangheri, P., Paci, D.,

schopnosti připravovat a realizovat komplexní projekty renovace. Je třeba se zaměřit na obecné povědomí o přínosech energetické účinnosti. Zájem o projekty energetické účinnosti by zvýšila podpora přípravy projektů, flexibilita financování, zejména kombinace různých finančních nástrojů, a podpora financování energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie s pomocí finančních institucí. Investice do zlepšení energetické účinnosti v domácnostech (renovace budov a optimalizace jejich životního cyklu v souladu se zásadami oběhového hospodářství včetně tepelné modernizace), v soukromém sektoru (zejména u malých a středních podniků) a ve veřejném sektoru by snížily energetickou náročnost, prodloužily životnost vybudovaných aktiv a zvýšily nákladovou konkurenceschopnost Česka.

Podíl obnovitelných zdrojů

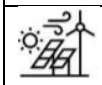
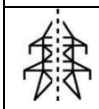
Podíl obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie již řadu let stagnuje, neboť značný podíl elektřiny se v Česku stále vyrábí z uhlí a plynu. Podíl obnovitelných zdrojů se v roce 2019 zvýšil na 16,2 % (oproti cílové hodnotě 13 % na rok 2020). Česko stanovilo podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie v roce 2030 na 20,8 % jako příspěvek ke splnění cíle EU v oblasti energie z obnovitelných zdrojů pro rok 2030. Tato úroveň ambicí je nižší než podíl ve výši 23 % v roce 2030, který vyplývá ze vzorce uvedeného v příloze II nařízení o správě energetické unie.[8] Předpokládaný nárůst variabilních obnovitelných zdrojů energie do roku 2030 je zanedbatelný a Česko neplánuje opatření umožňující integraci velkého množství elektřiny z obnovitelných zdrojů, přestože by tato elektřina mohla nákladově efektivním způsobem částečně nahradit uhlí a plyn. Současně není udržitelná podpora obnovitelných zdrojů energie z biomasy. Podpora bioenergetiky, která znamená zvýšené využívání biomasy, je v Česku problematická. Česko nedodržuje „pravidlo nezadlužování“ v odvětví využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF), přičemž současné investiční plány jsou do značné míry závislé na budoucím velkokapacitním využití biomasy pro vytápění a dopravu a přičemž posouzení trajektorií a udržitelných dodávek biomasy a jejích dopadů na propady LULUCF a biologickou rozmanitost, jakož i dopadů na kvalitu ovzduší, se teprve provádí. Infrastruktura a pravidla přístupu podporují významný rozvoj decentralizovaných malých obnovitelných zdrojů, zejména výrobu elektřiny z obnovitelných zdrojů. Inteligentní sítě by umožnily uvolnit další zdroje díky podpoře rozvoje mechanismů odezvy na straně poptávky. Zvláštní pozornost by měla být věnována uvízlým aktivům a potřebě investovat do infrastruktury, jež obstojí v budoucnosti. Na úrovni komponent mají největší dopad na provádění zelené transformace opatření v rámci 2. pilíře „Fyzická infrastruktura a zelená tranzice“.

Economidou, M., Labanca, N., Ribeiro Serrenho, T., Zancanella, P. and Broc, J., Assessment of second long-term renovation strategies under the Energy Efficiency Directive, EUR 29605 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2019, ISBN 978-92-79-98727-4, doi:10.2760/973672, JRC114200.

[8] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu

Níže uvedená tabulka 2 uvádí přehled cílů, úkolů a příspěvků Česka podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu.

Tabulka 2: Vnitrostátní úkoly a příspěvky Česka v oblasti energetiky a klimatu

	Vnitrostátní cíle a příspěvky	Poslední dostupné údaje	2020	2030	Posouzení úrovně ambicí pro rok 2030
	Závazný cíl pro emise skleníkových plynů v porovnání s rokem 2005 podle nařízení o sdílení úsilí (%)	4 % (v roce 2018)	9 %	−14%	Jako v nařízení o „sdílení úsilí“
	Vnitrostátní cíl/příspěvek týkající se energie z obnovitelných zdrojů: Podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie (%)	16,2% (v roce 2019)	13%	22%	Neambiciózní (23 % je výsledek vzorce obnovitelných zdrojů energie)
	Vnitrostátní příspěvek k energetické účinnosti:				
	Spotřeba primární energie (Mtoe)	40,4 (v roce 2018)	43,3	41,43	Nízká
	Konečná spotřeba energie (Mtoe)	25,3 (v roce 2018)	23,9	23,65	Mírná
	Úroveň propojitelnosti energetických soustav (%)	26,6% (v roce 2018)	29,6%	44,1 %	Není k dispozici

Zdroj: Posouzení vnitrostátního plánu Česka v oblasti energetiky a klimatu, SWD (2020) 902 final.

Ochrana životního prostředí a změna klimatu

Pokud jde o hlavní výzvy v oblasti životního prostředí, Česko je na dobré cestě k dosažení cíle EU pro rok 2020 v oblasti recyklace. Je však třeba vyvinout větší úsilí, aby byly splněny recyklační cíle stanovené pro období po roce 2020, neboť obzvláště důležitou možností nakládání s odpady zůstává skládkování.

Významným problémem je stále kvalita ovzduší. Přestože se ve všech regionech realizuje národní program výměny kotlů v jednotlivých domácnostech podporovaný z prostředků politiky soudržnosti, zůstává největším zdrojem znečištění ovzduší spalování tuhých paliv v domácnostech společně se starým vozovým parkem. Největší problém a zdravotní rizika pro občany ČR způsobují částice, oxid dusičitý, ozón a benzo[a]pyren.

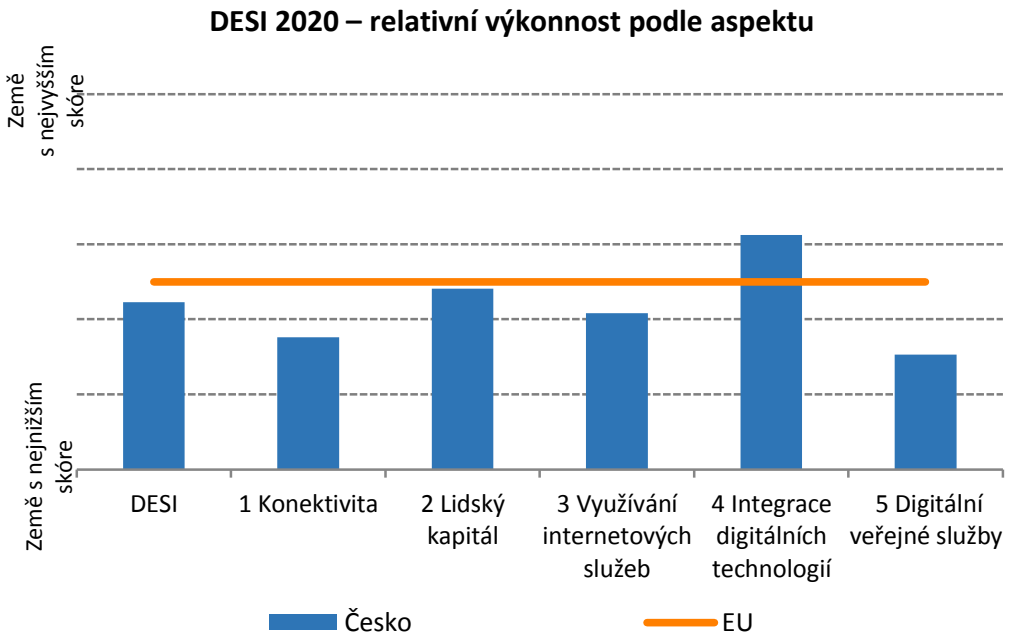
Nejvýznamnější tlak na řeky představuje antropogenní tlak a na útvary podzemních vod difúzní znečištění ze zemědělství. Hlavními tlaky na přírodu a síť Natura 2000 zůstávají změny v hospodaření na zemědělské půdě (opouštění půdy i intenzifikace hospodaření), lesnictví a intenzivní rybniční hospodaření. Očekávaný pokrok vyplývající z plánovaných opatření je nízký, protože nejsou řešeny významné problémy, jako jsou hydromorfologické zátěže.

V důsledku antropogenních změn, poškozování půdy zhutňováním, vodní a větrnou erozí a úbytku biodiverzity se v Česku zhoršuje retenční schopnost půdy až na současný deficit. Po několikaletém suchu se Česko od roku 2018 potýká s ničivou kůrovcovou kalamitou. Pro zajištění prevence a ochrany před povodněmi a suchem je klíčovým prvkem zlepšení schopnosti krajiny zadržovat vodu. Přestože Česko plánuje aplikovat několik přírodě blízkých opatření, nebyla zatím zavedena strategie pro systematickou **podporu přírodě blízkých řešení jakožto prioritních opatření** v oblasti zvládání povodní a sucha prostřednictvím komplexního plánování.

Digitální aspekt

V indexu digitální ekonomiky a společnosti 2020 (DESI) se Česko umístilo na 17. místě. Na základě údajů před pandemií byla nejsilnější stránkou Česka integrace digitálních technologií. Skóre zde bylo vysoké díky dobrým výsledkům v oblasti elektronického obchodu. Zároveň české společnosti hlásily potíže při hledání odborníků na digitální technologie. Vláda zaváděla pevné sítě s velmi vysokou kapacitou a nové digitální veřejné služby, ale jejich využívání zůstalo omezené.

Graf 1: Výkonnost Česka v indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI 2020)

Pozn.: Souhrnný údaj za EU odpovídá podle zprávy o indexu digitální ekonomiky a společnosti z roku 2020 zemím EU-28.

V oblasti konektivity je Česko na 24. místě. Navzdory velmi vysokému pokrytí rychlým internetem (97 %) je pevnými sítěmi s velmi vysokou kapacitou pokryto pouze 33 % domácností. Kromě toho existuje výrazný rozdíl mezi městskými a venkovskými oblastmi, kde je pokryto pouze 6 % venkovských domácností. Využívání služeb ultrarychlého širokopásmového připojení omezuje nízká poptávka způsobená několika faktory (např. cena předplatného, kupní síla obyvatelstva, věk, vzdělání). Pro zlepšení konektivity je zapotřebí více investic do sítí s velmi vysokou kapacitou, které musí být doprovázeny vhodnými

opatřeními na straně poptávky. Česko dokončilo aukci 5G a přidělilo frekvence 5 operátorům včetně 3 hlavních českých aktérů.

Digitální transformace probíhá podle plánu, ale je třeba zlepšit pokročilé digitální dovednosti, aby bylo možné reagovat na rostoucí potřebu organizací a společností urychleně absolvovat digitální transformaci. Zásadní roli budou hrát systémy vzdělávání a odborné přípravy na všech úrovních – od základní a středoškolské až po vysokoškolskou. Rovněž je nezbytné, aby Česko zajistilo odbornou přípravu učitelů, lépe vybavilo školy, podporovalo nové univerzitní programy v oblasti pokročilých technologií a zajistilo rovný přístup k digitálnímu vzdělávání (i pro znevýhodněné studenty). Vláda musí rovněž stimulovat odborné vzdělávání dospělých a podporovat podniky, aby poskytovaly profesní přípravu na pracovišti v oblasti digitálních dovedností a intenzivní kurzy digitálních dovedností pro zaměstnance, aby si mohli zvýšit/změnit kvalifikaci v zaměstnání.

I přes určitý pokrok v oblasti zavádění digitálních veřejných služeb se Česko v indexu digitální ekonomiky a společnosti umístilo v oblasti elektronické veřejné správy na 22. místě. Pandemie COVID-19 ukázala, že vláda není schopna plně využít potenciál digitálních technologií ke zvýšení odolnosti hospodářství i společnosti. Kvalita a vzájemné propojení stávajících služeb zůstávají i nadále nízké: legislativa plně neodráží přechod k digitalizaci, uživatelské rozhraní je příliš složité, veřejné zakázky v oblasti ICT jsou často předražené, systémy mají obvykle nedostatky v oblasti kybernetické bezpečnosti a občané a podniky se zdráhají využívat veřejné služby v digitální podobě. Česko musí zvýšit jejich využívání tím, že zvýší důvěru občanů a podniků ve stávající i nové služby elektronické veřejné správy a učiní je uživatelsky přívětivějšími a interoperabilnějšími, nejlépe prostřednictvím ústředního portálu veřejné správy. V plánu se odráží část opatření souvisejících se zlepšením elektronické veřejné správy. V souvislosti s elektronickou veřejnou správou představuje reformní prioritu Česka digitalizace a zlepšení přístupu ke spravedlnosti prostřednictvím elektronických prostředků.

Digitalizace podniků, zejména malých a středních, vyžaduje podporu. Krize způsobená onemocněním COVID-19 ukázala, že odvětví informačních a komunikačních technologií je relativně vyspělé a scéna začínajících podniků v této oblasti je aktivní. Česko zaujímá vedoucí postavení v odvětví videoher nebo kybernetické bezpečnosti. Tradiční podniky však mají s přijetím digitální transformace problémy. Technologie mohou být zásadním nástrojem pro oživení ekonomiky, neboť podporují přechod k udržitelné výrobě. Významnou překážkou pro digitalizaci podniků je nedostatek odborníků na digitální technologie, zejména pro malé a střední podniky. Podniky nemohou najít dostatečně kvalifikované pracovníky, zejména v oblastech, jako je automatizace a analýza dat. Česko musí zavést politiky a iniciativy, které společnostem pomohou vyhledávat a zaměstnávat odborníky v digitální oblasti a podporovat centra excelence, jako jsou centra pro digitální inovace, která pomohou při digitalizaci hospodářství. Tato centra by měla nabízet rovněž dostatečné technologické kapacity, jako jsou superpočítače nebo cloudová infrastruktura. Českým podnikům by prospělo, kdyby se země zapojila do digitálních projektů zahrnujících více zemí, jako jsou potenciální významné projekty společného evropského zájmu (IPCEI), které by poskytly nové digitální kapacity a odborné znalosti v takových oblastech, jako jsou kvantová technologie, kybernetická

bezpečnost, blockchain nebo mikroelektronika. Potenciální projekty IPCEI by také umožnily soustředit investice na několik strategických průmyslových hodnotových řetězců a podpořit zelenou a digitální transformaci a otevřenou strategickou autonomii české ekonomiky. České orgány se zavázaly podporovat řešení založená na umělé inteligenci.

Rámeček 1: Pokrok při plnění cílů udržitelného rozvoje

Eurostat pro sledování pokroku při plnění cílů udržitelného rozvoje v kontextu EU

Obrázek: cíle udržitelného rozvoje a klíčové dimenze plánu pro oživení a odolnost

Na tomto obrázku jsou cíle udržitelného rozvoje Organizace spojených národů zastoupeny v rámci konkrétní základní zásady Komise pro konkurenceschopnou udržitelnost z roční strategie udržitelného růstu do roku 2021, s níž výrazně souvisejí. Je třeba uvést, že většina cílů udržitelného rozvoje přispívá v různé míře k více základním zásadám

1. Konec chudoby
2. Konec hladu
3. Zdraví a kvalitní život
4. Kvalitní vzdělání
5. Rovnost mužů a žen
6. Pitná voda, kanalizace
7. Dostupné a čisté energie
8. Důstojná práce a ekonomický růst
9. Průmysl, inovace a infrastruktura
10. Méně nerovností
11. Udržitelná města a obce
12. Odpovědná výroba a spotřeba
13. Klimatická opatření
14. Život ve vodě
15. Život na souši
16. Mír spravedlnost a silné instituce
17. Partnerství ke splnění cílů

Cíle udržitelného rozvoje jsou do evropského semestru začleněny od cyklu roku 2020. To představuje silný závazek k dosažení udržitelnosti v oblasti koordinace hospodářských politik a politik zaměstnanosti v EU. V tomto ohledu tento oddíl nastiňuje výkonnost Česka s ohledem na cíle udržitelného rozvoje s obzvláštním významem z hlediska čtyř dimenzí, na nichž je založena roční strategie udržitelného růstu na rok 2021 a s významem pro plány pro oživení a odolnost (zelená transformace, spravedlnost, digitální transformace a produktivita a makroekonomická stabilita), přičemž uvádí potenciální oblasti, v nichž by investice a reformy v souladu s cíli nástroje mohly dále urychlit pokrok v oblasti cílů udržitelného rozvoje.

Zelená transformace

Výsledky Česka v oblasti ekologických cílů udržitelného rozvoje jsou smíšené (viz také oddíl 2.3.1). Navzdory nedávným iniciativám vyžaduje splnění jeho cílů v oblasti klimatu a životního prostředí další úsilí. Konečná spotřeba energie je i nadále vysoká a energetická produktivita se pohybuje výrazně pod průměrem EU-27. Zatímco závislost na dovozu energie se pohybuje pod průměrem EU-27, podíl energie z obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie zůstává i nadále nízký. Přestože došlo k určitým zlepšením, intenzita emisí skleníkových plynů u spotřeby energie zůstává výrazně nad průměrem EU-27, což naznačuje potenciál zlepšení v rámci cíle udržitelného rozvoje č. 7 „Dostupné a čisté energie“ a cíle udržitelného rozvoje č. 13 „Klimatická opatření“.

Spravedlnost

Bylo dosaženo určitého pokroku u většiny cílů udržitelného rozvoje souvisejících se spravedlností, zejména v oblasti chudoby (cíl udržitelného rozvoje č. 1 „Konec chudoby“), kvalitního života (cíl udržitelného rozvoje č. 3 „Zdraví a kvalitní život“) a důstojné práce (cíl udržitelného rozvoje č. 8 „Důstojná práce a ekonomický růst“). Míra zaměstnanosti ve výši 82,4 % (ve věkové skupině 20–64 let) v roce 2020 byla jednou z nejvyšších v EU. Česko si vede dobře, pokud jde o riziko chudoby nebo sociálního vyloučení – v roce 2018 hrozilo sociální vyloučení pouze 12,5 % obyvatel, což je nejnižší procento v EU. K jasnému zlepšení došlo v oblasti odvratitelné úmrtnosti, úrazů na pracovišti a dopravních nehod a expozice částicím. Rozdíly v odměňování žen a mužů se v posledních letech mírně snížily, ale jejich hodnota, která v roce 2018 činila 18,9 %, převyšovala průměr EU-27 (14,1 %). Navzdory nedávným zlepšením je míra zaměstnanosti žen výrazně nižší než míra zaměstnanosti mužů, což lze přičíst zejména pečovatelským povinnostem žen. I nadále přetrvávají problémy v oblasti cíle udržitelného rozvoje č. 4 „Kvalitní vzdělání“, kde dosažené postsekundární vzdělání a účast na vzdělávání dospělých zůstávají i nadále pod průměrem EU. Odhaduje se, že v důsledku probíhajících technologických změn by v blízké budoucnosti mohlo být přibližně 37 % až 69 % méně kvalifikovaných pracovních míst v EU automatizováno, což zvýší poptávku po vzdělanějších a kvalifikovanějších pracovnících. Pokud jde o podíl osob předčasně odcházejících ze vzdělávání, vede si Česko v porovnání s ostatními členskými státy velmi dobře, i přes nedávné zhoršení situace ve znevýhodněných regionech. Pokud jde o cíl udržitelného rozvoje č. 10 „Méně nerovností“, dosud přetrvávají dlouhodobé a poměrně vysoké rozdíly mezi občany ČR a občany zemí, které nejsou členy EU. Navíc i přesto, že ze statistik chudoby vyplývá, že v posledních letech došlo ke zlepšení, předpokládá se, že v důsledku krize způsobené onemocněním COVID-19 se zvýšila zranitelnost a s tím spojená rizika chudoby. Předpokládá se rovněž, že uzavření škol a přechod na digitální výuku zasáhly studenty pocházející ze zranitelného prostředí.

Digitální transformace a produktivita

Výdaje na výzkum a vývoj v České republice mají vzrůstající tendenci, ale stále se nacházejí pod průměrem EU-27. Zvyšuje se i počet patentových přihlášek, ale oproti průměru EU-27 je i nadále mnohem nižší. Plnění cíle udržitelného rozvoje č. 9 „Průmysl, inovace a infrastruktura“ je tedy smíšené a další pokrok by znamenal přínos pro hospodářský rozvoj Česka. Obdobně zaostávají i investice – urychlení investic do digitální infrastruktury by podpořilo hospodářské oživení a pomohlo by snížit rozdíl Česka v pokrytí sítěmi s velmi vysokou kapacitou oproti ostatním zemím. Zatímco základní digitální a softwarové

dovednosti jsou rozšířené, specifické a pokročilé digitální dovednosti jsou slabší, přičemž je zřejmý nedostatek specializovaných pracovních sil v oblasti IKT.

Makroekonomická stabilita

Česká ekonomika si před krizí způsobenou onemocněním COVID-19 vedla velmi dobře, což se projevilo dobrými výsledky v rámci cíle udržitelného rozvoje č. 8 „Důstojná práce a ekonomický růst". Účinné systémy spravedlnosti mají zásadní význam pro investiční prostředí a udržitelnost dlouhodobého růstu a jsou předpokladem boje proti korupci. Vnímání nezávislosti soudnictví v široké veřejnosti a mezi společnostmi je průměrné. Celkově se 51 % veřejnosti i firem domnívá, že nezávislost soudů a soudců v Česku je v roce 2021 „velmi dobrá" nebo „spíše dobrá", jak uvádí srovnávací přehled EU o soudnictví za rok 2021 a zpráva EU o stavu právního státu za rok 2021. Česko se může spoléhat na silné instituce, což se odráží v jeho relativně vysokém výsledku u cíle udržitelného rozvoje č. 16 „Mír, spravedlnost a silné instituce". V oblasti zaměstnanosti si Česko sice vedlo velmi dobře, avšak některé znevýhodněné skupiny by mohly být ještě lépe integrovány do trhu práce. Rozdíl v odměňování žen a mužů zůstává i přes mírný pokles jedním z nejvyšších v Evropě.

3. CÍLE, STRUKTURA A SPRÁVA PLÁNU

3.1. Celková strategie plánu

Plán Česka pro oživení a odolnost je komplexní reakcí na důsledky krize způsobené onemocněním COVID-19 a zaměřuje se na hlavní zjištěné problémy a systémové nedostatky českého hospodářství. Vychází z globální rozvojové vize Česka „Strategický rámec 2030" založené na následujících pilířích:

1) podpora podnikání a inovací;

2) provádění prorůstových opatření zaměřením na výzkum, vývoj a inovace a posilujících odolnost infrastruktury;

3) zvyšování efektivity využívání přírodních zdrojů a předcházení škodám, které spotřeba přírodních zdrojů a produkování znečišťujících látek způsobuje.

Český plán pro oživení a odolnost zahrnuje 26 komponent v šesti oblastech: digitální transformace, fyzická infrastruktura a zelená tranzice, vzdělávání a trh práce, instituce a regulace a podpora podnikání, výzkum, vývoj a inovace, zdraví a odolnost obyvatel.

Česko žádá o finanční prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost ve výši téměř 180 miliard CZK, což odpovídá 7,036 miliardy EUR a velmi se to blíží maximální výši finančního příspěvku z Nástroje pro oživení a odolnost, tj. dotaci ve výši 7,07 miliardy EUR. Plán zahrnuje také opatření ve výši 11,3 miliardy CZK (0,44 miliardy EUR), která mají být financována z vnitrostátních zdrojů. Plán počítá s výhledovými opatřeními usnadňujícími digitální transformaci a zelenou transformaci českého hospodářství. Plán předkládá ambiciózní opatření pro digitální transformaci české ekonomiky s komplexním přístupem, který přispívá k rozvoji národní úrovně evropského digitálního ekosystému. Mezi tato opatření patří rozšíření služeb elektronické veřejné správy a elektronického zdravotnictví, zkvalitnění sítí s velmi vysokou kapacitou a sítí 5G, digitální inovace, digitální dovednosti, digitální finance a digitalizace průmyslu. Cílem plánu je zvýšit podíl udržitelných způsobů

dopravy, zvýšit úspory energie a snížit emise skleníkových plynů a zároveň přispět k cílům zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně, k ochraně a obnově přírody a k zavádění řešení oběhového hospodářství. Očekává se, že investice do obnovitelných zdrojů energie, modernizace rozvodných sítí dálkového vytápění, výměna uhelných kotlů a zvýšení energetické účinnosti obytných a veřejných budov pomohou Česku, aby do roku 2030 dosáhlo svých cílů v oblasti energetiky a klimatu, a podpoří přechod na oběhové hospodářství.

Plán důsledně řeší řadu zjištěných nedostatků hospodářství, zejména vystavení průmyslu výzvám spojeným s automatizací a zelenou transformací, nízkou úroveň výkonnosti výzkumu a vývoje a inovací, nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, nízkou účast žen na trhu práce a nízkou kvalifikaci a neefektivitu ve veřejné správě. Posílená podpora škol s vyšším podílem žáků se slabým socioekonomickým zázemím a IT vybavení pro znevýhodněné žáky a studenty pomůže řešit nerovnosti ve vzdělávání a odborné přípravě. Zvýšení kapacit předškolního vzdělávání podpoří účast žen na trhu práce. Doporučení v oblasti zdravotní péče jsou řešena posílením onkologické prevence a rehabilitační péče, rozvojem portálu elektronického zdravotnictví, který má rozvíjet integrovanou péči, a podporou vzdělávání ve zdravotnictví. Další doplňkové činnosti zahrnují opatření ke zlepšení dlouhodobé péče.

Tyto investiční plány budou podpořeny klíčovou reformou postupu vydávání stavebních povolení včetně digitalizace tohoto procesu, která výrazně zkrátí jeho délku. Elektronická veřejná správa i protikorupční opatření mají podnikatelské prostředí dále zlepšit. Reformy soudnictví by měly zlepšit efektivitu a transparentnost v oblasti soudů, soudců, státních zástupců a exekutorů.

Tabulka 3. Komponenty a související náklady *(pouze ty, které jsou financovány z Nástroje pro oživení a odolnost)*

Číslo	Název komponenty	Náklady (v milionech EUR)
Digitální transformace		
1	1.1 Digitální služby občanům a firmám	112
2	1.2 Digitální systémy veřejné správy	277
3	1.3 Digitální vysokokapacitní sítě	227
4	1.4 Digitální ekonomika a společnost, inovativní start-upy a nové technologie	224
5	1.5 Digitální transformace podniků	196
6	1.6 Zrychlení a digitalizace stavebního řízení	57
Fyzická infrastruktura a zelená tranzice		
7	2.1 Udržitelná a bezpečná doprava	943

Číslo	Název komponenty	Náklady (v milionech EUR)
8	2.2 Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru	325
9	2.3 Přechod na čistší zdroje energie	262
10	2.4 Rozvoj čisté mobility	192
11	2.5 Renovace budov a ochrana ovzduší	632
12	2.6 Ochrana přírody a adaptace na změnu klimatu	542
13	2.7 Oběhové hospodářství, recyklace a průmyslová voda	141
14	2.8 Revitalizace území se starou stavební zátěží	131
15	2.9 Podpora biodiverzity a boj se suchem	117
Vzdělávání a trh práce		
16	3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace	191
17	3.2 Adaptace kapacity a zaměření školních programů	517
18	3.3 Modernizace služeb zaměstnanosti a rozvoj trhu práce	886
Instituce a regulace a podpora podnikání		
19	4.2 Nové kvazikapitálové nástroje na podporu podnikání	39
20	4.3 Protikorupční opatření	
21	4.4 Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy	1
22	4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru	214
Výzkum, vývoj a inovace		
23	5.1 Excelentní výzkum a vývoj v prioritních oblastech veřejného zájmu ve zdravotnictví	196
24	5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe	126
Zdraví a odolnost obyvatel		
25	6.1 Zvýšení odolnosti systému zdravotní péče	153
26	6.2 Národní plán na posílení onkologické prevence a péče	335
	CELKEM	7036

3.2. Prováděcí aspekty plánu

Soulad s ostatními programy

Vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu slouží jako analytický základ i jako referenční rámec pro navrhované reformy plánu pro oživení a odolnost a investice do něj. Český plán pro oživení a odolnost vysvětluje, jak jsou zelené komponenty (2.2, 2.3 a 2.5) v souladu s cíli vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu a jak k nim přispívají. Plán pro oživení a odolnost odráží silný důraz vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu na snižování emisí skleníkových plynů, zejména v odvětví dopravy, posilování opatření v oblasti energetické účinnosti a zvyšování využívání obnovitelných zdrojů energie, a doplňuje je opatřeními podporujícími přizpůsobování se změně klimatu prostřednictvím zvyšování odolnosti lesů vůči změně klimatu a zvyšování zadržování vody v lesích. Opatření plánu pro oživení a odolnost jsou navržena tak, aby přispěla k ambiciózním cílům dosažení uhlíkové neutrality v EU do roku 2050 a k cíli snížit emise skleníkových plynů do roku 2030 o 30 % ve srovnání s rokem 2005. Podle vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu je intenzita emisí na HDP v České republice nad průměrem EU, a to v důsledku vyššího podílu průmyslu na HDP a vyšší intenzity emisí z dopravy. V reakci na tuto situaci se dopravní komponenty plánu pro oživení a odolnost zaměřují na investice do elektrické dopravy a inteligentní mobility v městských i ve venkovských oblastech. Priority vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu spočívající v dosažení optimálního energetického mixu a v podpoře využívání obnovitelných zdrojů energie se odrážejí v komponentě 2.3 plánu pro oživení a odolnost týkající se obnovitelných zdrojů energie, jejímž cílem je snížit úroveň spalování uhlí pro výrobu tepla a elektřiny zvýšením účinnosti distribuce dálkového vytápění a snížením emisí skleníkových plynů a znečišťujících látek. Pro dosažení cílů v oblasti energetické účinnosti zdůrazňuje vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu potřebu renovace vnitrostátního fondu obytných a jiných než obytných budov, veřejných i soukromých, což je v souladu s komponentami plánu pro oživení a odolnost, které sledují cíl dosažení alespoň 30 % úspor primární energie, a dále financování rozsáhlých investic zaměřených na řešení nízké úrovně energetické účinnosti budov. Na základě nedávné studie JRC, která zahrnovala různá evropská města, je pro snížení spotřeby energie na vytápění a chlazení až o 32,5 % do roku 2030 zapotřebí 3% míry renovace v sektoru bydlení. [9]

Plán pro oživení a odolnost je navržen tak, aby doplňoval evropské strukturální a investiční fondy v programovém období (2014–2020), jakož i fondy politiky soudržnosti v programovém období (2021–2027). Vzhledem k tomu, že dosud nebyla dokončena dohoda o partnerství, vysvětluje plán pro oživení a odolnost hlavní synergie na strategické úrovni (mezi prioritními oblastmi fondů politiky soudržnosti a komponentami plánu pro oživení a odolnost), které jsou pak podrobněji rozpracovány v jednotlivých komponentách. Do přílohy plánu pro oživení a odolnost je zahrnuta podrobně propracovaná souhrnná tabulka doplňkovosti, která vychází z dostupných informací. Plán pro oživení a odolnost uznává důležité synergie s politikou soudržnosti a zdůrazňuje, že doplňkovost a možné překrývání

[9] D.A. Pohoryles, C. Maduta, D.A. Bournas, L.A. Kouris. Energy performance of existing residential buildings in Europe: a novel approach combining energy with seismic retrofitting. Energy Build., 223 (2020), 10.1016/j.enbuild.2020.110024

budou systematicky a průběžně posuzovány na různých úrovních provádění (např. strategické, programové a projektové), a to i prostřednictvím speciálního mechanismu, který má zabránit „dvojímu financování“). Při stanovování priorit investic pro financování z Nástroje pro oživení a odolnost byla použita následující kritéria: i) splnění kritérií Nástroje pro oživení a odolnost, zejména pokud jde o zelené a digitální cíle, ii) načasování opatření, iii) zeměpisný a tematický rozsah projektů.

S ohledem na postupné ukončování těžby hnědého a černého uhlí v severozápadních Čechách a v Moravskoslezském kraji přijme Česko územní plán spravedlivé transformace s cílem zajistit spravedlivou transformaci těchto strukturálně znevýhodněných regionů. Podpora z mechanismu pro spravedlivou transformaci a z fondů politiky soudržnosti bude doplněna několika komponentami v rámci plánu pro oživení a odolnost zaměřenými zejména na renovaci budov, výměnu kotlů v domácnostech, obnovitelné zdroje energie, udržitelnou dopravu a mobilitu, přizpůsobení se klimatu, obnovu průmyslových ploch, digitalizaci malých a středních podniků a výzkum, vývoj a inovace podporující hospodářskou diverzifikaci, digitální infrastrukturu, předškolní zařízení pro děti a infrastrukturu sociálních služeb.

Plán pro oživení a odolnost nastiňuje svůj příspěvek k iniciativě Záruka pro mladé lidi. K zaměstnanosti mladých lidí nejvíce přispívá komponenta Vzdělávání a trh práce. Komponenta 3.1 bude podporovat potřebné schopnosti a dovednosti mladých lidí, aby byli schopni reagovat na výzvy spojené se souběžnou transformací. Reformy a investice v rámci komponenty 3.2 vytvoří podpůrný ekosystém na podporu zaměstnanosti mladých lidí tím, že lépe připraví univerzity na vzdělávání na dálku. Reformy a investice v rámci obou komponent posílí podporu škol s vyšším podílem žáků se slabým socioekonomickým zázemím a IT vybavení pro znevýhodněné žáky a studenty pomůže řešit nerovnosti ve vzdělávání. Zvýšení kapacit předškolního vzdělávání podpoří účast žen na trhu práce.

Vnitrostátní opatření pro provádění plánu

Pro zajištění efektivního provádění byla zavedena specializovaná prováděcí struktura plánu pro oživení a odolnost, na kterou bude dohlížet Řídící výbor Národního plánu obnovy. Tato prováděcí struktura se skládá z realizačního útvaru, kterým je Odbor koordinace Národního plánu obnovy zřízený na Ministerstvu průmyslu a obchodu, jemuž je svěřena hlavní odpovědnost za provádění a koordinaci, z vlastníků komponent (jednotlivá ministerstva odpovědná za provádění v celkovém počtu 11), zprostředkujících subjektů a příjemců. Úkoly a kompetence jsou podrobně popsány ve zvláštním usnesení vlády č. 467 o Národním plánu obnovy, které vláda ČR přijala dne 17. května 2021. Ministerstvo financí bude vykonávat funkci auditního orgánu, který odpovídá za kontrolu provádění plánu. Administrativní kapacita se bude ve druhé polovině roku 2021 postupně zvyšovat především posílením stávajících struktur.

Rovnost žen a mužů a rovné příležitosti pro všechny

Plán pro oživení a odolnost obsahuje řadu opatření, která by měla řešit problémy země v oblasti rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí pro všechny. Navrhovaná opatření jsou soustředěna v pilíři 3 (komponenty týkající se vzdělávání a zaměstnanosti). Pokud jde o rovnost žen a mužů, předpokládá plán pro oživení a odolnost zvýšení účasti žen s malými dětmi na trhu práce prostřednictvím rozsáhlých investic do zařízení pro děti mladší tří let a

legislativní změny s cílem zajistit udržitelné financování péče o děti v nízkém věku a odpovídající pokrytí péče o děti nízkého věku v regionech. Předpokládá se legislativní reforma s cílem lépe zacílit aktivní politiky trhu práce na nejzranitelnější skupiny. Část plánu, která se zabývá nerovnostmi ve vzdělávání, zahrnuje posílenou podporu škol s vysokým podílem dětí ze znevýhodněného socioekonomického prostředí, odbornou přípravu a mentoring učitelů, kteří pracují s heterogenními skupinami žáků, a doučování dětí ohrožených školním neúspěchem v důsledku dlouhodobého uzavření škol. Plán rovněž počítá s investicemi do digitálního vybavení škol s cílem zajistit přístup znevýhodněných žáků a studentů ke vzdělávání. Několik částí plánu se zabývá situací a potřebami osob se zdravotním postižením, mimo jiné v souvislosti s novým stavebním zákonem, renovací budov a jejich lepší přístupností, digitalizací, elektronickým zdravotnictvím a sociální péčí. Řeší rovněž problémy, s nimiž se potýkají starší lidé, zejména prostřednictvím zlepšování kvality a dostupnosti systémů dlouhodobé péče a sociální a zdravotní péče. Opatření řešící situaci Romů v Česku v plánu z velké části chybí s výjimkou komponenty 3.3 (služby zaměstnanosti a rozvoj trhu práce), a to navzdory skutečnosti, že strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů označuje Česko za jeden z těch členských států, které jsou vybízeny k tomu, aby zajistily, že se dostupné finanční prostředky účinně dostanou k Romům, a vyzval je k ambicióznosti v oblasti podpory socioekonomické integrace marginalizovaných komunit, jako jsou Romové.

Konzultace se zúčastněnými stranami

České orgány se ve fázi přípravy plánu pro oživení a odolnost zapojily do široké škály konzultačních činností. Konzultace byly silně ovlivněny druhou vlnou pandemie COVID-19 a z velké části byly organizovány online (virtuální setkání nebo písemné připomínky). Ministerstvo průmyslu a obchodu uspořádalo v listopadu a prosinci 2020 soubor kulatých stolů o různých pilířích plánu se zapojením sociálních partnerů a zástupců místních samospráv. Návrh plánu pro oživení a odolnost byl rovněž projednán v Radě vlády pro udržitelný rozvoj a v Radě pro výzkum, vývoj a inovace. Český plán pro oživení a odolnost byl v dubnu 2021 předmětem formální konzultace, která umožnila získat připomínky a návrhy od různých relevantních zúčastněných stran, včetně sociálních partnerů. Bylo rovněž uspořádáno několik diskusí pro širokou veřejnost. Sociální partneři, zástupci místních samospráv a nevládní organizace tvrdí, že mohli být ohledně přípravy plánu pro oživení a odolnost konzultování ještě více.

Nejvíce připomínek se v průběhu konzultačního procesu týkalo digitalizace, podpory kulturního odvětví, revitalizace území se starou stavební zátěží, cyklistické infrastruktury nebo opatření na ochranu klimatu. Několik připomínek veřejnosti a zúčastněných stran bylo do opatření plánu zapracováno již během jeho přípravné fáze. Jednalo se například o navýšení alokací na opatření podporující digitální transformaci podniků nebo kulturní odvětví a posílení aspektu rovnosti žen a mužů v některých komponentách plánu v návaznosti na připomínky zmocněnce pro lidská práva.

V průběhu provádění plánu pro oživení a odolnost budou zajištěny aktivní konzultace a zapojení sociálních partnerů a klíčových zúčastněných stran prostřednictvím jejich členství ve Výboru NPO, který byl zřízen jako platforma vytvořená především pro

spolupráci všech relevantních aktérů zapojených do provádění tohoto plánu. Tento výbor bude odpovídat mimo jiné za sledování a dohled nad dosahováním pokroku, tj. za plnění milníků a cílů jednotlivých komponent, za propagační aktivity a za hodnocení zpráv o provádění. Všichni členové tohoto výboru se budou podílet na budování a rozvoji partnerství, komunikačních platforem a spolupráci s dalšími zúčastněnými stranami důležitými pro provádění plánu pro oživení a odolnost.

Provádění a sebehodnocení digitální bezpečnosti

Česko představilo předběžné vlastní bezpečnostní hodnocení investic do digitálních kapacit financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost. Budou využita stávající opatření v oblasti kybernetické bezpečnosti a účinné nástroje na ochranu kritické infrastruktury a moderních technologií s bezpečnostními aplikacemi. V komponentě 1.3 českého plánu se odkazuje na soubor nástrojů EU pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G. Provádění opatření v rámci komponent 1.1 (Digitální služby občanům a firmám), 1.2 (Digitální systémy veřejné správy), 1.3 (Digitální vysokokapacitní sítě), 1.4 (Digitální ekonomika a společnost) a 1.5 (Digitální transformace podniků) podpoří budování strategické autonomie Evropy v oblasti informačních a komunikačních systémů a digitálních služeb, což je v souladu s prioritou posílení digitální suverenity EU. Strategická opatření uvedená ve vlastním posouzení bezpečnosti by měla být během provádění plánu pečlivě sledována. Nástroj pro technickou podporu poskytuje odborné znalosti při budování kapacit pro provádění plánu v řadě oblastí, jichž se plán týká, jako je digitalizace veřejné správy, inteligentní a chytrá mobilita, digitální infrastruktura a investice do veřejné infrastruktury, jakož i pro celkové provádění plánu. Strategická opatření uvedená ve vlastním posouzení bezpečnosti by měla být během provádění plánu pečlivě sledována.

Přeshraniční projekty a projekty, jichž se účastní více zemí

Podpora přeshraničních projektů v rámci plánu pro oživení a odolnost je relevantní. Zahrnuje zapojení Česka do sítí 5G a uplatňování ekosystémů sítí 5G napříč členskými státy. Přispívá k posílení sítě evropských digitálních inovačních center, vytvoří nové evropské centrum excelence pro umělou inteligenci, bude investovat do kvantové komunikační infrastruktury a podpoří evropskou infrastrukturu blockchainových služeb. Zahrnuje také program přímé podpory investic do podniků, včetně malých a středních podniků, prostřednictvím zvláštních výzev na projekty vybrané jako potenciální významné projekty společného evropského zájmu v oblasti mikroelektroniky a konektivity, zejména v oblasti mikroprocesorů.

Komunikační strategie

Plán pro oživení a odolnost nastiňuje plány Česka v oblasti komunikace. Cíle komunikační strategie jsou v souladu s nařízením o Nástroji pro oživení a odolnost a jejich cílem je zvýšit povědomí o přínosu plánu pro oživení a odolnost pro obnovu České republiky a Evropy a pro souběžnou transformaci. Popsaným cílem komunikační strategie je zajistit zvyšování povědomí o finančních příspěvcích z Nástroje pro oživení a odolnost a účinně komunikovat jeho přínosy široké veřejnosti a dalším cílovým skupinám. Komunikační strategie je živým dokumentem, který bude každoročně aktualizován a zpřesňován detailními plány, v návaznosti na aktuální stav plnění milníků a cílů napříč všemi aktivitami. Roční komunikační plány budou zahrnovat monitorování pokroku v daném roce, termíny realizací a

alokace na dané aktivity či projekty. Základními zásadami uplatňovanými v oblasti publicity budou transparentnost a otevřenost; účelnost, účinnost, úspornost; neutralita a zamezení politických vlivů; odpovědnost, poctivost. V plánu není uveden bližší popis daných aktivit.

Česko se plánuje zaměřit na širokou a odbornou veřejnost. Plánuje využívat tyto komunikační kanály: web a sociální sítě; rozhovory v tištěných a rozhlasových médiích, online publikacích; semináře pro veřejnost / webináře představující NPO; mediální kampaň k NPO a tiskové zprávy. Je nezbytné, aby byl popsaný komunikační plán plně rozvinut a proveden. Za účelem maximalizace dopadu a účinnosti komunikace by měla probíhat koordinace mezi orgány EU a vnitrostátními orgány.

Státní podpora

Na opatření financovaná v rámci Nástroje pro oživení a odolnost se v plném rozsahu vztahují pravidla týkající se státní podpory a hospodářské soutěže. Prostředky Unie poskytované prostřednictvím orgánů členských států se stejně jako prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost stávají státními prostředky a mohou představovat státní podporu, pokud jsou splněna všechna ostatní kritéria uvedená v čl. 107 odst. 1 SFEU. V takovém případě, a je-li přítomna státní podpora, musí být tato opatření oznámena a schválena Komisí dříve, než členské státy mohou podporu poskytnout, ledaže se na tato opatření vztahuje stávající režim podpory nebo jsou v souladu s platnými podmínkami nařízení o blokových výjimkách, zejména obecného nařízení o blokových výjimkách, kterým se v souladu s články 107 a 108 SFEU prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem[10]. Pokud je přítomna státní podpora a tato podpora vyžaduje oznámení, je povinností členského státu oznámit opatření státní podpory Komisi před jejich poskytnutím v souladu s čl. 108 odst. 3 SFEU. V tomto ohledu nelze analýzu státní podpory, kterou provedlo Česko v rámci plánu pro oživení a odolnost, považovat za oznámení státní podpory. Pokud se Česko domnívá, že určité konkrétní opatření obsažené v plánu pro oživení a odolnost zahrnuje podporu *de minimis* nebo podporu vyňatou z oznamovací povinnosti, je povinností Česka zajistit plný soulad s platnými pravidly.

4. SHRNUTÍ POSOUZENÍ PLÁNU

4.1. Komplexní a přiměřeně vyvážená reakce na hospodářskou a sociální situaci

Cílem českého plánu pro oživení a odolnost je komplexní a vyvážená reakce na důsledky pandemické krize a zároveň řešení hlavních systémových socioekonomických výzev (které jsou podrobněji popsány v oddíle 4.3 tohoto dokumentu). Jako takový výslovně odkazuje na šest základních pilířů Nástroje pro oživení a odolnost podle článku 3 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Představuje globální vizi inovativní ekonomiky, která podporuje hospodářský růst prostřednictvím zelené a digitální transformace. Zastřešujícím cílem plánu je znovu nastartovat udržitelný růst a zvýšit kvalitu života v Česku. Zaměřuje se na pět klíčových oblastí veřejné politiky: zelenou ekonomiku, vzdělávání, výzkum a inovace, zdravotnictví, veřejnou správu s digitalizací.

[10] Nařízení Komise 651/2014 (Úř. věst. L 187, 26.6.2014, s. 1).

Tabulka 4: Pokrytí šesti pilířů Nástroje komponentami českého plánu pro oživení a odolnost

	Zelená transformace	Digitální transformace	Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění	Sociální a územní soudržnost	Odolnost zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost	Politiky pro příští generaci
1.1 Digitální služby občanům a firmám		●	○	○	●	○
1.2 Digitální systémy veřejné správy		●	○	○	●	○
1.3 Digitální vysokokapacitní sítě		●	○	○	○	
1.4 Digitální ekonomika a společnost, inovativní start-upy a nové technologie		●	●	○		
1.5 Digitální transformace podniků		●	●			
1.6 Zrychlení a digitalizace stavebního řízení		●		○	○	
2.1 Udržitelná a bezpečná doprava	●		○	○		
2.2 Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru	●		○			
2.3 Přechod na čistší zdroje energie	●		●	○		
2.4 Čistá mobilita	○		●			

	Zelená transformace	Digitální transformace	Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění	Sociální a územní soudržnost	Odolnost zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost	Politiky pro příští generaci
2.5 Renovace budov a ochrana ovzduší	●		○	○		○
2.6 Ochrana přírody a adaptace na změnu klimatu	○		○	○		
2.7 Cirkulární ekonomika a recyklace a průmyslová voda	●		●			
2.8 Revitalizace území se starou stavební zátěží	●		●	○		
2.9 Podpora biodiverzity a boj se suchem	○		○			
3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace		●	●	○		●
3.2 Adaptace školních programů		○	●	●		●
3.3 Modernizace služeb zaměstnanosti a rozvoj trhu práce			●	●	○	●
4.2 Nové kvazikapitálové nástroje na podporu podnikání a rozvoj ČMZRB v roli národní rozvojové	●		●			

	Zelená transformace	Digitální transformace	Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění	Sociální a územní soudržnost	Odolnost zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost	Politiky pro příští generaci
banky						
4.3 Protikorupční opatření					●	
4.4 Zvýšení efektivity výkonu veřejné správy					●	
4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru		○	●	○	○	
5.1 Excelentní výzkum a vývoj v oblasti zdravotnictví			●		●	
5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe			●			●
6.1 Zvýšení odolnosti systému zdravotní péče				○	●	
6.2 Národní plán na posílení onkologické prevence a péče				○	●	

Vysvětlivky: „●“ investice a reformy dané komponenty, které výrazně přispívají k naplňování tohoto pilíře; „○“ daná komponenta částečně přispívá k naplňování tohoto pilíře.

Zelená transformace

Plán poskytuje ucelený přehled výzev souvisejících s klimatem a životním prostředím a nastiňuje přínos reforem a investic k dosažení cíle uhlíkové neutrality EU do roku 2050. Česko je vysoce průmyslově vyspělým hospodářstvím, jehož energetika a průmyslové

procesy se podílejí na celkových emisích skleníkových plynů z 81 % (z toho 96 % souvisí se spalováním paliv). Česko se řadí mezi členské státy s nejvyššími průměrnými koncentracemi prachových částic v ovzduší v EU, což je do značné míry důsledkem zastarávání průmyslových technologií a spalování tuhých paliv v domácnostech. Plán rovněž uznává potřebu posílení ekosystémů v situaci zhoršujících se klimatických podmínek.

Vzhledem k rozsahu ekologických výzev v Česku se podíl 41,6 % z alokace dotací, který je určen na opatření související s klimatem, jeví jako jen částečně uspokojivý. Cílem plánu je podpořit přechod Česka na oběhové hospodářství. Toho je dosahováno prostřednictvím opatření předcházejících vzniku odpadů, navyšování recyklační infrastruktury, omezování plýtvání druhotnými surovinami, zvyšování obsahu recyklovaných materiálů ve výrobcích a zvyšování surovinové bezpečnosti Česka prostřednictvím průběžné a nepřetržité dostupnosti surovin. Tato komponenta se navíc zaměřuje na udržitelné hospodaření s vodou včetně opatření zaměřených na úsporu a recyklaci vody a optimalizaci využívání vody v podnicích. Přechod na oběhové hospodářství pomůže zvýšit odolnost Česka vůči ekologickým i ekonomickým hrozbám.

Cílem plánu je zvýšení energetické účinnosti, snížení spotřeby energie a plynulejší přechod na čistší zdroje energie v sektoru domácností. Zahrnuje to energetickou renovaci budov včetně výstavby nových budov, využívání obnovitelných materiálů v budovách a nahrazování zdrojů vytápění využívajících pevná, převážně fosilní paliva nízkoemisními a bezemisními zdroji v sektoru domácností.

Strategické plánování reforem a významné investice přispějí k ekologizaci dopravy. Doprava je jedním z odvětví v Česku, která vykazují nejvyšší nárůst emisí. Cílem plánu je přispět k digitalizaci dopravy, elektromobilitě v železniční dopravě, ke zvýšení podílu železniční dopravy na nákladní a osobní dopravě, zvýšení významu aktivní mobility ve městech, zvýšení bezpečnosti dopravy a snížení vlivu dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví. Zabývá se také problematikou alternativních pohonů v silniční dopravě a městské autobusové dopravě. Očekává se, že tato nová opatření významně přispějí k růstu a zaměstnanosti v ČR i v EU, zejména díky zaměření na investice do železniční a silniční infrastruktury. Doplňkovost investičních projektů do železniční infrastruktury se sítí TEN-T by mohla dále posílit ekologický růst v celé EU. Rozšířená a modernizovaná železniční infrastruktura zvýší odolnost dopravních systémů, což bude mít širší příznivé dopady na další členské státy EU z hlediska snížení zranitelnosti logistických řetězců, jak se ukázalo během pandemie.

Plán obnovy přispěje k dlouhodobé odolnosti ekosystémů vůči změně klimatu. Cílem řady environmentálních opatření je vytvořit rámec pro účinnější správu vodních toků. Podpora přírodních stanovišť zajišťuje odolnost lesních ekosystémů, což přispívá mimo jiné k větší biologické rozmanitosti a ke zmírňování změny klimatu. Cílem těchto opatření je zatraktivnit život na vesnicích a účinně přispět k prevenci vylidňování českého venkova.

Digitální transformace

Diagnóza výzev Česka v oblasti digitální transformace uvedená v plánu je relevantní a přesná. Česko zaostává obzvláště v oblasti digitalizace veřejných služeb, v níž se pohybuje na konci žebříčku členských států EU. Plán také správně identifikuje potřebu rozvoje digitálních dovedností občanů, posílení konektivity a vytváření inovativního prostředí.

Český plán pro oživení a odolnost vyčleňuje na digitální výzvy 22,1 % celkových alokací z Nástroje pro oživení a odolnost. Nastíněná opatření se zaměřují zejména na podporu malých a středních podniků (MSP) prostřednictvím zlepšení elektronické veřejné správy, zaměřením investic na digitální transformaci, zejména na vysokokapacitní digitální infrastrukturu, sítě 5G a technologie, na čistou a efektivní výrobu, na zajištění přístupu inovativních podniků k financování, zejména podniků v raných (přípravných a počátečních) fázích, a na zlepšení spolupráce veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje ve vybraných prioritních oblastech (např. letectví, kultura). Plán se zaměřuje na dokončení digitalizace veřejné správy, která byla zahájena schválením strategie Digitální Česko, a na posílení kybernetické bezpečnosti a odolnosti zejména v oblasti zdravotnictví, což se ukázalo jako klíčové ještě před vypuknutím epidemie COVID-19.

Reformy a investice se správně zaměřují na zlepšování digitálních dovedností a rozšiřování možností vzdělávání. Zvyšování digitálních dovedností je vnímáno jako klíčový předpoklad digitalizace ekonomiky. Plán se zaměřuje na reformu systému vzdělávání a odborné přípravy s cílem posílit digitální a informační gramotnost a dovednosti v oblasti IT. Toho má být dosaženo revizí osnov pro základní a střední vzdělávání s cílem posílit výuku IT, přizpůsobit ji nejnovějším trendům a podpořit digitální dovednosti napříč vzdělávacími oblastmi, podporovat digitální dovednosti učitelů a investovat do digitálního vybavení škol. Cílem plánu je také řešit digitální propast, která se ještě více prohloubila dlouhodobým uzavřením škol, a to zřízením fondu mobilních digitálních zařízení, která budou k dispozici znevýhodněným žákům a studentům. Konečným cílem této komponenty je přizpůsobit vzdělávání a odbornou přípravu měnícím se potřebám trhu práce, řešit nedostatek digitálních odborníků a pokročilých digitálních dovedností na trhu práce podporou nových vhodných vysokoškolských programů a zajistit dlouhodobou zaměstnatelnost.

Očekává se, že investice do digitalizace přispějí k ambicím modernizovat Česko napříč téměř všemi komponentami plánu pro oživení a odolnost. Podpora digitalizace průmyslu, využívání technologií a vznik vzájemně propojené a dlouhodobě udržitelné vnitrostátní vrstvy evropského digitálního ekosystému má dle předpokladu podpořit digitální transformaci zejména malých a středních podniků prostřednictvím digitálních technologií. Zvýšená digitalizace stavebního řízení má zlepšit podnikatelské a investiční prostředí v Česku. Digitalizace dopravy, elektromobilita v železniční dopravě a zvýšení podílu železniční dopravy v nákladní a osobní dopravě by měly vést ke zvýšení bezpečnosti provozu a ke snížení dopadů dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví. Navrhovaná reforma českého vzdělávacího systému by měla zvýšit digitální a informační gramotnost a posílit vzdělávání v oblasti informačních technologií, přizpůsobit je nejnovějším trendům a podpořit digitální dovednosti napříč vzdělávacími oblastmi. Podporuje rovněž digitální dovednosti učitelů a zlepšuje úroveň digitálního vybavení škol. Cílem plánu je také řešit digitální propast, která se ještě více prohloubila dlouhodobým uzavřením škol, a to zřízením fondu mobilních digitálních zařízení, která budou k dispozici znevýhodněným žákům a studentům. Očekává se, že transformace vysokých škol, jejímž cílem je přizpůsobit se novým formám vzdělávání a měnícím se potřebám trhu práce, usnadní přechod na nové, především digitální formy vzdělávání. Tato situace se řeší investicemi do digitálního vybavení a technologií a odbornou přípravou pracovníků vysokých škol v oblasti digitálních dovedností a moderních metod vzdělávání. Plán má rovněž podnítit digitální posun v kulturním a tvůrčím sektoru a jeho začlenění do inovativního ekosystému.

Inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

Plán představuje cílená politická opatření ve všech relevantních oblastech politiky souvisejících s inteligentním a udržitelným růstem podporujícím začlenění. Inteligentní růst bude podporován zejména prostřednictvím opatření zaměřených na výzkum a inovace a zlepšování výsledků vzdělávání prostřednictvím reformy osnov a kvalitnějšího vzdělávání učitelů. Cílem plánu je posílit inkluzi na základě řešení negativního dopadu sociálně-ekonomického zázemí dětí na výsledky vzdělávání. Pokud jde o udržitelný růst, klíčové investiční iniciativy plánu by měly přispět mimo jiné k čistší skladbě zdrojů energie, dekarbonizaci průmyslu a ekologizaci veřejné dopravy.

Plán reaguje na zhoršení situace na trhu práce v souvislosti s krizí způsobenou onemocněním COVID-19. V důsledku poklesu hospodářského růstu a ukončení vládních podpůrných programů se v roce 2021 očekává nárůst míry nezaměstnanosti na 3,8 %. Přestože celková míra nezaměstnanosti zůstává i nadále nízká, očekává se ztráta pracovních míst především ve vybraných odvětvích služeb s velkým podílem pracovníků s nízkou kvalifikací. Oživení a tvorbu pracovních míst po pandemii by mělo podpořit zejména rozšíření zelených investic v odvětví stavebnictví (výstavby i renovace), obnovitelných zdrojů energie, ochrany přírody, udržitelné dopravy a digitální infrastruktury. Modernizace nemocnic a klinických procesů přispívá k atraktivitě pracovních míst ve zdravotnictví.

Očekává se, že reforma a investice přispějí k posílení konkurenceschopnosti prostřednictvím výzkumu a inovací. Plán správně identifikuje problémy Česka související s produktivitou a potřebu růstu založeného na inovacích a zaměřeného zejména na prioritní oblasti inteligentní specializace, přičemž cílem je snížení rozdílu v průměrné životní úrovni oproti EU. Poskytování kvalitnější veřejné vědecké základny, podpora vazeb mezi akademickou obcí a podniky a posílení komercializace výsledků výzkumu a přenosu znalostí a technologií má nastartovat inovace a zvýšit konkurenceschopnost podniků. Finanční a nefinanční podpora inovativních podniků, zejména malých a středních, a pomoc při internacionalizaci domácích firem i výzkumných subjektů navíc usnadní další hospodářský růst a konkurenceschopnost. Investice do dekarbonizace posilují konkurenceschopnost průmyslového sektoru tím, že podporují nevyhnutelný proces zelené transformace.

Reformy jsou navrženy tak, aby také přispívaly k dobře fungujícímu a odolnějšímu jednotnému trhu se silnými malými a středními podniky. Ze silného impulsu pro poptávku vyvolaného investicemi vedoucími k vnitřním zdrojům růstu a podporujícími inovace, jakož i z přímé podpory podnikatelského sektoru, mají mít prospěch především malé a střední podniky. Česko plánuje vytvořit propojený a udržitelný digitální ekosystém prostřednictvím digitální transformace podniků na základě strategie Digitální Česko, Inovační strategie 2020–2030 a Národní strategie umělé inteligence. Tento ekosystém by měl zahrnovat nové a rozvíjející se technologie, jako je například umělá inteligence, vysoce výkonná výpočetní technika, kybernetická bezpečnost nebo cloudové služby, zajistit komplexní interakci všech aktérů systému a nabízet je proaktivně ostatním subjektům s cílem uspokojit potřeby trhu.

Sociální a územní soudržnost

Plán uznává značné hospodářské a sociální rozdíly v rámci Česka. Plán reflektuje především nerovnoměrnou kvalitu vzdělávacího systému v některých regionech ČR a s tím související podmínky pro prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Kvalitní vzdělání a

rozvoj lidského kapitálu jsou nezbytným předpokladem hospodářského a sociálního rozvoje. Cílem pokročilé digitalizace a související transformace vzdělávacího systému je zvýšit podíl pracovních míst v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou a naopak snížit podíl pracovních míst v sekundárním sektoru hospodářství, zejména v těžkém průmyslu.

Plán jednoznačně stanoví, že sociální a územní soudržnost bude podporována i z jiných zdrojů EU než z Nástroje pro oživení a odolnost, zejména z fondů politiky soudržnosti. Orgány důsledně odkazují na jiné typy financování EU v řadě důležitých oblastí politiky. Mezi takové příklady mimo rámec plánu patří například zavádění širokopásmové infrastruktury (Evropský fond pro regionální rozvoj), podpora ekologizace teplárenství a energetiky (Modernizační fond) a transformace uhelných regionů, jako jsou severozápadní Čechy a Moravskoslezský kraj (Fond pro spravedlivou transformaci).

Plán řeší problémy soudržnosti především prostřednictvím reforem a investic do vzdělávání a odborné přípravy, zdravotnictví a digitalizace. V oblasti vzdělávání je věnována pozornost nabídce kvalitního vzdělávání a inkluzivnosti systému s ohledem na přetrvávající zdravotní a sociální nerovnosti. Očekává se, že pořízení digitálního vybavení do škol v celém Česku otevře příležitosti žákům z chudších regionů a ze znevýhodněného socioekonomického prostředí. Optimalizace nemocniční sítě a investice do její infrastruktury má snížit regionální rozdíly a zlepšit přístup ke kvalitní zdravotní péči. Rozšíření digitálních služeb a vysokorychlostního širokopásmového připojení zvýší možnosti distančního vzdělávání a práce na dálku v celé České republice a přispěje tak ke snížení regionálních a sociálních rozdílů.

Zdravotnictví a hospodářská, sociální a institucionální odolnost

Plán správně identifikuje významné problémy českého zdravotnictví na pozadí pandemické situace. Cílem plánu je posílit odolnost zdravotnického systému investicemi do zdravotnické infrastruktury a zlepšením vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti akutní péče. V oblasti zdravotnické infrastruktury je cílem zvýšit dostupnost a kvalitu rehabilitační péče pro pacienty v kritických stavech (postakutní péče), která se během pandemie ukázala jako nedostatečná. Obecně je kapacita rehabilitační péče v Česku nižší než ve zbytku EU. Cílem této komponenty je rovněž řešit nedostatek vysoce specializovaných diagnostických přístrojů a léčby závažných kardiovaskulárních onemocnění, včetně transplantační medicíny. Pokud jde o vzdělávání zdravotnického personálu, jsou plánována systémová opatření a investice s cílem řešit rostoucí nedostatek zdravotnických pracovníků. Ta doplňují opatření, která byla v Česku zahájena již dříve a která mají bezprostřednější vztah k ošetřovatelské profesi. Cílem plánu je rovněž zajistit excelentní výzkum ve vybraných oblastech zdravotnictví (např. infekční choroby a virologie, nádorová onemocnění, metabolická onemocnění, kardiovaskulární choroby, neurověda a sociálně vědní výzkum studující socioekonomické dopady systémových zdravotních rizik). Zřízení národních výzkumných orgánů, které zajistí lepší celkovou koordinaci a omezí roztříštěnost v prioritních oblastech, dále podpoří odolnost země.

Záměrem plánu je překonat nedostatky ve vzdělání způsobené pandemií prostřednictvím investic do digitalizace a znalostní ekonomiky. Navrhovaná opatření se zaměřují na digitalizaci základních a středních škol zejména prostřednictvím zlepšování digitálních dovedností žáků a pedagogických pracovníků. Investice umožňují podporu žáků a odpovídající výuku i v době pandemických omezení. Reformy terciárního vzdělávání mají

umožnit vysokým školám rychleji se přizpůsobovat měnícímu se ekonomickému a sociálnímu vývoji, jakož i pandemickým situacím. Inovativní transformace podniků přispěje k přizpůsobení českého průmyslu výzvám, kterým bude hospodářství čelit po pandemii. Nová vnitrostátní strategie rozvoje digitálních dovedností má podpořit vzdělávání dospělých a pomáhat jim získat nové dovednosti v podmínkách postupující digitalizace společnosti.

Zelené investice by měly přispět ke strategické autonomii Česka a posílit jeho odolnost vůči vnějším otřesům. Očekává se, že zvyšující se podíl obnovitelných zdrojů ve skladbě zdrojů energie a investice do energetické účinnosti sníží podíl spalovaného domácího hnědého nebo černého uhlí či dovážených fosilních paliv. Podpora čistších zdrojů energie v rámci českého plánu má přispět k diverzifikaci skladby zdrojů energie a zvyšuje tak energetickou bezpečnost.

Politiky pro příští generaci, děti a mládež, jako je vzdělávání a dovednosti

Plán identifikuje hlavní socioekonomické výzvy pro příští generaci. Značný podíl dětí má jen omezený přístup k předškolnímu vzdělávání. Pro účely zlepšení dynamiky trhu práce a pracovních podmínek předkládá plán cílenou podporu digitalizace škol včetně podpory dovedností učitelů a individualizovaných opatření pro zranitelné skupiny s cílem překonat digitální propast. Opatření na podporu rovných příležitostí a přístupu na trh práce zahrnují novelu zákona o zaměstnanosti s cílem posílit aktivní politiku trhu práce zaměřenou na zranitelné skupiny.

České orgány plánují řešit výzvy v oblasti vzdělávání prostřednictvím specializované reformy systému a větší podpory znevýhodněných škol a žáků. Dovednosti pedagogických pracovníků by se měly zlepšit prostřednictvím pobídek k celoživotnímu profesnímu rozvoji a podpůrných programů, které je lépe připraví na práci s heterogenními skupinami. Očekává se, že změny systému podpory žáků se speciálními vzdělávacími potřebami umožní všem dětem, aby plně rozvinuly svůj vzdělávací potenciál. Plánované investice a reformy zlepší digitální dovednosti mladých lidí a zvýší rovněž povědomí o dopadech změny klimatu a technologické transformace hospodářství.

Při zohlednění všech reforem a investic, které Česko plánuje, představuje jeho plán pro oživení a odolnost do značné míry komplexní a přiměřeně vyváženou reakci na hospodářskou a sociální situaci, a tudíž vhodně přispívá ke všem šesti pilířům uvedeným v článku 3 nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost, přičemž zohledňuje konkrétní problémy Česka a finanční prostředky, které jsou mu přiděleny. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.1 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.2. Souvislost s doporučeními pro jednotlivé země a s evropským semestrem

Plán obnovy Česka řeší významnou část strukturálních výzev uvedených v doporučeních pro jednotlivé země z let 2019 a 2020. Míra, do jaké se jednotlivé komponenty plánu zaměřují na základní politické výzvy – a mohou je potenciálně řešit – se samozřejmě liší. Je tomu tak nejen proto, že některé komponenty plánu mají větší význam z hlediska finančních investic a přísnosti souvisejících reforem, ale také proto, že se liší rozsah a závažnost výchozí výzvy identifikované v doporučeních pro jednotlivé země. Kapitola 1 plánu představuje užitečné mapování výzev uvedených v doporučení pro jednotlivé země s ohledem na jednotlivé dílčí komponenty plánu. Tato tabulka je přesná i úplná, pokud jde o pokrytí všech doporučení pro jednotlivé země, jakož i všech relevantních prvků komponent

plánu. Tabulka tudíž ilustruje značnou míru pokrytí doporučení pro jednotlivé země, které se českému plánu pro oživení a odolnost podařilo dosáhnout, a slouží jako užitečný křížový odkaz pro hodnocení doporučení pro jednotlivé země uvedené v příslušné části.

Přestože plán velmi dobře řeší většinu ostatních doporučení pro Česko ke strukturálním problémům, jeho reakce na výzvy v oblasti fiskální politiky a veřejných financí je spíše smíšená. Česko dosáhlo značného pokroku při přijímání fiskálních opatření určených na podporu zaměstnanosti a příjmů během pandemie a při poskytování podpory podnikům v oblasti likvidity. Tato opatření však nespadají do oblasti působnosti samotného plánu obnovy a vzhledem ke své dočasné povaze neřeší dlouhodobé fiskální problémy Česka, které vyplývají především z výdajů na zdravotní péči a na důchody. Pokud jde o zdravotní péči, šestý pilíř plánu je věnován kapacitě a odolnosti zdravotní péče a je údajně ovlivněn zkušenostmi Česka z pandemické krize, kdy se jeho zdravotnický systém potýkal s velkým počtem případů. Hlavním cílem komponenty 6.1 je posílení specializované a akutní péče, jak je podrobněji popsáno níže. Ačkoli to samo o sobě nezlepšuje dlouhodobou udržitelnost systému zdravotní péče, dalo by se říci, že financování dosud neuspokojené potřeby větší kapacity zdravotní péče z Nástroje pro oživení a odolnost předchází neočekávaným otřesům ve výdajích na zdravotní péči v dalším období. Iniciativy preventivní péče zahrnuté v komponentě 6.2, zejména ty, které se týkají onkologické prevence, je navíc třeba považovat za medicínsky správný a nákladově efektivní způsob, jak zabránit postupu rakoviny a souvisejícím značným lidským a finančním nákladům. Pokud jde o důchodový systém, plán se omezuje pouze na zmínku o nedávných legislativních a administrativních změnách týkajících se důchodového systému a nepředkládá žádná opatření, která by se týkala konkrétně důchodového systému.

Plán představuje komplexní a důraznou reakci na výzvy, s nimiž se potýká zdravotnictví. Národní plán obnovy Česka představuje v rámci komponenty 6.1 řadu reforem a investic, které jsou zaměřeny především na zvýšení léčebné a reakční kapacity zdravotního systému včetně investic do nových rehabilitačních a specializovaných léčebných zařízení. Reformy systému vzdělávání lékařů a péče mají zlepšit udržení pracovníků, úroveň jejich kvalifikace a organizační postupy v oblasti řízení znalostí a dovedností v sektoru zdravotnictví. Komponenta 6.1 dále připomíná pokračující úsilí Česka o racionalizaci poskytování primární péče prostřednictvím programu reformy primární péče, který pravděpodobně zlepší nákladovou efektivitu systému zdravotní péče a zastaví dlouhodobé tlaky na výdaje. Tento aspekt je však podporován primárně z fondů soudržnosti, a proto jej nelze považovat za nedílnou součást plánu obnovy. Komponenta 6.2 představuje komplexní iniciativu v oblasti léčby rakoviny zahrnující rozsáhlé investice i programy onkologické prevence, které mohou reagovat na potřeby specializované léčby v zemi a potenciálně z ní vytvořit centrum mezinárodní excelence v oblasti onkologie. Pozornost však bude věnována posouzení možných dopadů na dostupnost péče pro pacienty, neboť centralizace péče může pro vybrané skupiny pacientů a jejich příbuzné znamenat delší dojezdové vzdálenosti. A konečně komponenty 1.1 a 1.2 společně předpokládají další rozvoj systému elektronického zdravotnictví, který zajistí široké pokrytí poskytovatelů a pacientů, jakož i jeho interoperabilitu a využití pro účely předepisování léků a diagnostických služeb.

Výzvy související se zaměstnaností a účastí na trhu práce jsou řešeny. Modernizaci služeb zaměstnanosti a rozvoji trhu práce se v rámci plánu věnuje komponenta 3.3, která s celkovým objemem prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost ve výši téměř 886 milionů

EUR představuje druhou největší komponentu českého plánu. Pokud jde o překážky zaměstnanosti žen spojené s péčí o děti, zaměřuje se plán zejména na modernizaci zařízení péče o děti a na investice a reformy v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a dalšího profesního vzdělávání, jakož i na modernizaci sítě sociálních služeb. V rámci plánu se plánuje rekonstrukce nebo rozšíření 370 již existujících zařízení péče o děti a výstavba 435 nových objektů jeslí. Tím by se měla účelně rozšířit kapacita systému péče o děti ve věku od 6 měsíců do 3 let, a tudíž zvýšit možnosti dřívějšího návratu rodičů (zpravidla žen) na aktivní trh práce. Obtíže znevýhodněných skupin a uchazečů o zaměstnání při získávání zaměstnání se pravděpodobně zlepší díky zamýšlenému rozvoji sítě rekvalifikací a dalšího profesního vzdělávání v rámci plánu, chybí však konkrétní zaměření na osoby, které nejsou zaměstnány ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Tato síť bude zahrnovat sociální partnery a jejím cílem je rozšířit a lépe koordinovat nabídku odborných a rekvalifikačních kurzů, a to jak prostřednictvím rozšířené způsobilosti účastníků, tak lepší propagací vzdělávacích kurzů se zvláštním důrazem na digitální dovednosti v souvislosti s výzvami, které přináší přechod na Průmysl 4.0. Získat kvalifikaci a odbornou přípravu by mělo 130 000 lidí, kteří tak budou mít kompetence potřebné pro přechod na digitální technologie.

Plán předkládá ambiciózní návrhy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy. Komponenta 3.1 předpokládá komplexní reformu osnov v oblasti digitálních dovedností a modernizaci digitálních technologií a vybavení. Budou vytvořeny zejména vzdělávací a školicí materiály pro výuku IT a digitálních dovedností, které budou poskytnuty všem školám, přičemž investiční stránka této komponenty si klade za cíl, aby bylo alespoň 9 260 škol vybaveno základními a pokročilými digitálními technologiemi a aby byly technologie pro mobilní a distanční výuku zpřístupněny velké části studentů. Komponenta 3.2 předpokládá kromě reforem distančního vzdělávání také obměnu studijních programů a přizpůsobení se novým formám učení v systému vysokoškolského vzdělávání a odborné přípravy; zlepšení dovedností a kompetencí učitelů při práci s různorodými skupinami a také cílenou podporu znevýhodněných škol a žáků. To by mělo přispět ke snížení nerovností ve vzdělávání a ke zlepšení kvality a relevance systému vzdělávání a odborné přípravy pro trh práce.

Plán představuje vítanou reakci na výzvy, kterým Česko čelí v oblasti investic do dopravy. Komponenta 2.1 je plně věnována bezpečné a udržitelné dopravě a patří k největším jednotlivým komponentám plánu vzhledem ke značným investicím do rozšířené, více propojené, bezpečnější a stále více elektrifikované železniční sítě. Ačkoli je řada těchto investic zaměřena především na přesun nákladní dopravy ze silnic na železnice, plánuje tato komponenta rovněž investice do ekologičtější a bezpečnější městské mobility, například investicemi do cyklostezek a bezbariérových tras pro pěší. Komponenta 2.4 navíc počítá s investicemi do individuální a veřejné mobility šetrné k životnímu prostředí. Zahrnuje to vytvoření přibližně 4 700 dobíjecích stanic pro elektromobily a financování přibližně 4 500 vozidel s alternativním pohonem pro potřeby podniků. Vzhledem k problémům s dopravním přetížením a kvalitou ovzduší v hlavním městě Praze zahrnuje plán také pořízení nového vozového parku elektrobusů a tramvají, což představuje jediné největší opatření této komponenty.

Plán řeší problém nedostatečné digitální infrastruktury prostřednictvím rozsáhlých reforem a investic. Výzvami v oblasti digitální infrastruktury se komplexně zabývá komponenta 1.3, která navrhuje významné investice do sítí s velmi vysokou kapacitou

(VHCN), které umožňují rozšířené a rychlejší připojení k internetu pro obyvatele, podnikatele a veřejnou správu zejména v méně rozvinutých nebo venkovských oblastech, kde je zapotřebí zlepšit poskytování digitálních služeb a podnikatelských příležitostí. Tato komponenta navíc předpokládá také rozvoj sítí 5G, zejména ve venkovských oblastech, a to prostřednictvím reforem i investic.

Česko počítá s dalekosáhlými opatřeními na podporu zelené transformace a energetické účinnosti. Komponenty 2.2, 2.3 a 2.5 se zabývají výzvami souvisejícími s přechodem na nízkouhlíkovou a energeticky účinnou společnost. Dohromady zahrnují tyto komponenty přes 1,2 miliardy EUR, díky čemuž představují hlavní stavební kámen plánu Česka pro oživení a odolnost. Mezi klíčová opatření patří renovace veřejných budov s cílem snížit jejich spotřebu energie, podpora a financování výroby solární energie a náhrada vysoce znečišťujících a uhlíkově náročných systémů vytápění domácností. Úspory energie a zlepšení kvality ovzduší dohromady budou mít pravděpodobně značný rozsah, a rozsah opatření plánu v tomto ohledu si skutečně zaslouží označení „zaměřený na transformaci energetiky“ (jak to vyžaduje znění doporučení pro jednotlivé země z roku 2019).

Česko dosáhlo předběžného pokroku ve zlepšování řízení a protikorupčních aspektů své veřejné správy. Pokud jde o přijetí dosud nepřijatých protikorupčních opatření, komponenta 4.3 plánu se věnuje reformám zaměřeným na předcházení korupci. Patří k nim přijetí připravovaných zákonů o lobbingu a ochraně oznamovatelů korupce, které jsou v souladu se související směrnicí EU, a také osvětové kampaně a legislativní změny zaměřené na stanovení účinnějších kritérií výběru soudců a lepší regulaci jejich vedlejších činností. Ačkoli s těmito reformami nejsou v rámci plánu pro oživení a odolnost spojeny žádné rozpočtové náklady, lze mít za to, že reformy přispívají k řešení protikorupčních problémů, jak je uvedeno v doporučení pro zemi č. 1.

Aspekty veřejné správy zaměřené na investice a podnikatelské prostředí se díky opatřením začleněným do plánu pravděpodobně změní k lepšímu. Česku bylo doporučeno, aby snížilo administrativní zátěž u investic a více podporovalo hospodářskou soutěž založenou na kvalitě. V reakci na to plán předkládá několik opatření v rámci komponenty 1.6 u digitalizace postupu vydávání stavebních povolení a rovněž v rámci komponenty 4.1 u systémové podpory veřejných investic. Zjednodušení, centralizace a digitalizace systému stavebního řízení, které jsou uvedeny v opatřeních v rámci komponenty 1.6, by podle odhadů uvedených v českém plánu pro oživení a odolnost zrychlily povolovací řízení v průměru o 2 až 4 roky. Vzhledem k tomu, že toto povolovací řízení je hlavním faktorem při zahajování a rozšiřování podnikatelské činnosti a často identifikovanou překážkou investic a podnikání, může mít úspěšná realizace těchto opatření převratný dopad. Současně je však třeba vyvážit různé veřejné zájmy a zajistit dodržování veřejných práv v souladu s platnými právními předpisy EU. Plán dále v rámci komponenty 4.1 zahrnuje opatření zaměřená na budování správní kapacity na podporu realizace veřejných investičních projektů včetně projektů zaměřených na usnadnění souběžné transformace, jakož i úsilí o vytvoření souboru projektů partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP); plán rovněž uvádí uplatňování nových metodik výběru při zadávání veřejných zakázek, které mají lépe odrážet kvalitativní (a ekologická) kritéria, jakož i školení pro dodavatele a poskytovatele v oblasti veřejných zakázek, která mají podpořit nové normy zadávání veřejných zakázek.

Český plán pro oživení a odolnost obsahuje vazby na národní strategický rámec na podporu výzkumu, vývoje a inovací, včetně spolupráce mezi veřejnými a soukromými

subjekty. Výzkumná a inovační výzva, které Česko čelí, je řešena především v rámci Inovační strategie 2019–2030, která – ačkoli je pravidelně aktualizována – byla v zásadě vytvořena podstatně dříve, než český plán pro oživení a odolnost a strategický rámec národní politiky výzkumu, vývoje a inovací na období 2021+. V rámci samotného plánu jsou však předkládána jednotlivá opatření týkající se výzkumu a inovací. Nejkomplexnější a finančně nejrozsáhlejší opatření lze nalézt v komponentě 5.2, která navrhuje systém financování výzkumných projektů zaměřený na inovace a která se (částečně) opírá o financování z Nástroje pro oživení a odolnost, a komponentě 5.1, jejímž cílem je umožnit excelentní výzkum ve vybraných oblastech zdraví, a která se plně opírá o financování z Nástroje pro oživení a odolnost. Komponenta 5.2 se zaměřuje konkrétně na zvýšení výstupů výzkumu a vývoje a jejich uplatňování v podnicích, jakož i na podporu spolupráce mezi soukromým sektorem a výzkumnými organizacemi včetně mezinárodní spolupráce. Komponenta 1.4 se z velké části zabývá opatřeními v oblasti digitálních inovací, nabízí finanční podporu inovativním firmám, včetně podniků v přípravných a počátečních fázích a začínajících podniků, a počítá také s konkrétní podporou strategických oblastí a oblastí budoucího růstu. A konečně komponenta 4.5 představuje komplexní režim podpory pro těžce postižená kulturní a tvůrčí odvětví, který zahrnuje měkké inovativní služby, jako je tvorba webových stránek, produktů a služeb, grafický design nebo marketingové strategie.

Česko plánuje celou řadu opatření s cílem splnit doporučení, aby více využívalo finanční nástroje na podporu malých a středních podniků. Česká vláda poskytla podnikům – včetně mnoha malých a středních podniků – v akutní fázi krize rozsáhlou podporu likvidity, která pomohla zmírnit nejhorší tlaky na peněžní toky a provozní kapitál společností. Plán v rámci komponenty 4.2 navrhuje rozšířit oblast působnosti skupiny ČMZRB v roli národní rozvojové banky a podporovat tak české podniky s využitím nově vytvořených kvazikapitálových nástrojů, a to včetně malých a středních podniků a inovativních firem. Vzhledem k tomu, že tyto nové finanční produkty jsou obvykle strukturovány jako tzv. mezaninové nástroje, které v kapitálové struktuře firmy fungují jako podřízené úvěry, mohou být užitečně využity v situacích, kdy rychle rostoucí firmy potřebují flexibilně získat kapitál, případně při převzetí úspěšných firem novými vlastníky. Vzhledem k poněkud nedostatečně rozvinutému kapitálovému trhu v Česku a v širším regionu lze navrhované rozšíření rozpětí finančních produktů dostupných pro české podniky považovat za iniciativu, která doplňuje trh a dobře odpovídá výzvě původně identifikované v politickém doporučení pro Česko.

Rozsah výzev specifických pro danou zemi a vyhlídky na jejich řešení

Celkově platí, že vezmeme-li v úvahu i paralelní iniciativy české vlády včetně těch, které jsou financovány z národních a jiných nástrojů EU, zůstávají opatřeními podrobně popsanými v plánu nedořešeny pouze aspekty dlouhodobé fiskální udržitelnosti. Priority plánu se navíc jeví jako dobře vyvážené a dostatečně komplexní, aby uspokojivě řešily značný počet doporučení pro Českou republiku.

Vzhledem k přetrvávající řadě strukturálních výzev Česka identifikovaných ve výše uvedených doporučeních pro jednotlivé země se jeví, že plán klade na jednotlivé potřeby reforem a investic v zásadě správný důraz. Obecně se jeví, že (horizontální) výzva spočívající v zajištění rychlé a bezproblémové zelené a digitální transformace je v českém plánu pro oživení a odolnost řešena s nezbytným odhodláním a s využitím vhodného souboru opatření.

Dlouhodobé výzvy v oblasti vzdělávání, péče o děti a zdravotní péče, jakož i výzkumu, vývoje a inovací, se rovněž setkaly s komplexními opatřeními vhodnými k zajištění téměř úplného vyřešení nejzávažnějších nedostatků. V případě výzkumu a inovací je však i nadále nezbytné zvýšit účinnost investic prostřednictvím komplexních systémových reforem. Plán se sice zaměřuje i na další zásadní výzvy, jako jsou například výzvy související s podnikatelským prostředím a veřejnou správou v Česku, ale je poněkud nejisté, do jaké míry by se podařilo tyto základní výzvy uspokojivě vyřešit i v případě plně úspěšné implementace všech příslušných komponent. Zaměření na zvýšení efektivity veřejné správy prostřednictvím lépe koordinovaného systému integrace vědeckých poznatků uvnitř veřejné správy je považováno za relevantní příspěvek k řešení komplexních výzev, včetně ekologické a digitální transformace, jakož i odolnosti vůči budoucím složitým problémům. Skutečný pokrok v boji proti korupci je nepochybně na dosah a je pravděpodobné, že opatření navržená v českém plánu pro oživení a odolnost jej urychlí, bude však nadále vyžadovat určitý posun společenských postojů a kulturních a profesních norem, které nemusí být ovlivnitelné oficiální politikou.

Plán představuje komplexní a adekvátní reakci na hospodářskou a sociální situaci Česka. Pandemie zanechala značné následky jak na systému zdravotní péče, trhu práce a sektoru vzdělávání, tak i na hospodářství v širším slova smyslu. Výzvy, které Česko řeší v souvislosti se zajišťováním souběžné zelené a digitální transformace, totiž vznikly již před pandemií, a ačkoli jsou přiměřeným způsobem pokryty v jednotlivých komponentách, některé jejich aspekty nabývají na obzvláštním významu s ohledem na hospodářskou a sociální situaci po pandemii COVID-19. Například zaměření na digitální dovednosti a digitální metody učení a práce pomůže Česku přizpůsobit se novým modelům práce a vzdělávání, které mohou přetrvat po skončení pandemie COVID-19. Zlepšení infrastruktury v oblasti dopravy i digitální konektivity může navíc pomoci odstranit rozdíly vyskytující se v regionech, jejichž polarizující efekt se projevil i v hospodářském a sociálním vývoji během krize. A konečně opatření ke zvýšení účasti na trhu práce a zaměstnanosti mohou pomoci snížit následky krize na úrovni zaměstnanosti.

Potenciál hospodářského růstu Česka bude pravděpodobně v důsledku opatření obsažených v plánu udržitelným způsobem podpořen. Jak vyplývá z oddílu 4.3 tohoto pracovního dokumentu útvarů Komise, je pravděpodobné, že jak přímé dopady vyšších investičních výdajů financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost na poptávku, tak i dopady těchto investic a reforem na produktivitu trvale zvýší růstový potenciál Česka, jak je uvedeno v oddíle 4.3 níže.

Při zohlednění reforem a investic, které Česko plánuje, se očekává, že jeho plán pro oživení a odolnost přispěje k účinnému řešení významné části výzev identifikovaných v doporučeních pro jednotlivé země nebo výzev v jiných relevantních dokumentech, které Komise oficiálně přijala v rámci evropského semestru, a jeho plán představuje přiměřenou reakci na hospodářskou a sociální situaci Česka. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou ***A*** *podle hodnotícího kritéria 2.2 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.*

Tabulka 5: Mapování výzev země identifikovaných v doporučeních pro jednotlivé země na období 2019–2020 a ve 26 komponentách českého plánu pro o

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	Doporučení (2019 – 2020)	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C1.5	C1.6	C2.1	C2.2	C2.3	C2.4	C2.5	C2.6	C2.7	C2.8	C2.9	C3.1	C3.2	C3.3	C4.2	C4.3	C4.4	C4.5	C5.1	C5.2	C6.1	C6.2
Fiskální udržitelnost																											
Fiskální politika a dlouhodobá udržitelnost důchodového systému a systému zdravotní péče	2019.1.1, 2020/	○	○																							○	○
Zdravotní a dlouhodobá péče: posílit odolnost systému zdravotnictví, personální zajištění, integraci péče a elektronické zdravotnictví	2020.1.2	●	●		○													○	○					○		●	●
Trh práce a sociální politika																											

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	Doporučení (2019 – 2020)	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C1.5	C1.6	C2.1	C2.2	C2.3	C2.4	C2.5	C2.6	C2.7	C2.8	C2.9	C3.1	C3.2	C3.3	C4.2	C4.3	C4.4	C4.5	C5.1	C5.2	C6.1	C6.2
Podpora zaměstnanosti žen a znevýhodněných skupin, mimo jiné i prostřednictvím poskytování péče o děti; aktivní politiky na trhu práce	2019.2.1, 2020.2.1																		●								
Kvalita a inkluzivnost systému vzdělávání a odborné přípravy včetně digitálních dovedností.	2019.2.2, 2020.2.2,																●	●	●				○				
Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	**Doporučení (2019–2020)**	**C1.1**	**C1.2**	**C1.3**	**C1.4**	**C1.5**	**C1.6**	**C2.1**	**C2.2**	**C2.3**	**C2.4**	**C2.5**	**C2.6**	**C2.7**	**C2.8**	**C2.9**	**C3.1**	**C3.2**	**C3.3**	**C4.2**	**C4.3**	**C4.4**	**C4.5**	**C5.1**	**C5.2**	**C6.1**	**C6.2**
Politiky podporující investice do digitální a zelené transformace, a to zejména v těchto oblastech																											

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	**Doporučení (2019 – 2020)**	**C1.1**	**C1.2**	**C1.3**	**C1.4**	**C1.5**	**C1.6**	**C2.1**	**C2.2**	**C2.3**	**C2.4**	**C2.5**	**C2.6**	**C2.7**	**C2.8**	**C2.9**	**C3.1**	**C3.2**	**C3.3**	**C4.2**	**C4.3**	**C4.4**	**C4.5**	**C5.1**	**C5.2**	**C6.1**	**C6.2**
a) Udržitelná doprava	2019.3.1, 2020.3.7							●			○																
b) Vysokokapacitní digitální infrastruktura	2019.3.2, 2020.3.5			●																							
c) Přechod na nízkouhlíkové hospodářství a energetická účinnost	2019.3.3, 2020.3.6								●	●		●		●	●												

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	**Doporučení (2019 – 2020)**	**C1.1**	**C1.2**	**C1.3**	**C1.4**	**C1.5**	**C1.6**	**C2.1**	**C2.2**	**C2.3**	**C2.4**	**C2.5**	**C2.6**	**C2.7**	**C2.8**	**C2.9**	**C3.1**	**C3.2**	**C3.3**	**C4.2**	**C4.3**	**C4.4**	**C4.5**	**C5.1**	**C5.2**	**C6.1**	**C6.2**
Veřejná správa a podnikatelské prostředí																											
Přijmout projednávaná protikorupční opatření	2019.1.2																				●						
Snížit administrativní zátěž pro investice a zlepšit elektronickou veřejnou správu	2019.3.4, 2020.3.2	●	●				●															●					
V oblasti zadávání veřejných zakázek podporovat soutěž více založenou na kritériích kvality	2019.3.5						○																				
Širší fungování hospodářství																											

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	Doporučení (2019 – 2020)	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C1.5	C1.6	C2.1	C2.2	C2.3	C2.4	C2.5	C2.6	C2.7	C2.8	C2.9	C3.1	C3.2	C3.3	C4.2	C4.3	C4.4	C4.5	C5.1	C5.2	C6.1	C6.2
Veřejná správa a podnikatelské prostředí																											
Odstranit překážky bránící rozvoji plně funkčního inovačního ekosystému a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru v oblasti výzkumu a vývoje	2019.3.6 2020.3.8				●	○																	○		●		
Předsunout veřejné investiční projekty ve vyšší fázi připravenosti a podpořit soukromé	2020.3.3, 2020.3.4			●	○			●										○							○	○	○

Výzvy země (uvedené v oddíle 2)	Doporučení (2019 – 2020)	C1.1	C1.2	C1.3	C1.4	C1.5	C1.6	C2.1	C2.2	C2.3	C2.4	C2.5	C2.6	C2.7	C2.8	C2.9	C3.1	C3.2	C3.3	C4.2	C4.3	C4.4	C4.5	C5.1	C5.2	C6.1	C6.2
Veřejná správa a podnikatelské prostředí																											
investice																											
Podpořit malé a střední podniky využíváním finančních nástrojů a zajistit přístup k financování pro inovativní podniky	2020.3.1, 2020.3.8																			●							

4.3. Potenciál růstu, tvorba pracovních míst, hospodářská, institucionální a sociální odolnost, evropský pilíř sociálních práv, zmírňování dopadů krize a sociální a územní soudržnost a konvergence

Podpora hospodářského růstu a zaměstnanosti

Očekává se, že provádění českého plánu pro oživení a odolnost významně přispěje k hospodářskému růstu a tvorbě pracovních míst v Česku. Veřejné výdaje financované z Nástroje pro oživení a odolnost by měly v krátkodobém až střednědobém horizontu podpořit agregátní poptávku a zlepšit cyklickou pozici české ekonomiky, a tím zmírnit nepříznivé ekonomické dopady krize způsobené onemocněním COVID-19. V dlouhodobém horizontu by investice spolu s plánovanými strukturálními reformami pomohly řešit výzvy v oblasti růstu, kterým Česko v současné době čelí. Očekává se, že to usnadní přechod země k hospodářskému modelu založenému na znalostech, který je více zaměřen na činnosti s vysokou přidanou hodnotou a který zůstává konkurenceschopný i v podmínkách automatizace a digitálních změn. Provádění plánu tedy dle očekávání zvýší potenciální produkt a bude mít trvalý účinek na hospodářskou výkonnost Česka.

Nevratná finanční podpora z Nástroje pro oživení a odolnost činí přibližně 3,25 % předkrizové úrovně HDP, a Česko je plánuje vynaložit především na veřejné investice rozložené do 6 let v období 2021–2026. Tyto výdaje představují výrazný fiskální stimul, v jehož důsledku české orgány odhadují, že HDP bude ve střednědobém měřítku o 0,5 % vyšší oproti hypotetickému srovnávacímu scénáři bez Nástroje pro oživení a odolnost. Toto krátkodobé až střednědobé posílení agregátní poptávky by mělo urychlit zotavení české ekonomiky z krize způsobené onemocněním COVID-19. Vlastní odhady Komise, které zahrnují efekt přelévání, jsou uvedeny v rámečku č. 2.

Transmisní kanály vyšších veřejných investičních výdajů do širší ekonomiky jsou různorodé. Kromě přímého vlivu vyšších veřejných výdajů na HDP existuje také nepřímá reakce hospodářství spočívající v ovlivnění rozhodování o soukromých výdajích, která určí velikost fiskálního multiplikátoru.[11] V současném prostředí stlačené poptávky bude obvyklý efekt vytlačování soukromých výdajů prostřednictvím vyšších reálných úrokových sazeb pravděpodobně utlumen vzhledem k předpokládané pokračující podpoře měnové politiky v eurozóně v příštích letech. Veřejné investice mohou navíc díky rozšíření objemu kapitálu v ekonomice zvýšit produktivitu soukromého sektoru, a tím přilákat soukromé investice.[12] Vyšší veřejné výdaje zvyšují příjmy obecně, a vyšší produktivita přispívá také k rychlejšímu růstu reálných mezd, což může dále podpořit spotřebu domácností. To platí tím spíše, pokud mají

[11] Fiskální multiplikátor udává, o kolik se zvýší HDP v důsledku navýšení veřejných výdajů o další euro.

[12] Zhodnocení reálného směnného kurzu, které obvykle následuje po zvýšení spotřeby sektoru vládních institucí, se navíc zmírňuje také v případě veřejných investic, které rozšiřují kapacity nabídky, a tím omezují inflační tlaky. Výsledný konkurenceschopnější reálný směnný kurz je výhodný i pro vývozní sektor, což dále zvyšuje fiskální multiplikátor.

domácnosti tendenci spotřebovávat velkou část svých příjmů, což je pro Česko, jehož míra úspor domácností se pohybuje pod průměrem EU, dobrým znamením. V případě vysoce otevřené ekonomiky, jakou se vyznačuje Česká republika, se však tyto multiplikační účinky pravděpodobně oslabí, protože část nárůstu agregátních výdajů nebude směřována do zboží vyráběného v tuzemsku, ale bude „unikat“ prostřednictvím dovozu.

Plán přispívá k potenciálnímu produktu také tím, že urychluje zotavení z krize způsobené onemocněním COVID-19, což by mohlo zabránit dlouhodobým následkům v důsledku účinků hystereze, dlouhodobé nezaměstnanosti a rostoucímu počtu bankrotů. Proto by mohly být trvalé hospodářské škody způsobené pandemií zmírněny. Schopnost dosáhnout těchto cílů je však spojena se značnými riziky.

Český plán identifikuje oblasti, v nichž ještě Česko musí dosáhnout většího pokroku, aby zajistilo své sblížení s eurozónou, a stanoví opatření a reformy k řešení těchto záležitostí. Mezi tyto oblasti patří technologická a alokační neefektivnost. V dlouhodobém horizontu se předpokládá, že strukturální reformy obsažené v českém plánu pro oživení a odolnost přinesou podle českých orgánů do roku 2040 přírůstek HDP ve výši nejméně 0,6 % (podle Komise 0,4 %) oproti hypotetickému srovnávacímu scénáři bez Nástroje pro oživení a odolnost. Je však velmi nejisté, zda se díky těmto opatřením podaří uvedené ukazatele zlepšit v předpokládaném rozsahu. Tyto reformy však rozhodně směřují správným směrem, neboť se snaží řešit slabé stránky české ekonomiky, jak je podrobně popsáno v části 2.2 tohoto dokumentu.

Rámeček č. 2: Stylizované simulace dopadů NGEU pomocí modelu QUEST – Česko

Modelové simulace, které provedla Komise pomocí modelu QUEST, ukazují, že hospodářský dopad NGEU v Česku by mohl do roku 2026 vést ke zvýšení HDP o 0,8 až 1,2 %[13]. Po 20 letech by se HDP mohl zvýšit o 0,4 %. Významnou část tohoto dopadu tvoří přelévání.

Podle těchto simulací by to přineslo až 18 000 dalších pracovních míst. Přeshraniční přelévání (HDP) v roce 2026 představuje 0,3 procentního bodu, což ukazuje na přidanou hodnotu synchronizovaných výdajů napříč členskými státy (řádek 2 v tabulce 6). I ve scénáři s nižší produktivitou prostředků NGEU by to stále vedlo k významnému dopadu (řádek 3)[14].

Tabulka 6: Výsledky simulace modelu QUEST (% odchylka úrovně reálného HDP od stavu bez NGEU, předpoklad lineárního vyplácení po dobu 6 let)

Scénář	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Základní scénář	0,3	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	0,9	0,6	0,6	0,6	0,4

[13] Nástroj pro oživení a odolnost tvoří zhruba 90 % NGEU, který zahrnuje také prostředky na opatření ReactEU, programy Horizont a InvestEU, fond FST, fond pro rozvoj venkova a systém RescEU.
[14] Scénář s nízkou produktivitou technicky vzato zohledňuje výrazně sníženou elasticitu výstupu veřejného kapitálu.

z toho přelévání	–0,3	0,0	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1
Nízká produktivita	0,2	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,5	0,2	0,2	0,2	0,1

Tento stylizovaný scénář nezahrnuje možný pozitivní dopad strukturálních reforem, který může být značně vysoký. Ze srovnání na základě modelu vyplývá, že provedení strukturálních reforem, které by vedlo ke snížení rozdílu oproti nejlepším výsledkům z hlediska ukazatelů strukturálních reforem na polovinu, by mohlo za 20 let zvýšit HDP České republiky o 12 % ve srovnání s průměrem EU, který činí 11 %.[15]

Vzhledem k rozdílným předpokladům a metodice **nelze výsledky tohoto stylizovaného hodnocení přímo srovnávat s čísly uvedenými v kapitole 4 českého plánu pro oživení a odolnost.**

Významná česká automobilová výroba je silně vystavena výzvám spojeným s automatizací a se zelenou transformací. Podporou přechodu na elektrické technologie a poskytováním finanční podpory na dekarbonizaci průmyslu přispívají opatření v oblasti politiky „Zelená ekonomika“ v rámci plánu k udržení konkurenceschopnosti daného odvětví. Mezi opatření plánu, která mají danému sektoru pomoci udržet pracovní místa s vysokou přidanou hodnotou v éře automatizace, patří rovněž podpora výzkumu, vývoje a inovací, zvyšování kvalifikace pracovních sil a podpora digitálních technologií.

Cílem plánu je zvýšit výdaje na výzkum a vývoj a podpořit inovace posílením inovační kapacity domácích podniků a zlepšit spolupráci veřejného a soukromého sektoru v rámci českého inovačního ekosystému. Prostředky z EU v uplynulém období významně přispěly k rozvoji výzkumného a inovačního ekosystému a pomohly rozvíjet výzkumné infrastruktury a kapacity v oblasti výzkumu a inovací ve veřejném i soukromém sektoru. Celkové výdaje na výzkum a vývoj v Česku se dlouhodobě zvyšují a z hlediska HDP se přibližují průměru EU. Očekává se, že další investice do výzkumu a vývoje částečně přispějí k budování odolnosti a připravenosti zdravotnického výzkumu na mimořádné události a částečně i k provedení některých dalších evropských doporučení a iniciativ. Jedná se například o rekonstrukce a modernizace, další vzdělávání, vědecké vzdělávání a řízení a internacionalizaci. Plán se prostřednictvím podpory výzkumu a vývoje zaměřuje na posílení inovační kapacity podniků, zejména domácích malých a středních podniků, a na zlepšení spolupráce veřejného a soukromého sektoru v rámci inovačního ekosystému Česka.

Plán klade důraz na posílení lidského kapitálu a zvýšení kvalifikační úrovně českých občanů, což je oblast, v níž má země značné nedostatky, které jí brání v naplnění jejího

[15] Varga, J., in 't Veld, J. (2014), „The potential growth impact of structural reforms in the EU: a benchmarking exercise“, European Economy Economic Papers č. 541.
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/economic_paper/2014/pdf/ecp541_en.pdf

ekonomického potenciálu. Reforma kurikula a posílení přípravy učitelů by mohly napomoci zlepšit výkonnost českých žáků. Zaměření na digitální vzdělávání by mohlo vést k lepší dostupnosti pracovníků s pokročilými digitálními dovednostmi, které jsou nezbytné pro další transformaci české ekonomiky. Opatření zaměřená na podporu znevýhodněných skupin ve vzdělávacím systému by měla zvýšit rovnost příležitostí a zlepšit kvalifikační složení české pracovní síly. Plán zahrnuje také investice do dalšího vzdělávání a rekvalifikace dospělé populace, což by dohromady mělo zlepšit kvalifikační úroveň současné i budoucí české pracovní síly.

Řešením protikorupčních nedostatků v rozhodovacím procesu a ve veřejné správě by plán pro oživení a odolnost mohl rovněž napomoci příznivějšímu podnikatelskému prostředí, které by více podporovalo soukromé investice a inovace. Očekává se, že rozšíření digitálních veřejných služeb a snížení vysokých regulačních překážek pro podnikatele omezí administrativní zátěž podniků a zvýší jejich konkurenceschopnost. Posílený legislativní protikorupční rámec zvyšující transparentnost a reforma soudnictví by měly pozitivní dopad na nejistotu v podnikání. Tyto reformy by podpořily potenciální růst díky efektivnějšímu rozdělování veřejných zdrojů a také díky pobídkám pro růst produktivity v soukromém sektoru.

Celkově lze očekávat, že reformy předpokládané v českém plánu usnadní přechod země k novému, diverzifikovanějšímu ekonomickému modelu založenému na větším podílu činností s vysokou přidanou hodnotou. Úspěšná implementace plánu pro oživení a odolnost by mohla posílit domácí inovace a produktivitu a zachovat konkurenceschopnost české ekonomiky, a tak přispět k potenciálnímu růstu.

Výchozí stav investic

Je přesvědčivě zdůvodněno, že veřejné investice uvedené v plánu přesahují rámec investic, které by byly vynaloženy v případě neexistence Nástroje pro oživení a odolnost. Tento argument o makroadicionalitě je podpořen analýzou uvedenou v plánu, z níž vyplývá, že výchozí stav veřejných investic s výjimkou těch, které mají být financovány z Nástroje pro oživení a odolnost, má být v období let 2021–2026 v průměru přinejmenším stejně vysoký jako v letech 2017–2019. Proto je pravděpodobné, že výdaje financované z Nástroje pro oživení a odolnost tím, že tyto investice doplňují, skutečně přispívají k hospodářskému růstu a nejsou jen pouhou náhradou jinak plánovaných investic financovaných z vnitrostátních zdrojů, která slouží pouze ke snižování veřejného dluhu. Podle informací poskytnutých českými orgány se očekává, že výchozí veřejné investice financované z vnitrostátních zdrojů (bez vojenských výdajů) budou v letech 2020–2026 v reálném vyjádření v průměru o více než 42 % vyšší než v období tří let předcházejících pandemii. To odpovídá zvýšení obdobného podílu výchozích investic na HDP o 0,5 procentního bodu v obou uvedených časových obdobích.

Před pandemií převládaly ve struktuře veřejných investic výdaje na dopravní infrastrukturu. Prostředky z Nástroje pro oživení a odolnost kladou větší důraz na investice v oblasti zdravotnictví (výstavba a rekonstrukce nemocnic) a vzdělávání (digitalizace škol, rozšiřování kapacit mateřských škol). Více než třetina prostředků je plánována na opatření v oblasti zelené ekonomiky. Patří sem investice do udržitelné dopravy a podpora obnovitelných zdrojů energie, jakož i opatření zaměřená na dekarbonizaci průmyslu a zlepšení energetické

účinnosti budov. V porovnání s výchozím stavem před pandemií bude poměrný dopad prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost největší v oblasti zdravotnictví a sociální ochrany (rozšiřování zařízení dlouhodobé péče) vzhledem k jejich relativně nízké výchozí hodnotě, zatímco poměrně vysoké výdaje na dopravní infrastrukturu představují jen menší procentuální nárůst.

Posílení sociální soudržnosti

Plán se zabývá několika sociálními a územními výzvami, které jsou pro Česko relevantní, a očekává se, že přispěje k provádění evropského pilíře sociálních práv. Plán je zaměřen na oblasti, v nichž Česko zaostává, konkrétně na: nerovnoměrné výsledky vzdělávání, včetně pokročilých digitálních dovedností, nedostatek dovedností a nerovnosti ve vzdělávání a odborné přípravě, zejména pokud jde o žáky se slabým socioekonomickým zázemím. Plán se bude zabývat nízkou účastí žen s malými dětmi na trhu práce, sociálními potřebami zranitelných osob ve smyslu snazšího přístupu ke screeningovým zdravotním programům a zvýšením kapacit v oblasti dlouhodobé péče a rovněž investicemi do infrastruktury sociální péče.

Očekává se, že zelené investice do dopravy, do zvýšení úspor energie, do snížení emisí skleníkových plynů a do přechodu od fosilních paliv k nízkoemisním a bezemisním zdrojům energie, jako je například fotovoltaická energie, sníží znečištění ovzduší a smog a zlepší výsledky v oblasti veřejného zdraví. Výměna kotlů na uhlí v rodinných domech za nízkouhlíková řešení, která je nedílnou součástí komplexní renovace budov, navíc pomůže snížit náklady na zelené investice pro nízkopříjmové skupiny obyvatel a přispěje ke zmírnění energetické chudoby. Investice do sítí veřejné dopravy jsou obzvláště důležité pro strukturálně znevýhodněné regiony.

Snižování zranitelnosti a zvyšování odolnosti

Přestože nebyly zjištěny žádné případy makroekonomické nerovnováhy, Česko je mimořádně otevřenou ekonomikou s vysokým podílem zpracovatelského průmyslu, která je zranitelná vůči možným otřesům v rámci dodavatelského řetězce nebo přelomovým technologickým změnám. V souladu s novou průmyslovou strategií EU mají investice do výzkumu a inovací a do dovedností potenciál pomoci zemi lépe se vypořádat s přelomovými technologickými změnami a strategickými závislostmi dodavatelského řetězce a vybudovat tak hospodářskou odolnost vůči rychlejším změnám, jako jsou trendy digitalizace a automatizace. Tato opatření mohou přispět rovněž ke snížení závislosti Česka na nákladově konkurenceschopné výrobě orientované na vývoz, a to budováním kapacit v oblasti výzkumu a vývoje v podmínkách obzvláště nedostatečného šíření technologií do domácích malých a středních podniků, jakož i rychle rostoucích mezd. Silné zaměření na zelenou transformaci by mělo snížit závislost Česka na dovozu fosilních paliv, což zmírňuje potenciální dopady otřesů v oblasti dodávek nebo cen. To se daří díky opatřením, jejichž cílem je snižování spotřeby energie v budovách, jakož i díky přechodu k udržitelnější dopravě (např. nákup kolejových vozidel na alternativní paliva nebo rozvoj infrastruktury pro elektromobilitu) a většímu využívání zdrojů energie s nízkými a nulovými emisemi. Ekonomická zranitelnost, která je rovněž předmětem řešení, souvisí s nedostatky v odvětví stavebnictví. Rychlý růst cen nemovitostí při složitém

stavebním řízení vyžaduje reformu stavebního zákona, která je v plánu řešena reformou stavebního řízení, včetně jeho digitalizace.

Plán Česka obsahuje řadu opatření v oblasti zdravotní a vzdělávací politiky, od nichž lze očekávat zlepšení sociální odolnosti. Plán poskytuje vysvětlení těchto vazeb na úrovni plánu a podle jednotlivých komponent. Lze očekávat, že reformy vzdělávání a jejich obzvláštní zaměření na inkluzivitu přispějí k sociální odolnosti vzhledem k tomu, že budou například poskytovat znevýhodněným skupinám rovnější přístup k příležitostem prostřednictvím vzdělávání a odborné přípravy. Investice a reformy zaměřené na zlepšení dlouhodobé péče, posílení onkologické prevence a rehabilitační péče, vytvoření portálu elektronického zdravotnictví a podporu vzdělávání ve zdravotnictví zvýší přístup ke zdravotnickým službám, a to i pro zvláště zranitelné skupiny ve společnosti. Modernizace a rozšíření integrovaných zdravotnických a sociálních služeb v souladu se zásadami deinstitucionalizace a nezávislého života zlepší přístup ke kvalitní a dostupné dlouhodobé péči.

Díky strukturálním reformám, zlepšení kapacit a úsilí o digitalizaci se posílí odolnost institucí. I v tomto případě plán uvádí vysvětlení těchto vazeb jak na úrovni plánu, tak podle jednotlivých komponent. Reformovaný a lépe vybavený systém soudnictví bude schopen lépe reagovat na výzvy vyplývající z pracovní zátěže a lépe řešit požadavky na transparentnost. Úsilí o digitalizaci napříč institucemi – zejména ve zdravotnictví a stavebnictví – zvýší efektivitu a tím i schopnost reagovat na otřesy rychle a s využitím dostatečných zdrojů.

Soudržnost a konvergence

Cílem českého plánu je přispět ke snížení sociálních nerovností. Některé sociální skupiny jsou z hlediska výsledků na trhu práce velmi znevýhodněny. Míra nezaměstnanosti pracovníků s nízkou kvalifikací patří k nejvyšším v EU a tento problém je obzvláště závažný u mladých lidí s nízkou kvalifikací. Další výzvu představuje vysoká dlouhodobá nezaměstnanost skupin, které čelí sociálnímu vyloučení, zejména marginalizovaných romských komunit, které čelí vyššímu riziku chudoby. Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů negativně postihují ženy. Pokud jde o územní rozdíly, některé části Česka mají tendenci dosahovat výrazně horších výsledků než jiné, a to z hlediska různých vzájemně propojených ukazatelů trhu práce a sociálních ukazatelů, jako je podíl vysoce kvalifikovaných pracovníků, dlouhodobá nezaměstnanost a nezaměstnanost mladých lidí, podíl obyvatel ohrožených chudobou a rovněž disponibilní příjem.

Regionální rozdíly jsou však v plánu zohledněny pouze v omezené míře – v podobě zlepšení přístupu některých znevýhodněných skupin na trh práce, prostřednictvím inkluzivnějšího vzdělávání, většího počtu pracovních příležitostí a lepších zdravotnických služeb. U posledně jmenovaných služeb je třeba dbát na to, aby centralizace specializovaných služeb nezhoršovala problémy s přístupem pacientů z hlediska regionální soudržnosti. Hlavním kanálem pro snižování sociálních nerovností je v plánu pro oživení a odolnost zlepšení přístupu ke kvalitnímu vzdělání pro všechny, nicméně v tomto ohledu je třeba vyvinout další úsilí. V plánu chybí opatření pro inkluzivnější vzdělávání prostřednictvím desegregace škol a zejména přístupu znevýhodněných skupin.

Investice související se zelenou transformací uvedené v plánu pro oživení a odolnost mají příznivé účinky na sociální a územní soudržnost především prostřednictvím vytváření nových a dostupnějších pracovních příležitostí. Očekává se, že modernizace železniční infrastruktury a investice do udržitelných dopravních spojů pomohou propojit odlehlé regiony s hospodářskými centry a usnadní dojíždění uchazečů o zaměstnání do míst, kde je více pracovních příležitostí, čímž se zlepší výsledky trhu práce v méně rozvinutých regionech. Stavební projekty související s investicemi do zelené infrastruktury by navíc poskytly další zdroj pracovních příležitostí pro pracovníky se střední kvalifikací. Podpora na renovaci a zvýšení energetické účinnosti rodinných domů by pomohla řešit energetickou chudobu, s níž se potýkají chudé domácnosti.

Při zohlednění všech reforem a investic, které Česko plánuje, se očekává, že jeho plán pro oživení a odolnost bude mít velký dopad na posílení potenciálu růstu, tvorbu pracovních míst a hospodářskou, sociální a institucionální odolnost daného členského státu, na provádění evropského pilíře sociálních práv, mimo jiné podporou politik ve prospěch dětí a mládeže, a na zmírnění hospodářského a sociálního dopadu krize způsobené onemocněním COVID-19, čímž přispěje ke zvýšení hospodářské, sociální a územní soudržnosti a konvergence v Unii. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.3 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

Rámeček č. 3: Zaměstnanost a sociální výzvy ve světle srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů, který doprovází evropský pilíř sociálních práv

Česká republika dosahuje dobrých výsledků u většiny sociálních ukazatelů srovnávacího přehledu, který podporuje evropský pilíř sociálních práv, avšak některé problémy dosud přetrvávají. Navzdory krizi způsobené onemocněním COVID-19 patří míra zaměstnanosti k nejvyšším a míra nezaměstnanosti k nejnižším v EU (ve 4. čtvrtletí 2020 činila první z nich 79,6 % a druhá 3 %). To je částečně dáno tím, že více než 1 milion zaměstnanců do dubna 2021 obdržel podporu z nového režimu zkrácených úvazků „Antivirus“. Přesto zde existuje prostor pro zvýšení účasti žen a zranitelných skupin na trhu práce. Vzhledem ke krizi také hrozí zvýšení až dosud poměrně nízké míry ohrožení chudobou nebo sociálního vyloučení.

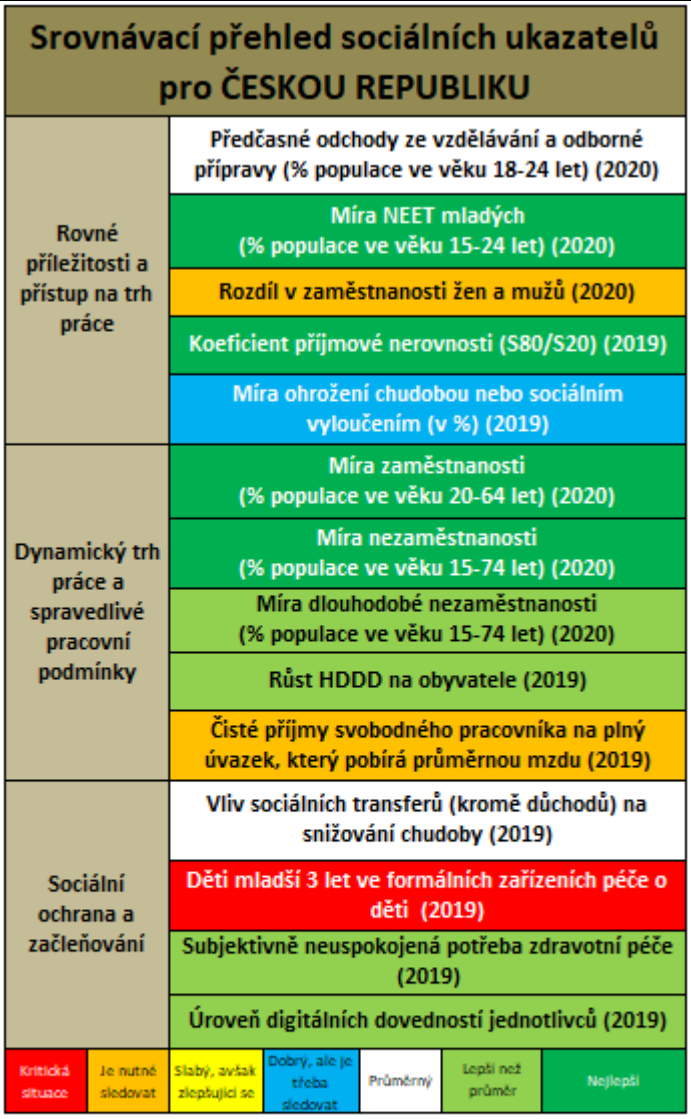
Rozdíly v zaměstnanosti žen a mužů zůstávají poměrně vysoké. Ve 4. čtvrtletí 2020 činily 15,6 procentního bodu, zatímco v celé EU 11,2 procentního bodu. Počet dětí mladších 3 let ve formálních zařízeních péče o děti zaznamenal v posledním desetiletí trvalý, ale slabý nárůst, a v roce 2019 dosáhl 6,3 %, avšak dosud zůstává hluboko pod průměrem EU (35,3 %). Odhady ukazují na to, že k uspokojení poptávky ve školním roce 2019–2020 bylo zapotřebí 36 710 dalších míst. Poskytování kvalitní a cenově dostupné péče o děti může pomoci zlepšit výsledky pečujících osob, nejčastěji žen, na trhu práce. Neupravený rozdíl v odměňování žen a mužů (18,9 % v roce 2019) se rovněž pohybuje výrazně nad průměrem EU (14,1 %).

Existuje zde prostor pro posílení sociální ochrany a začleňování a pro řešení nerovnosti v oblasti vzdělání. Podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením (12,5 % v roce

2019) je sice relativně nízký, ale stále se do značné míry koncentruje v určitých lokalitách a v rámci určitých skupin obyvatelstva, konkrétně rodičů samoživitelů, starších osob, osob se zdravotním postižením a Romů. To může být částečně způsobeno tím, že sociální transfery (s výjimkou důchodů) ještě nejsou plně účinné při vyvedení některých skupin osob z chudoby.

Krize způsobená onemocněním COVID-19 měla negativní dopad zejména na rodiče samoživitele (průzkum STEM, 2021) a na výsledky vzdělávání zranitelných skupin, jako jsou Romové, což může mít do budoucna dopad na míru jejich předčasných odchodů ze vzdělávání (Česká školní inspekce, 2021). Česko si udržuje dobré celkové výsledky v oblasti vzdělávání; na výsledky vzdělávání má však silný vliv socioekonomické zázemí. Mezi studenty ze znevýhodněného prostředí je 37,7 % těch, kteří nedosahují očekávaných výsledků ve čtení, zatímco u studentů ze zvýhodněných prostředí je to jen 8 % – tento rozdíl je vyšší než průměr EU (ten činí 26,9 procentního bodu). Znevýhodnění a zvýhodnění žáci jsou soustředěni v různých školách ve větší míře, než je průměr EU, a geografické rozdíly jsou velké.

Plán se zabývá několika výzvami v oblasti zaměstnanosti a sociální oblasti v Česku, které jsou relevantní pro provádění pilíře sociálních práv. Ke zlepšení dynamiky trhu práce a pracovních podmínek předkládá plán cílenou podporu digitalizace škol včetně podpory dovedností učitelů a individualizovaných opatření pro zranitelné skupiny s cílem překonat digitální propast. Očekává se, že finanční podpora bude vítaným přilepšením pro znevýhodněné školy a současně by mohly mít marginalizované skupiny, jako jsou Romové, prospěch z doprovodných podpůrných opatření, aby bylo dosaženo inkluzivnějšího vzdělávání. Opatření na podporu rovných příležitostí a přístupu na trh práce zahrnují novelu zákona o zaměstnanosti s cílem posílit aktivní politiku trhu práce zaměřenou na zranitelné skupiny. Zastřešující reforma, která by rozšířila stávající a navrhovaná opatření v oblasti dalšího vzdělávání a odborné přípravy v zaměstnání, by mohla vytvořit silnější impuls pro vzdělávání dospělých. Přestože jsou navržena některá cílená opatření pro další vzdělávání a odbornou přípravu v zaměstnání, nepředpokládá plán ambiciózněji a více zastřešující reformu rozšiřující stávající strategie. Předpokládané investice do sociálních služeb komunitní a domácí péče zaměřených zejména na seniory budou spojeny s novou legislativou o dlouhodobé péči včetně zmapování potřeb dlouhodobé péče jako průběžného milníku.

Byly podniknuty kroky ke zlepšení účasti žen na trhu práce, zejména zvýšením dostupnosti zařízení předškolního vzdělávání a péče. Nárok na místo v mateřské škole mají od roku 2017 čtyřleté děti a od roku 2018 tříleté děti. Zlepšila se také flexibilita rodičovské dovolené. Plánovaná povinnost týkající se dvouletých dětí však byla zrušena. Navzdory tomuto úsilí, podporovanému zejména z ESF, patří Česko stále mezi země s nejhoršími výsledky, pokud jde o počet dětí mladších 3 let v zařízeních předškolního vzdělávání a péče. Přestože se plánuje zajištění dalších míst v zařízeních péče o děti s podporou vnitrostátního financování a Nástroje pro oživení a odolnost, ESF+ a EFRR, legislativa, která by podpořila udržitelnost poskytování péče o děti, má zpoždění a nový vývoj vyžaduje pečlivé sledování. Milník ohledně reformy spočívající v zavedení tohoto právního předpisu však byl uveden jako součást plánu.

4.4. Zásada „významně nepoškozovat“

Česko provedlo posouzení všech opatření zahrnutých do plánu podle zásady „významně nepoškozovat“ v souladu s technickými pokyny Komise k uplatňování zásady „významně nepoškozovat“ podle nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost (2021/C 58/01). To zahrnuje všech šest environmentálních cílů, konkrétně 1) zmírňování změny klimatu, 2) přizpůsobování se změně klimatu, 3) udržitelné využívání a ochranu vodních a mořských zdrojů, 4) oběhové hospodářství, 5) prevenci a omezování znečištění a 6) ochranu a obnovu biologické rozmanitosti

a ekosystémů. Každé posouzení z hlediska zásady „významně nepoškozovat“ se řídí přístupem sestávajícím ze dvou kroků. V prvním kroku se posuzuje, zda existuje riziko, že by dané opatření mohlo významně poškodit jeden nebo více environmentálních cílů. V případech, kdy tato analýza identifikuje riziko, je provedeno podrobnější posouzení. Na základě informací poskytnutých českými orgány se vedle investic, které mají být financovány z vnitrostátních zdrojů (zejména rozšiřování závlah), očekává, že žádné opatření k provádění reforem a investičních projektů zahrnuté v plánu pro oživení a odolnost Česka významně nepoškodí cíle v oblasti životního prostředí. V návrhu daných opatření je zakotveno několik závazků, že budou dodržovány požadavky týkající se zásady „významně nepoškozovat“, což se odráží i v řadě milníků a cílů.

Potenciální škodlivé dopady všech relevantních opatření na životní prostředí a klima jsou řešeny prostřednictvím příslušných ujištění, že budou dodržena příslušná kritéria. Předpokládá se, že nárůst využívání biomasy při výrobě tepla a elektřiny bude řešen prostřednictvím reformy spočívající v posouzení trajektorií trvale udržitelného využívání bioenergie a dostupnosti biomasy v Česku a jejích dopadů na využívání půdy, změny využívání půdy, lesní propady a biologickou rozmanitost, jakož i dopadů na kvalitu ovzduší na období 2020–2030. Renovace budov budou splňovat požadavky související s výměnou kotlů a zajistí, že nejméně 70 % stavebního a demoličního odpadu bude znovu použito nebo recyklováno. Vozidla budou splňovat platné emisní normy. Řada těchto kritérií se odráží rovněž v milnících a cílech prostřednictvím odkazů na příslušná kritéria a prahové hodnoty (např. revize právních předpisů o nakládání s odpady, mezaninový finanční nástroj, projekty zaměřené na biomasu s cílem dosáhnout souladu s kritérii udržitelnosti podle druhé směrnice o obnovitelných zdrojích a přijetí kritérií udržitelnosti pro obnovitelné zdroje energie, jak je uvedeno výše).

Komponenta 2.6 – Ochrana přírody a adaptace na klimatickou změnu –, která zahrnuje protipovodňovou ochranu, drobné vodní toky a malé vodní nádrže, vyžaduje přijetí konkrétních opatření z hlediska přizpůsobení se změně klimatu a ochrany životního prostředí. Česko se zavázalo zajistit soulad s právem EU v oblasti životního prostředí, konkrétně se směrnicemi o vodě, o stanovištích, o ptácích, o posuzování vlivů na životní prostředí a o strategickém posuzování dopadů na životní prostředí. Investice do závlah nejsou předmětem podpory z Nástroje pro oživení a odolnost.

Požadavky týkající se zásady „významně nepoškozovat“ se vztahují i horizontálně na obdobná opatření napříč celou řadou komponent. Plán zahrnuje závazek, že podmínky vyplývající z dodržování zásady „významně nepoškozovat“ se uplatní v přípravné fázi (např. zadávací dokumentace) i během provádění renovace budov (např. v komponentě 2.5 týkající se obytných budov), stejně jako v řadě dalších komponent zahrnujících renovaci veřejných budov. Kotle na uhlí lze nahradit účinnějšími plynovými kotli s nízkými emisemi pouze v rámci rozsáhlejšího programu renovace. Cílem této investice bude snížit nejen emise skleníkových plynů, ale také znečištění ovzduší, které je v některých regionech v Česku obzvláště problematické. Opatřením, které se objevuje v celé řadě komponent, jsou IT nástroje, u nichž bude při zadávání zakázek nutno zajistit soulad s kritérii zelených veřejných zakázek včetně zajištění kritérií energetické úspornosti pro výběr hardwaru.

U osobních automobilů a autobusů včetně vozidel zvláštního určení (jako jsou vozidla sociálních služeb v komponentě 3.3) se plán pro oživení a odolnost zavazuje podporovat pouze bezemisní a nízkoemisní automobily (emise pod 50 gCO2/km), u nichž se má za to, že splňují zásadu „významně nepoškozovat“ z hlediska cíle zmírňování změny klimatu. Podnikatelské investiční programy v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (komponenta 5.2) budou obsahovat ustanovení (např. v kritériích způsobilosti uváděných ve specifikacích výzev) o technologické neutralitě a vyloučení škodlivých činností *ex ante* (např. podpora na černé a hnědé uhlí). Vybrat lze pouze činnosti, které jsou v souladu s příslušnými právními předpisy EU a vnitrostátními právními předpisy v oblasti životního prostředí. Soulad mezaninového finančního nástroje se zásadou „významně nepoškozovat“ (komponenta 4.2) vyžaduje, aby investiční strategie a následná smluvní ujednání s příjemci finančních prostředků z EU byly v souladu s pokyny Komise k prověřování udržitelnosti. Tento požadavek se odráží v návrhu opatření a odpovídajících cílů.

Poté, co byla zohledněna posouzení všech plánovaných opatření, se očekává, že žádné opatření k provádění reforem a investičních projektů, které je v plánu Česka pro oživení a odolnost zahrnuto, významně nepoškodí environmentální cíle ve smyslu článku 17 nařízení (EU) 2020/852 (zásada „významně nepoškozovat“). To by odůvodňovalo ohodnocení známkou ***A*** *podle hodnotícího kritéria 2.4 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.*

4.5. Zelená transformace

Klimatický cíl

Plán Česka pro oživení a odolnost vyčleňuje na klimatický cíl částku ve výši 2,9 mld. EUR, což představuje 41,6 % celkových finančních prostředků přidělených na tento plán. Tato hodnota překračuje minimální klimatický cíl ve výši 37 % stanovený v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost a je založena na správném uplatnění metodiky pro sledování klimatu stanovené v příloze VI uvedeného nařízení, a to určením oblastí intervence a příslušných koeficientů pro výpočet podpory na plnění cílů v oblasti změny klimatu. Český plán nepoužívá žádné doplnění ani navýšení určitých klimatických koeficientů pro investice.

Hlavním pilířem přispívajícím k cílům v oblasti změny klimatu je zelený pilíř, který se skládá z devíti komponent. Tato opatření přispívají k dosažení cíle v oblasti změny klimatu prostřednictvím široké škály intervencí, které sahají od energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie až po udržitelnou dopravu a přizpůsobení se změně klimatu.

Největší příspěvek k cíli zmírnění dopadů změny klimatu představují opatření na zlepšení energetické účinnosti budov, jakož i na podporu pořizování kotlů využívajících obnovitelné zdroje energie. Největší příspěvek jednoho opatření ke klimatickému cíli představuje renovace obytných budov (2.5.1), jejíž odhadované náklady činí 332 milionů EUR. Jedná se o rozsáhlý program energeticky účinné renovace budov, který má podle očekávání přinést úspory energie ve výši nejméně 30 %, dále renovace na velmi vysoké třídy energetické účinnosti a zrušení podpory pro nižší energetické třídy. Je doplněn úsporami energie, kterých má být dosaženo u staničních budov (2.1.3), veřejných budov (2.2.1, 2.2.3), vysokoškolských zařízení (3.2.4), zařízení péče o předškolní děti (3.3.2), infrastruktury sociálních služeb (3.3.3), budov na revitalizovaných

územích se starou stavební zátěží (2.8) a veřejného osvětlení (2.2.2). Cílem plánu je rovněž podpořit investice, které zvýší podíl obnovitelných zdrojů energie na konečné spotřebě energie v budovách (2.5.2). Vzhledem k odhadovaným nákladům ve výši 283 milionů EUR představuje energie z obnovitelných zdrojů pro obytné budovy (2.5.2) druhý největší příspěvek jednoho opatření k dosažení klimatického cíle. **Kromě toho zahrnuje plán také opatření na zintenzivnění podpory výstavby nových fotovoltaických zdrojů energie ze strany podniků** (2.3.1) **a modernizaci distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem** (2.3.2).

Druhý největší příspěvek k dosažení klimatického cíle představuje podpora udržitelné a čisté dopravy a mobility. Třetí největší příspěvek jedné komponenty plánu ke klimatickému cíli, s odhadovanými náklady ve výši 264 milionů EUR, vyplývá z elektrifikace železniční infrastruktury (2.1.2), kterou doplňuje její modernizace (včetně energetických úspor staničních budov) (2.1.3) a digitalizace (2.1.1), jakož i zvýšení bezpečnosti železničních přejezdů, modernizace mostů a tunelů a výstavba cyklostezek (2.1.4). Významným příspěvkem k dosahování klimatického cíle v rámci komponent mobility je také podpora nákupu bezemisních trolejbusů a tramvají v Praze (2.4.2.3) a zavádění infrastruktury dobíjecích stanic pro veřejnou dopravu ve městě (2.4.1.1). Toto úsilí doplňují granty na obměnu vozového parku podniků (2.4.2.1) a na jejich neveřejnou dobíjecí infrastrukturu (2.4.1.2). Tyto velké položky jsou doplněny menšími opatřeními, která se však bezesporu v plném rozsahu týkají klimatu, jako je například obměna vozového parku veřejného sektoru a zavádění jeho neveřejné dobíjecí infrastruktury (2.4.2.2) a budování dobíjecích bodů pro obytné budovy (2.4.1.3).

Třetí významnou součástí klimatického přínosu plánu je řada opatření souvisejících s přizpůsobováním se změně klimatu a s ochranou životního prostředí. Velký přínos jediného opatření k dosažení klimatického cíle představuje opětovné zalesňování s odhadovanými náklady ve výši 335 milionů EUR. To je odůvodněno závazkem Česka provést systémovou změnu, která zajistí budování věkově pestrých lesů se speciální skladbou, což je nezbytné z hlediska adaptace na změnu klimatu. Další opatření se pohybují od provádění protipovodňových opatření, úprav drobných vodních toků a výstavby malých vodních nádrží, zadržování vody v krajině a lesích a provádění protierozních opatření (2.6) až po povodňovou ochranu intravilánu města Brna, hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu a ochranu biodiverzity (2.9). Ačkoli ČR rovněž souhlasila, že zvládání sucha (v rámci 2.9) bude provázáno s reformou zaměřenou na systémové zlepšení retence vody v krajině (pomocí krajinného plánování), bude zvláštní pozornost věnována zajištění doplňkovostí mezi těmito dvěma komponentami (2.6 a 2.9), neboť Česko nepřipravilo jednu konsolidovanou komponentu a nezajistilo meziresortní spolupráci. To svědčí také o tom, že transformační potenciál plánu v oblastech klimatu a zohledňování aspektů biologické rozmanitosti zůstává z velké části nevyužit. Ve fázi implementace bude také nezbytné podrobně monitorovat milníky a cíle dohodnuté v kontextu protipovodňových opatření (v rámci 2.6), aby se zajistil soulad se zásadou „významně nepoškozovat“.

Čtvrtá část plánu přispívá k zelené transformaci a do určité míry i k ochraně životního prostředí na základě podpory oběhového hospodářství a nakládání s odpady. Tento soubor opatření zahrnuje budování recyklační infrastruktury (2.7.1) a také podporu cirkulárních řešení v podnicích (2.7.3) a úsporu vody v průmyslu (2.7.4).

Ke klimatickému cíli plánu přispívá i několik dalších opatření, jako je mezaninové financování investičních projektů malých a středních podniků (4.2.1) a pomoc pro výzkum a vývoj v oblasti životního prostředí prostřednictvím programu podpory „Prostředí pro život“ (5.2.4).

Tabulka 7: Příspěvek jednotlivých komponent českého plánu pro oživení a odolnost v oblasti klimatu

Komponenta a název komponenty	Náklady celkem	Příspěvek v oblasti klimatu	Příspěvek v oblasti klimatu	
	v milionech EUR		v % nákladů komponenty	v % nevratné alokace*
2.1. Udržitelná a bezpečná doprava	942,58	549,43	58,3	7,8
2.2 Snižování spotřeby energie ve veřejném sektoru	324,60	324,60	100,0	4,6
2.3 Přechod na čistší zdroje energie	261,57	261,57	100,0	3,7
2.4 Rozvoj čisté mobility	191,82	191,82	100,0	2,7
2.5 Renovace budov a ochrana ovzduší	631,55	615,32	97,4	8,7
2.6 Ochrana přírody a adaptace na klimatickou změnu	541,84	417,98	77,1	5,9
2.7 Cirkulární ekonomika, recyklace a průmyslová voda	141,39	94,26	66,7	1,3
2.8 Brownfieldy	130,86	52,34	40,0	0,7
2.9 Podpora biodiverzity a boj se suchem	117,19	63,02	53,8	0,9
3.3 Modernizace služeb zaměstnanosti a rozvoj trhu práce	885,59	336,92	38,0	4,8
4.2 Nové kvazikapitálové nástroje na podporu podnikání	39,27	15,71	40,0	0,2
5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe	125,68	7,85	6,3	0,1
Celkem (bez DPH)	**4 333,95**	**2 930,81**	**67,6**	**41,6**

** Příspěvek související se změnou klimatu v procentech je vypočítán na základě celkové alokace Česka (7 036 milionů EUR).*

Zelená transformace

Plán pro oživení a odolnost přispívá k zelené transformaci Česka, řeší výzvy, které s ní souvisejí, a je celkově v souladu s prioritami Zelené dohody pro Evropu a s jejím plánem dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2030, jakož i s cílem dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050. Plán obsahuje komponenty, které se zabývají většinou oblastí zelené transformace a přispívají k dosahování těchto priorit a cílů. Pokud jde o čistou energii, komponenty 2.3 a 2.5 zahrnují investice zaměřené na zvýšení podílu obnovitelných zdrojů energie v energetickém mixu Česka, přičemž celkovým cílem jsou úspory primárních zdrojů energie. V oblasti renovací a výstavby jsou plánovány rozsáhlé investice zejména v rámci komponent 2.5 a 2.2, jejichž cílem je zlepšit energetickou účinnost zastarávajícího fondu obytných a veřejných budov v České republice. Pokud jde o udržitelnou mobilitu, komponenty 2.1 a 2.4 sestávají z rozsáhlých investic, jejichž cílem je podpora elektrifikace železniční infrastruktury, zlepšení městské hromadné dopravy v Praze a vybavení podniků elektrickými a vodíkovými vozidly a neveřejnou dobíjecí infrastrukturou. Komponenty 2.6 a 2.9 zahrnují opatření na podporu přizpůsobování se změně klimatu a biologické rozmanitosti, jako je opětovné zalesňování, protipovodňová opatření, revitalizace vodních toků a zadržování vody v krajině. Tyto výše uvedené investice však bohužel nejsou v plánu doplněny žádnými ambiciózními reformami, které by měly potenciál přizpůsobit právní, správní a ekonomický rámec tak, aby představoval motivaci k využívání obnovitelných zdrojů energie, energetické účinnosti, čisté mobility nebo přírodě blízkých řešení, která by se zabývala změnou klimatu a chránila biologickou rozmanitost. Přestože opatření v rámci komponent 2.6 a 2.9 údajně řeší podobné cíle, je třeba prokázat, že se opatření, která mají být provedena, vzájemně doplňují. A konečně, pokud jde o udržitelný průmysl, komponenta 2.7 zahrnuje reformy zaměřené na vypracování právních a strategických předpokladů pro transformaci Česka na oběhové hospodářství. Tato opatření jsou doprovázena investicemi do budování recyklační infrastruktury a do energetického využití odpadů v rámci bioplynových stanic společně s podporou investic do cirkulárních řešení a úspor vody v průmyslu.

Plán je v souladu se strategickými zásadami Vnitrostátního plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu. Český plán pro oživení a odolnost zahrnuje investice do všech pěti rozměrů vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu, ale neobsahuje žádné reformy schopné iniciovat systémové změny. Plán se konkrétně zabývá příspěvkem Česka k evropským klimaticko-energetickým cílům, přičemž se zaměřuje na snižování emisí skleníkových plynů, snahu o zvýšení využívání obnovitelných zdrojů energie a zvýšení energetické účinnosti.

Pokud jde o emise skleníkových plynů, Česko se ve svém vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu zavázalo, že je do roku 2030 sníží o 30 % oproti roku 2005. V případě emisí, na které se nevztahují systémy EU pro obchodování s emisemi, předpokládá vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu snížení o 14 % do roku 2030, jak je stanoveno v nařízení o sdílení úsilí. V souvislosti s očekávaným nárůstem poptávky po energii v odvětví dopravy přispívá český plán pro oživení a odolnost k tomuto cíli prostřednictvím investic do elektrické dopravy a inteligentní mobility v městských i venkovských oblastech. Vnitrostátní plán v oblasti energetiky a klimatu rovněž popisuje úsilí Česka o snížení emisí skleníkových plynů ve

stavebnictví prostřednictvím programu Nová zelená úsporám, který představuje dotační program úzce provázaný s komponentou týkající se renovace budov a ochrany ovzduší. Kromě toho se plán snaží zajistit snížení emisí skleníkových plynů lepším využíváním digitálních technologií. Co se týče příspěvku k odvětví využívání půdy, změn ve využívání půdy a lesnictví (LULUCF), plán zahrnuje další investice do zvýšení propadu uhlíku prostřednictvím zalesňování a zvyšování zadržování vody v lesích. Tyto investice doplňuje příprava posouzení udržitelného využívání bioenergie, dodávek biomasy a jejích očekávaných dopadů na sektor LULUCF.

Pokud jde o obnovitelné zdroje energie, zabývá se plán přechodem od fosilních paliv ke zdrojům energie s nízkými a nulovými emisemi. Za tímto účelem plán počítá s investicemi, které do roku 2026 povedou k výstavbě 270 MWp (megawattů peak) instalovaného výkonu fotovoltaických elektráren. Očekává se, že tento výkon, který odpovídá přibližně 972 TJ hrubé konečné spotřeby, pomůže splnit cíl 239 717,2 TJ uvedený ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu. Tento cíl představuje nárůst o 22 %, což Komise považuje za neambiciózní. Ke splnění cíle stanoveného ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu mohou být zapotřebí další opatření motivující k investicím do obnovitelných zdrojů energie. Komponenta 2.3 týkající se čistších zdrojů energie navíc usiluje o snížení úrovně spalování uhlí pro výrobu tepla a elektřiny zvýšením účinnosti rozvodu tepla a snížením emisí skleníkových plynů a znečišťujících látek. Očekává se, že na základě tohoto opatření se do roku 2026 podaří dosáhnout dalších úspor energie ve výši 245 TJ.

Značná část plánu je věnována energetické účinnosti. Česko stanovilo ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu svůj vnitrostátní příspěvek k zajištění splnění evropských cílů v oblasti energetické účinnosti do roku 2030 na 23,7 milionu tun ropného ekvivalentu (Mtoe) pro konečnou spotřebu energie; tuto úroveň ambicí považuje Komise za mírnou. V případě spotřeby primární energie činí předpokládaný příspěvek 41,4 Mtoe; tato úroveň ambicí byla vyhodnocena jako nízká. Cílem Nástroje pro oživení a odolnost je provádění některých opatření uvedených ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu, ale měl by je také dále rozvíjet. Dále jsou investice v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, doplňujícího další zdroje financování, s ohledem na požadavky stanovené směrnicí 2012/27/EU o energetické účinnosti ve znění směrnice 2018/2002 zaměřeny na řešení nízké úrovně energetické účinnosti budov. Týká se to budov v obytném a veřejném sektoru obecně, jakož i cílenějších investic do budov v železničním, vzdělávacím a sociálním sektoru. V této souvislosti plán předpokládá také energeticky účinné renovace budov na územích se starou stavební zátěží. Mobilizace celkového objemu investic nezbytných k dosažení dosud nerealizovaných úspor energie, které jsou nutné k dosažení cíle stanoveného ve vnitrostátním plánu v oblasti energetiky a klimatu a dlouhodobé strategie renovací do roku 2030, si však může vyžádat další veřejné financování.

Pokud jde o energetickou bezpečnost, je cílem Vnitrostátního ČR plánu v oblasti energetiky a klimatu udržet dovozní závislost nepřesahující 65 % do roku 2030 a 70 % do roku 2040. Předpokládané zvýšení dovozní závislosti je důsledkem plánovaného postupného ukončení využívání uhlí do roku 2038; to má být nahrazeno obnovitelnými zdroji energie, zemním plynem a jadernou energetikou. Podpora čistších zdrojů energie v rámci českého plánu přispívá k diverzifikaci energetického mixu a představuje tak malý příspěvek ke zlepšení energetické bezpečnosti.

Další část plánu přispívá k udržitelné dopravě a mobilitě prostřednictvím digitalizace dopravy, elektromobility v železniční dopravě, zvyšování podílu železniční dopravy na nákladní a osobní dopravě, zvyšování významu aktivní mobility ve městech, zvyšování bezpečnosti dopravy a snižování vlivu dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví. Plán se zabývá rovněž alternativními pohony v silniční dopravě a městskou autobusovou dopravou. Zahrnuje plány udržitelné městské mobility, jejichž cílem je podpořit větší využívání energeticky úspornějších druhů dopravy v případě pravidelných a silných přepravních toků. Česko však nevyužívá příležitost přechodu na čistou mobilitu pomocí silničních poplatků, daní nebo jiných regulačních opatření. Plán navíc počítá s vytvořením neveřejných dobíjecích stanic pro elektromobily pro soukromé firmy, město Prahu a v menší míře i pro obytné budovy. Podpoří také nákup elektromobilů a vodíkových vozidel pro soukromé firmy, jakož i trolejbusů a tramvají pro město Prahu. Cílem je zvýšit motivaci provozovatelů k investicím do výstavby infrastruktury pro alternativní paliva a podporovat nákup bezemisních vozidel. Celkově se tato ambice jeví jako nízká, neboť v rámci Nástroje pro oživení a odolnost se neplánuje financování veřejně přístupné infrastruktury pro dobíjení elektromobilů a doplňování vodíku a počítá se pouze s 4 580 neveřejnými dobíjecími body. Tato hodnota je velmi nízká, protože sama ČR uvádí, že její ambicí je mít do roku 2030 k dispozici 35 000 veřejně přístupných dobíjecích bodů.

Kromě opatření souvisejících s cíli vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu je cílem plánu pro oživení a odolnost podpora zelené transformace a ambice „nulového znečištění“ podle Zelené dohody pro Evropu prostřednictvím účinného využívání přírodních zdrojů, zejména prostřednictvím vodního a odpadového hospodářství, snižování znečištění ovzduší a ochrany a obnovy přírodního prostředí. Plán pro oživení a odolnost se při těchto snahách opírá o řadu vnitrostátních plánů nad rámec vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu, jako je například Národní akční plán adaptace na změnu klimatu, Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016–2025, Strategický rámec Česká republika 2030, plány kvality ovzduší, plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik, plán odpadového hospodářství České republiky a akční plán pro oběhové hospodářství. Pokud jde o zmírňování změny klimatu, opatření týkající se energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie mají za cíl snižovat emise skleníkových plynů. Pokud jde o „nulové znečištění“, očekává se, že investice přispějí rovněž ke splnění národních cílů snižování emisí podle směrnice (EU) 2016/2284. Snížení emisí budou mít rovněž pozitivní dopad na jakost vod, zejména na snížení emisí benzo(*a*)pyrenu. Kromě toho jsou plánovány strategické reformy a investice, jejichž cílem je přispět k prosazování cíle oběhového hospodářství. Tato opatření rovněž zajišťují udržitelné využívání a ochranu vodních a mořských zdrojů a zároveň podporují prevenci a omezování znečištění.

Česko je klimaticky zranitelnou zemí vystavenou nepříznivým dopadům změny klimatu, zejména v důsledku povodní a sucha. Plán zahrnuje řadu investic a několik reforem souvisejících s adaptací na změnu klimatu, které zahrnují zákon zaměřený na systémový přístup ke zvládání sucha a stavu nedostatku vody a opatření zaměřená na zlepšení stavu ochrany chráněných území soustavy Natura 2000, na podporu adaptace vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu a na hospodaření se srážkovými vodami v intravilánu; příspěvek k začleňování biologické rozmanitosti by však bylo možno posílit i dalšími opatřeními, konkrétně zajištěním strategické podpory přírodě blízkých řešení, přičemž tato podpora v Česku stále

chybí. Plán obsahuje opatření zaměřená na zlepšení morfologického stavu stávajících drobných vodních toků a malých vodních nádrží, opatření zaměřená na zvýšení ekologické stability krajiny a její odolnosti vůči změně klimatu, na podporu biologické rozmanitosti a na ochranu zemědělské půdy a vodních zdrojů. Vzhledem k tomu že není využito přírodě blízké řešení, nejsou tato opatření považována za plně odpovídající cíli strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti, kterým je obnova kontinuity řek a přírodních podmínek pro zvýšení ekologické kvality vod. A konečně plán zahrnuje opatření na opětovné zalesňování, které by mělo přispět ke zvýšení plochy lesních porostů o 36 000 ha.

Plán zahrnuje také opatření, která řeší společenské a ekonomické výzvy vyplývající ze zelené transformace. Patří mezi ně investice do renovace budov, obnovitelných zdrojů energie, udržitelné dopravy, adaptace na změnu klimatu a oběhového hospodářství. V zájmu řešení energetické chudoby je část podpory na výměnu uhelných kotlů za řešení využívající obnovitelné zdroje energie určena k řešení finančních překážek, s nimiž se potýkají nízkopříjmové domácnosti. Potenciálním negativním dopadem na sociální soudržnost se zabývají opatření na podporu rekvalifikace pracovní síly včetně pracovníků ohrožených propouštěním v důsledku postupného útlumu využívání uhlí. Očekává se, že Česko přijme v pozdější fázi územní plán spravedlivé transformace, aby zajistilo spravedlivou transformaci těchto strukturálně znevýhodněných regionů.

V souladu s environmentální a energetickou strategií EU a Česka se předpokládá, že tato opatření Česku pomohou dosáhnout zelené transformace a budou stimulovat změny v oblasti výroby energie a dopravy. Očekává se, že Nástroj pro oživení a odolnost poskytne významnou část investic potřebných pro základní infrastrukturní rámec zajišťující stabilní hospodářství v souladu s dlouhodobou strategií Česka.

S ohledem na posouzení všech plánovaných opatření se očekává, že plán pro oživení a odolnost do značné míry významně přispěje k zelené transformaci nebo k řešení výzev, které z ní vyplývají, a plán zajišťuje, že nejméně 37 % celkových finančních prostředků, které jsou na něj přiděleny, přispívá k dosahování klimatického cíle. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.5 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.6. Digitální transformace

Plán Česka pro oživení a odolnost správně uplatňuje metodiku pro digitální označování stanovenou v příloze VII nařízení (EU) 2021/241, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost. Plán pro oživení a odolnost počítá s investicemi do digitální transformace ve výši 1 636 763 550 EUR; podle metodiky sledování digitální transformace představuje tato částka určená na digitální transformaci 22,1 % celkových finančních prostředků přidělených na plán. Výběr oblastí intervence pro digitální transformaci je dobře odůvodněný a odráží povahu, zaměření, cíl nebo očekávaný výsledek investic zahrnutých do této komponenty. Plán je tedy v souladu s požadovanou 20% prahovou hodnotou stanovenou v čl. 18 odst. 4 písm. f) nařízení (EU) 2021/241 a bezpečně ji překračuje.

Tabulka 8: Příspěvek jednotlivých komponent českého plánu pro oživení a odolnost v digitální oblasti

Komponenta a název komponenty	Náklady celkem	Příspěvek v digitální oblasti	Příspěvek v digitální oblasti	
	v milionech EUR		v % nákladů komponenty	v % nevratné alokace*
1.1 Digitální služby občanům a firmám	112,19	112,19	100,0	1,6
1.2 Digitální systémy veřejné správy	277,05	277,05	100,0	3,9
1.3 Digitální vysokokapacitní sítě	227,28	227,28	100,0	3,2
1.4 Digitální ekonomika a společnost, inovativní start-upy a nové technologie	224,26	215,65	96,2	3,1
1.5 Digitální transformace podniků	196,37	196,37	100,0	2,8
1.6 Zrychlení a digitalizace stavebního řízení	56,80	56,80	100,0	0,8
2.1 Udržitelná a bezpečná doprava	942,58	37,51	4,0	0,5
3.1 Inovace ve vzdělávání v kontextu digitalizace	190,75	190,75	100,0	2,7
3.3 Modernizace služeb zaměstnanosti a rozvoj trhu práce	885,59	179,09	20,2	2,5
4.5 Rozvoj kulturního a kreativního sektoru	214,04	40,22	18,8	0,6
5.2 Podpora výzkumu a vývoje v podnicích a zavádění inovací do podnikové praxe	125,68	23,56	18,8	0,3
Celkem (bez DPH)	**3 452,61**	**1 556,49**	**45,1**	**22,1**

** Příspěvek související se změnou klimatu v procentech je vypočítán na základě celkové alokace Česka (7 036 milionů EUR).*

Česko plánuje investovat do široké škály činností a infrastruktury na podporu digitální transformace ekonomiky. Struktura reforem a investic je vyvážená a vhodně rozložená mezi lidský kapitál, digitalizaci podniků a digitální veřejné služby. Významné investice se předpokládají mimo jiné do rozvoje základních registrů a dalších nástrojů elektronické veřejné správy, infrastruktury pro vysokokapacitní připojení, digitalizace podniků, zavádění inovativních digitálních technologií, digitálních dovedností včetně vybavení IKT pro vzdělávací účely a rekvalifikace a další vzdělávání. Plán počítá s jedním pilířem se šesti komponentami zcela věnovanými digitalizaci hospodářství, přičemž deset komponent z 26 financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost přispívá k dosažení digitálního cíle. Celkem plán obsahuje 55 investic a reforem zahrnutých do výpočtu digitálního cíle. Nedošlo ke zvýšení žádných koeficientů ve smyslu čl. 18 odst. 4 písm. f) nařízení (EU) 2021/241.

K dosažení digitálního cíle plánu nejvíce přispívají investice do digitálních dovedností a lidského kapitálu, které jsou nezbytné pro úspěšnou digitální transformaci ekonomiky a společnosti. Řešit nedostatečnou nabídku digitálních odborníků na trhu práce a připravovat budoucí generace prostřednictvím vzdělávacích programů na výzvy vyvolané stále digitálnější a automatizovanější ekonomikou je nezbytné pro podporu růstového potenciálu české ekonomiky. Jak je popsáno v oddíle 2.3, vzdělávací systém hraje při řešení potřeby digitalizace zásadní roli a Česko musí udělat více pro zajištění rovného přístupu k digitálnímu vzdělávání, digitálním dovednostem a pro stimulaci celoživotního učení.

Plán pro oživení a odolnost podporuje digitalizaci vzdělávání prostřednictvím uceleného souboru reforem a investic. Pokud jde o reformy, plán v souladu se Strategií vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ předkládá revizi kurikula s cílem posílit digitální vzdělávání v kombinaci s programy odborné přípravy učitelů, poskytováním digitálního vzdělávacího obsahu a mentoringem pro školy. Investice jsou zaměřeny na konektivitu, vybavení IKT pro školy a žáky s ohledem na socioekonomické rozdíly. Lepší přístup k digitálním technologiím přispěje také k sociální soudržnosti tím, že sníží bariéry ve vzdělávání znevýhodněných dětí a podpoří tak cíle evropského pilíře sociálních práv. Pokud jde o vysokoškolské vzdělávání, plán se zaměřuje na urychlené přizpůsobení studijních programů digitálnímu vzdělávání a novým studijním oborům, zejména v rychle se rozvíjejících odvětvích informačních technologií.

S cílem reagovat na měnící se potřeby trhu práce navrhuje Česko investovat do programů rekvalifikace a dalšího vzdělávání, přičemž se ve velké míře zaměří na digitální dovednosti zejména zaměstnanců a uchazečů o zaměstnání v duchu strategie Digitální dekády. Nedostatek digitálních odborníků představuje velkou překážku digitalizace českých podniků a ekonomiky, avšak plánované programy rekvalifikace a dalšího vzdělávání společně s technologickou podporou digitalizace podniků podpoří růst malých a středních podniků a podniků obecně a zvýší jejich odolnost vůči budoucím otřesům. V souladu s Paktem pro dovednosti plán rovněž předpokládá posílení koordinace dalšího vzdělávání a rekvalifikace se sociálními partnery s cílem zlepšit soulad s potřebami trhu práce.

Cílem plánu je rovněž zvýšit odolnost podniků prostřednictvím digitalizace výroby a dalších souvisejících nevýrobních procesů. Tyto investice se skládají z programů grantové podpory pro individuální investiční projekty otevřené pro malé a střední podniky i pro větší podniky, včetně podniků, které realizují rozsáhlé projekty, které by mohly být klasifikovány jako významné projekty společného evropského zájmu (IPCEI). Česko bude dále investovat do zavádění špičkových inovativních digitálních technologií, jako je využívání umělé inteligence, blockchainu nebo kvantové komunikace. Plán podpoří technologické demonstrační projekty v oblasti Průmyslu 4.0 a 5G. Podpora digitalizace leteckého průmyslu se pravděpodobně přenese i do dalších odvětví. Tyto investice budou dále posíleny investicemi do inovačního ekosystému podporujícího start-upy a inovativní podniky prostřednictvím digitálních inovačních center, centra excelence pro umělou inteligenci a regulačních sandboxů v souladu s cíli programu Digitální Evropa, programu Horizont Evropa a strategie Utváření digitální budoucnosti Evropy. Očekává se rovněž, že plán posílí účast Česka v příslušných evropských technologických projektech, do nichž se zapojuje více zemí. Komplementární povaha plánovaných opatření

umožní Česku využít synergie mezi inovacemi, rozvojem infrastruktury a digitální transformací společnosti a má potenciál usnadnit růst a přechod k digitální ekonomice s vyšší přidanou hodnotou. Tyto investice přispějí ke stěžejním iniciativám Nástroje pro oživení a odolnost, zejména k iniciativě „Rozšíření“.

Investice do veřejné správy, zejména do služeb elektronické veřejné správy, jsou v plánu silně zastoupeny v souladu se stěžejní iniciativou Nástroje pro oživení a odolnost nazvanou „Modernizovat“, která má potenciál zlepšit podnikatelské prostředí v Česku. Přístup ke kvalitním službám elektronické veřejné správy zvýší transparentnost a sníží administrativní zátěž podniků. Česko se v indexu DESI umístilo v oblasti elektronické veřejné správy na 22. místě a v roce 2019 mu bylo v rámci evropského semestru adresováno doporučení, v němž se žádá, aby se více zasadilo o snížení administrativní zátěže u investic. Plán počítá s opatřeními nejen na rozvoj backendové infrastruktury a propojení základních registrů, ale také na zvýšení počtu a kvality služeb elektronické veřejné správy nabízených občanům a podnikům, jako je větší objem otevřených dat nebo interoperabilita mezi uživatelsky orientovanými portály. Zahrnuje to poskytování širšího a integrovanějšího souboru služeb elektronického zdravotnictví a posílení kybernetické bezpečnosti kritických informačních systémů. Pandemie COVID-19 ukázala, že je důležité mít k dispozici robustní a dobře fungující informační systémy, které pomohou zvládat potřeby občanů a podniků a přispějí tak k větší odolnosti společnosti a hospodářství. Česko se navíc zavázalo k reformě stavebního řízení, která zajistí soulad se směrnicí o posuzování vlivů na životní prostředí, s cílem zkrátit délku procesu, který byl překážkou pro podniky a investice. Tato opatření zvýší transparentnost, zefektivní veřejnou správu a zkrátí dobu a náklady na administrativní procesy, čímž přispějí k vytvoření příznivějšího prostředí pro podniky.

Plán předpokládá opatření na zlepšení konektivity, a to i ve venkovských oblastech, prostřednictvím investic do sítí s velmi vysokou kapacitou a sítí 5G. Jak bylo zdůrazněno v oddíle 2.3, i přes celkově vysoké pokrytí rychlým internetem je zatím pouze 33 % českých domácností pokryto pevnou sítí s velmi vysokou kapacitou. Od plánu se rovněž očekává zlepšení prostředí pro zavádění sítí elektronických komunikací a budování koridorů 5G, a to prostřednictvím reforem podporujících dostupnost informací o fyzické infrastruktuře a stavebních pracích a podporujících rozvoj 5G podporou sdílení infrastruktury a zlepšením procesu udělování přístupu k spektru. Zvýší se tím přístup ke kvalitním digitálním službám pro občany i podniky a podpoří se zavádění nových digitálních technologií, což doplní další reformy a investice v plánu.

Celkově představuje český plán pro oživení a odolnost značné úsilí na podporu digitální transformace ekonomiky a společnosti. Plánované investice do vysokokapacitních sítí a sítí 5G by měly zvýšit konektivitu domácností a podniků a podpora špičkových digitálních technologií by měla podpořit digitalizaci podniků, inovace a zavádění nových technologií. Reforma kurikula doplněná o digitální vybavení a programy rekvalifikace a dalšího vzdělávání by mohly pozitivně přispět ke zvýšení digitální gramotnosti ve společnosti a dostupnosti IT odborníků. Plánovaná opatření tedy mají potenciál vytvořit trvalý účinek a podpořit digitální transformaci a potenciál růstu české ekonomiky.

Plán Česka pro oživení a odolnost správně uplatňuje metodiku pro digitální označování stanovenou v příloze VII nařízení (EU) 2021/241, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost.

S ohledem na posouzení všech plánovaných opatření se očekává, že plán pro oživení a odolnost do značné míry významně přispěje k digitální transformaci nebo k řešení výzev, které z ní vyplývají, a plán zajišťuje, že nejméně 20 % celkových finančních prostředků, které jsou na něj přiděleny, přispívá k podpoře digitálních cílů. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.6 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.7. Trvalý účinek plánu

Strukturální změny v oblasti veřejné správy a institucí

Plán Česka pro oživení a odolnost zahrnuje vysoce relevantní strukturální změny v oblasti veřejné správy a institucí. Plán Česka pro oživení a odolnost předkládá soubor reforem a investic se zaměřením na investice, které mají potenciál mít na Česko trvalý účinek. Plán zavádí opatření představující strukturální změny v oblasti veřejné správy, obchodní administrativy (zásadní nový stavební zákon a digitalizace stavebního řízení), dopravy, úspor energie a zdrojů energie v sektoru domácností, dovedností a vzdělávání, boje proti korupci, výzkumu a inovací a přístupu ke zdravotní a sociální péči. Plán předkládá ambiciózní program digitalizace podniků a podpůrný program oživení pro posílení inovačního ekosystému, který by měl podporovat udržitelný růst a zvyšování konkurenceschopnosti Česka.

Reformy soudnictví a rámce pro předcházení korupci mohou mít trvalý účinek. Jde o posílení nezávislosti soudnictví zvýšením transparentnosti procesu výběru soudců a poskytnutím dalších záruk v kárných řízeních proti soudcům, státním zástupcům a soudním exekutorům. S cílem bojovat proti korupci je jedno z opatření zaměřeno na zlepšení sběru dat o korupci v Česku. Kromě toho se navrhují nová pravidla pro ochranu oznamovatelů a pro lobbování na ústřední úrovni s cílem zvýšit transparentnost rozhodovacího procesu.

Úsilí o digitalizaci v celé řadě institucí a orgánů veřejné správy má potenciál strukturálně zvýšit efektivitu a zlepšit kvalitu veřejných služeb. Bude provedena široká škála opatření podporujících elektronickou veřejnou správu, konektivitu, elektronické zdravotnictví a vzdělávání (digitální dovednosti).

Strukturální změna politik

Provedení strukturálních reforem se předpokládá také v právním rámci některých oblastí politiky, například v oblasti vzdělávání, zdravotní péče nebo digitalizace. Opatření obsažená v plánu se snaží řešit základní příčiny zjištěných problémů, nikoli pouze jejich symptomatické projevy. Očekává se, že reformy a investice budou mít trvalý účinek na hospodářskou aktivitu v Česku a v dlouhodobém horizontu (2020–2040) zvýší HDP odhadem o 11,2 %. Česko však promeškalo příležitost řešit některé další strukturální výzvy související s čistou dopravou nebo efektivností ekosystému a řízení výzkumu a vývoje.

Plán obsahuje omezený počet opatření, jejichž cílem je řešit výzvy země v oblasti rovnosti žen a mužů a rovných příležitostí pro všechny. Patří mezi ně úsilí o podporu zaměstnanosti žen, zejména prostřednictvím rozšíření služeb péče o děti. Zahrnují rovněž zavádění podpůrných opatření pro školy v sociálně nejvíce znevýhodněných lokalitách a za účelem zvýšení kvality vzdělávání pro „děti ohrožené školním neúspěchem“, které uvádějí jako příklady opatření k řešení nerovností v Česku, avšak výslovně nezmiňují například segregované romské školy. Plán uvádí, že při vývoji nových nebo inovovaných informačních systémů budou dodržovány stávající zákony o přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením a že nové budovy budou dodržovat pravidla přístupnosti zakotvená v novém stavebním zákoně. Jedná se však o pouhé dodržování již existujících pravidel a Česko nevyužívá možnosti, aby plán přispěl k rovnosti žen a mužů a k rovným příležitostem ve všech sektorech. Hlediska rovnosti měla být v rámci celého plánu zohledněna mnohem důsledněji.

Trvalý účinek

Plán Česka pro oživení a odolnost předkládá soubor reforem a investic se zaměřením na investice, které mají potenciál mít na Česko trvalý účinek jak z hlediska institucí, tak politik. Česko ve svém plánu uvádí nejen odhady očekávaných hospodářských a sociálních dopadů, a to i v dlouhodobém horizontu do roku 2040, ale také identifikuje rizika a výzvy při provádění klíčových reforem a investic. Obsahuje také odhad předpokládaných zlepšení dlouhodobé fiskální udržitelnosti a dluhové trajektorie. Kdyby však bylo uvedeno podrobnější zdůvodnění předpokladů, na nichž jsou založeny odhady dlouhodobého zvyšování produktivity (např. cíle, které vláda nemůže přímo ovlivnit), mohlo by to sloužit jako další podklad pro analýzu trvalých účinků.

Česko klade důraz na široké zapojení zúčastněných stran v průběhu realizace plánu s cílem zajistit rozsáhlou podporu strukturálních změn. Plán předpokládá zřízení výboru, který by zajistil strukturovaný dialog s klíčovými zúčastněnými stranami v průběhu celé fáze provádění, jakož i komunikační strategii pro širší veřejnost.

Rozsáhlé investice přinesou trvalou změnu české ekonomiky. Očekává se, že investice do udržitelných druhů dopravy, jako jsou například železnice, a do energeticky účinné renovace bytového fondu a veřejných budov, sníží znečištění ovzduší, napomohou zelené transformaci a přispějí k územní soudržnosti. Investice do inovativních start-upů, malých a středních podniků a velkých podniků prostřednictvím různých režimů financování společně s posílením inovačního ekosystému a investicemi do sítí s velmi vysokou kapacitou podpoří inovace a

konkurenceschopnost českých podniků a zároveň přispějí k zelené a digitální transformaci. Reformy zdravotnictví jsou podporovány investicemi do specializovaných screeningových programů a komplexní rehabilitační péče, jakož i do excelentního výzkumu ve vybraných oblastech ve zdravotnictví, které mohou celkově zlepšit zdravotní stav populace a společenský dopad. Investice do vzdělávání a odborné přípravy napomáhají sociální soudržnosti a přispívají ke zmírňování možných dopadů měnících se trendů na trhu práce a demografického vývoje. Tyto investice jsou podporovány dalšími investicemi do přípravy projektů, školení, zvyšování povědomí a metodické a analytické podpory na ústřední, regionální i místní úrovni s cílem podpořit zelenou a digitální transformaci a maximalizovat dopad a absorpci dalších zdrojů včetně prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost. S ohledem na podporu širší soudržnosti všech nástrojů se doporučuje vyvážené územní rozdělování zdrojů. Trvalý účinek plánu lze posílit rovněž prostřednictvím synergií mezi plánem a dalšími programy financovanými z fondů politiky soudržnosti, zejména tím, že se bude zásadním způsobem zabývat hluboce zakořeněnými územními výzvami a podporovat vyvážený rozvoj.

Při zohlednění všech reforem a investic, které Česko ve svém plánu pro oživení a odolnost plánuje, se očekává, že jejich provádění do značné míry přinese strukturální změny správy, příslušných institucí a příslušných politik a že bude mít trvalý účinek. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.7 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.8. Milníky, cíle, sledování a provádění

Milníky, cíle a indikátory

Plán obsahuje **115** milníků a **129** cílů, které vhodně odrážejí provádění opatření v průběhu celého životního cyklu plánu Česka pro oživení a odolnost. Dosahování milníků a cílů se ověřuje pomocí podrobného souboru indikátorů, který je jako celek dostatečně jasný a komplexní.

Tyto milníky a cíle jsou relevantní a přesně definované a jejich počet se zpravidla pohybuje mezi dvěma až třemi na jedno opatření. V první fázi plánu představují převažující nástroj pro sledování milníky, které se často vztahují ke vstupu právního rámce v platnost nebo k výběru projektů. V pozdějších letech je realizace projektů zpravidla monitorována pomocí cílů týkajících se konečných výstupů. Milníky a cíle představují klíčové kroky jednotlivých opatření a vhodným a věrohodným způsobem ukazují, zda bylo daných opatření dosaženo. Proto lze mít za to, že navrhované milníky a cíle jsou v souladu s dlouhodobými cíli plánu.

Celkový počet milníků a cílů, 244, je poměrně vysoký, což odráží velký počet opatření a dílčích opatření obsažených v plánu. Nic však nenasvědčuje tomu, že by tato roztříštěnost mohla ohrozit účinné sledování a provádění plánu. Milníky a cíle jsou specifikovány tak, že zajišťují dodržování zásady „významně nepoškozovat“ a vhodným způsobem odůvodňují klimatické a digitální označování daného opatření.

Česko rovněž navrhlo širokou škálu indikátorů, které jsou vhodnými ukazateli úspěšného plnění milníků a cílů. Tyto indikátory jsou považovány za relevantní, přijatelné a robustní.

Většina indikátorů je pod přímou kontrolou vlády, protože se vztahují buď ke vstupům poskytnutým vládou, jako je tomu v případě legislativních aktů, nebo k měřitelným výstupům, jako je tomu v případě cílů. Očekává se, že faktory mimo kontrolu vlády ovlivní jen velmi málo indikátorů.

Zatímco splnění milníků je realistické, úroveň ambicí některých indikátorů lze považovat za skromnou. Tento přístup však umožňuje zahrnout do plánu opatření s vyšší nejistotou výsledku, jako jsou například investice do financování výzkumu a vývoje nebo programy závislé na poptávce. Aby byl zajištěn kvalitativní úspěch opatření, byly tyto investice doplněny příslušnými milníky a cíli. Dále byly u několika opatření doplněny průběžné milníky a cíle, aby Česko mohlo v případě potřeby včas přijmout nápravná opatření.

Mechanismy ověřování, shromažďování údajů a odpovědnosti uvedené v plánu se zdají být dostatečně přesné, spolehlivé a ověřitelné, aby bylo možné odůvodnit žádosti o vyplacení prostředků po splnění milníků a cílů.

Celková organizační opatření

Ke sledování pokroku při plnění milníků a cílů zřídí vlastníci komponent systém, v jehož rámci budou koneční příjemci pravidelně předkládat monitorovací zprávy. Podklady týkající se dosažení milníků budou uchovávány v hlavním IT systému nebo v systémech na úrovni vlastníků komponent. V návaznosti na nedávný audit jiných programů EU provedený útvary Komise byly zjištěny závažné nedostatky v nastavení a fungování systému k zamezení střetu zájmů. Kromě toho je koordinační orgán zařazen vnitrostátním auditním orgánem do kategorie 3 také z hlediska nedostatečných postupů k zamezení střetu zájmů. To znamená, že byly zjištěny závažné problémy a jsou nutná podstatná zlepšení ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu. Plán proto obsahuje zvláštní samostatné milníky k zajištění účinného vypracování a provádění akčního plánu ohledně systému, který má být použit v oblasti střetu zájmů.

Očekává se, že opatření navržená Českem v jeho plánu pro oživení a odolnost budou minimální pro zajištění účinného sledování a provádění plánu pro oživení a odolnost, včetně zamýšleného harmonogramu, milníků a cílů a souvisejících indikátorů. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou B podle hodnotícího kritéria 2.8 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.9. Výpočet očekávaných nákladů

Česko předložilo individuální odhady nákladů na veškeré investice a reformy zahrnuté v plánu pro oživení a odolnost, na které je požadováno financování prostřednictvím nástroje. Česká republika celkově předložila dostatečné důkazy a vysvětlení, aby odhady nákladů mohly být považovány za přiměřené a věrohodné. U všech opatření Česko rovněž poskytlo informace o doplňkovosti s jinými fondy Unie. Náklady lze považovat za úměrné a odpovídající zásadě nákladové efektivnosti.

Přiměřené náklady

Na základě posouzení jednotlivých odhadů nákladů a souvisejících podkladů jsou odhady nákladů pro většinu opatření obsažených v plánu považovány za přiměřené. Opatření, která představují významnou většinu plánu, jsou hodnocena jako „přiměřená“ do „značné“ nebo „určité“ míry. U většiny opatření zahrnutých do plánu poskytlo Česko pomocí vzorových tabulek dostatečné informace a důkazy o nákladech podložené popisy použité metodiky, výpočty nákladů a rozpočtovými dopady opatření.

Reformy a investice zahrnuté v plánu splňují kritéria způsobilosti stanovená v nařízení. Podle informací poskytnutých českými orgány se náklady podporované z Nástroje pro oživení a odolnost týkají pouze reforem a investic realizovaných po 1. únoru 2020, nezahrnují daň z přidané hodnoty (DPH) a nenahrazují výdaje vnitrostátního rozpočtu. Náklady, které by mohly být opakující se povahy, jsou v souladu s čl. 5 odst. 1 nařízení do plánu zahrnuty pouze v omezeném rozsahu a v řádně odůvodněných výjimečných případech. V těchto případech bylo prokázáno, že náklady mají pozitivní očekávaný dopad na dlouhodobou hospodářskou a sociální odolnost Česka v souladu s cíli Nástroje pro oživení a odolnost. Česká republika rovněž poskytla ujištění, že tyto náklady nepovedou ke zhoršení státního rozpočtu po roce 2026. Například mzdy jsou z plánu podporovány pouze v případě, že jsou dočasné povahy a jsou ze své podstaty a přímo spojeny s výsledkem opatření (např. platy školitelů za provádění programů dalšího vzdělávání, platy výzkumných pracovníků zapojených do projektů výzkumu a vývoje). Některá opatření obsahují výslovné ujištění, že jsou v souladu s kritérii způsobilosti. V omezeném počtu případů není splnění podmínek způsobilosti uvedeno výslovně, ovšem nic nenasvědčuje tomu, že by vzniklé náklady mohly být s kritérii způsobilosti v rámci Nástroje pro oživení a odolnost neslučitelné.

Náklady v českém plánu pro oživení a odolnost byly odhadnuty na základě několika metodik. Náklady na některá opatření byly vypočítány pomocí přístupu zdola nahoru, s odkazem na tržní ceny nebo ceny podobných jednotek v minulých investicích, pokud jde o klíčové faktory ovlivňující cenu. V některých případech byly předloženy studie trhu nebo studie proveditelnosti. U dalších opatření jsou odhady nákladů odvozeny z údajů o nákladech podobných investic realizovaných v Česku nebo v jiných členských státech. Poskytnuté informace se někdy zakládají na výsledcích zadávacích řízení uskutečněných u podobných projektů v současnosti nebo v minulosti. U programů závislých na poptávce, u nichž musí koneční příjemci předkládat žádosti na zamýšlené projekty, jsou odhady nákladů *ex ante* méně přesné než v případě opatření, u nichž jsou typ a povaha projektů jasně definovány předem. V případě prvního typu programů orgány stanovily cíl, pokud jde o příjemce a celkovou částku, která má být vynaložena, často s uvedením důkazů o tom, že náklady na opatření jsou v souladu s kapacitou odvětví tyto investice absorbovat. České orgány neposkytly nezávislou validaci žádného z navržených odhadů nákladů.

Většina odhadů nákladů vychází ze srozumitelné metodiky, která je založena na výchozích předpokladech. U některých opatření však metodika není dostatečně podložená a souvislost mezi odůvodněním a odhadovanými náklady není dostatečně jasná, aby bylo možné považovat náklady za přiměřené. U několika opatření navíc nelze plně zaručit, že je plně zajištěna srovnatelnost s minulými projekty a že předpoklady a úpravy jsou přiměřené. Tak je tomu například u programů závislých na poptávce. Tento aspekt a chybějící validace odhadů nákladů

nezávislým veřejným subjektem jsou hlavními důvody, které brání tomu, aby plán získal vysoké hodnocení z hlediska přiměřenosti.

Věrohodné náklady

Na základě posouzení jednotlivých odhadů nákladů a souvisejících podkladů je většina opatření v českém plánu považována za věrohodná alespoň do určité míry. Opatření, která představují významnou většinu plánu, jsou hodnocena jako „věrohodná“ do „značné“ nebo „určité“ míry. U většiny opatření zahrnutých do plánu poskytly české orgány referenční náklady včetně historických nebo srovnávacích údajů o faktorech ovlivňujících náklady, jimiž jsou výsledky předchozích investic nebo zadávacích řízení v Česku nebo v jiných členských státech. U inovativních programů byly poskytnuty studie nebo zprávy obsahující odhady nákladů nebo vstupní náklady.

Na základě těchto důkazů lze odhadované náklady považovat za konzistentní s referenčními náklady na velkou většinu reforem a investic, včetně jiných programů EU, nezávislých studií o nákladech projektů nebo na základě tržních cen v případě jednotkových nákladů.

V některých případech byly srovnávací náklady upraveny, aby byla zajištěna srovnatelnost projektů financovaných z Nástroje pro oživení a odolnost s předchozími projekty. Naprostou srovnatelnost těchto projektů však nelze ve všech případech určit, zejména v případě programů závislých na poptávce. I při zohlednění omezení spojených s přístupy k výpočtu nákladů *ex ante* je nedostatek úplné srovnatelnosti hlavním důvodem, který brání tomu, aby plán získal vysoké hodnocení z hlediska věrohodnosti.

Zamezení dvojímu financování ze zdrojů EU

U většiny opatření uvedených v plánu poskytly české orgány doplňující informace o tom, zda je na dané opatření nebo na podobná opatření poskytováno financování ještě z jiných zdrojů EU. U každého opatření, u něhož se počítá s financováním i z jiných zdrojů EU, byl uveden název příslušného programu, a pokud byly k dispozici, poskytlo Česko informace o částkách, na něž se vztahuje. V případech, kdy bylo možné projekty financované z jiných zdrojů EU odlišit, byly poskytnuty informace o odlišení, a to na základě rozdílů v načasování financování nebo povaze intervence.

U několika opatření není přesné odlišení možné, protože dosud nebyla dokončena jednání o dohodě o partnerství a programech soudržnosti na období 2021–27. I když prostředky ještě nebyly alokovány na jednotlivé oblasti, výzvy a projekty, české orgány poskytly ujištění, že žádný projekt, který má být financován z Nástroje pro oživení a odolnost, nebude financován z jiných zdrojů EU. To platí pro různé oblasti investic, neboť fondy politiky soudržnosti jsou tradičně zapojeny v různých odvětvích, od digitálních a zelených investic až po sociální a vzdělávací opatření. Další podrobnosti o celkových opatřeních zajišťujících zamezení dvojímu financování jsou uvedeny v oddíle 4.10.

Úměrné a nákladově efektivní náklady

Výše odhadovaných celkových nákladů na plán je úměrná očekávanému sociálnímu a ekonomickému účinku financovaných opatření a odpovídá zásadě nákladové efektivnosti. Očekává se, že plán bude řešit významnou část výzev identifikovaných v doporučeních adresovaných Česku a v předchozích zprávách o ČR v rámci evropského semestru, jakož i doporučeních sledovaných prostřednictvím srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů (viz rámeček č. 3). Reformy a investice uvedené v plánu jsou rovněž sladěny s evropskými „stěžejními iniciativami“ uvedenými v roční strategii pro udržitelný růst 2021. Plán obsahuje několik opatření, jejichž cílem je inkluzivně posílit hospodářský růst a hospodářskou soudržnost. Řeší nedostatky českého hospodářství, posiluje jeho růstový potenciál, stimuluje vytváření pracovních míst a zmírňuje nepříznivé dopady krize. To je patrné z opatření, která podporují urychlování digitalizace veřejné správy a řeší tak významnou překážku investic, z opatření souvisejících se zelenou transformací, která poskytují nový zdroj hospodářského růstu a zároveň umožňují postupný odklon od znečišťujících odvětví, nebo z opatření na podporu financování malých a středních podniků, výzkumu a vývoje a vysoce inovativních projektů. Plán navíc obsahuje opatření zaměřená na posílení sociální soudržnosti, včetně politik zaměřených na snižování nerovností ve vzdělávání a začleňování nejzranitelnějších skupin na trhu práce. To je patrné z opatření zaměřených na další vzdělávání a rekvalifikaci pracovní síly, z opatření na zvýšení účasti žen na trhu práce nebo z opatření na další zlepšení vzdělávacího systému v Česku. Proto ačkoli lze odhady nákladů považovat za věrohodné a přiměřené pouze do určité míry, díky očekávanému pozitivnímu dopadu plánu na české hospodářství a společnost mu náleží vysoké hodnocení, pokud jde o úměrnost a nákladovou efektivnost.

Odůvodnění, které Česko poskytlo ohledně výše odhadovaných celkových nákladů plánu pro oživení a odolnost, je do určité míry přiměřené a věrohodné, je v souladu se zásadou nákladové efektivnosti a je úměrné očekávanému účinku na vnitrostátní hospodářství a společnost.

Česko poskytlo dostatečné informace a důkazy o tom, že výše odhadovaných celkových nákladů na reformy a investice zahrnuté v plánu pro oživení a odolnost, jež mají být financovány v rámci tohoto nástroje, není kryta v rámci stávajícího nebo plánovaného financování z prostředků Unie. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou B podle hodnotícího kritéria 2.9 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.10 Kontroly a audit

Robustnost systému vnitřní kontroly a rozdělení úloh a odpovědnosti

Koncepce systému vnitřní kontroly má jasnou strukturu. Kontrolní subjekty jsou identifikovány na všech úrovních, ale ne všechny prvky jsou plně definovány. Vnitrostátní uspořádání systému vnitřní kontroly pro Nástroj pro oživení a odolnost se skládá ze dvou úrovní:

a. řídicích kontrol vykonávaných vlastníky komponent a koordinačním subjektem a
b. auditů prováděných vnitrostátním auditním subjektem.

Řídící výbor národního plánu pro oživení a odolnost je nejvyšším rozhodovacím a schvalovacím orgánem odpovědným za celkovou koordinaci a monitorování plánu. Žádosti o platbu musí schválit tento výbor. Ministerstvo průmyslu a obchodu jakožto ústřední koordinační subjekt pro Nástroj pro oživení a odolnost a pro jeho provádění odpovídá za koordinaci, monitorování a podávání zpráv v rámci plánu a je hlavním kontaktním místem pro Komisi. Tento orgán je rovněž odpovědný za vypracování žádostí o platbu a prohlášení řídícího subjektu.

Plán uvádí 11 vlastníků komponent pro 26 komponent. Hlavní odpovědnost za první úroveň kontrolního systému mají vlastníci komponent. Odpovídají za i) celkové řízení konkrétní komponenty; ii) ověřování souladu provedených opatření s příslušnými unijními a vnitrostátními právními předpisy a iii) ověřování pokroku při plnění stanovených milníků a cílů. Ke sledování pokroku při plnění milníků a cílů zřídí vlastníci komponent systém s pravidelnými monitorovacími zprávami předkládanými konečnými příjemci. Podklady týkající se plnění milníků budou uchovávány v hlavním IT systému, který zatím nebyl vytvořen, nebo v systémech na úrovni vlastníků komponent.

Druhá úroveň kontrolního systému je svěřena auditnímu subjektu – odboru 52 – Auditnímu orgánu Ministerstva financí. Tento auditní subjekt je funkčně a organizačně nezávislý na koordinačním subjektu a vlastnících komponent. Auditní subjekt se při své auditní činnosti řídí mezinárodními auditorskými standardy. V plánu se uvádí, že audity ověří, zda i) je plán prováděn v souladu s příslušnými unijními a vnitrostátními právními předpisy; ii) systém vnitřní kontroly poskytuje dostatečné ujištění, že byly stanovené milníky a cíle splněny, a iii) účinně fungují mechanismy pro prevenci, odhalování a nápravu závažných nesrovnalostí a k zamezení dvojímu financování. Auditní subjekt obecně popisuje auditní přístup, který zahrnuje i) audity systému s cílem poskytnout přiměřené ujištění, že systém funguje účinně a předchází nesrovnalostem, odhaluje je a napravuje, a ii) testování věcné správnosti (tzv. substantive testing) s cílem ověřit, zda bylo na úrovni projektu dosaženo stanovených milníků a cílů. Auditní strategie bude vypracována do 3 měsíců od schválení plánu a bude každoročně přezkoumána. To bude sledováno prostřednictvím zvláštního milníku, který musí být splněn před tím, než bude Komisi předložena první žádost o platbu. Auditní činnost bude prováděna na úrovni koordinačního subjektu, vlastníků komponent a v případě potřeby také na úrovni konečných příjemců. Tento subjekt je rovněž auditním orgánem pro ESI fondy, což je kladně hodnoceno příslušnými útvary Komise. Rozsáhlé zkušenosti z auditu ESI fondů jsou zřejmé, pokud jde o kvalitu postupů pro zpracování souhrnu auditů a plánování a výkon auditních činností.

Přiměřenost kontrolních systémů a dalších příslušných opatření

Pokud jde o prevenci závažných nesrovnalostí a jejich odhalování, plán do určité míry popisuje příslušné vnitrostátní postupy a opatření. Koordinační subjekt a vlastníci komponent budou každoročně provádět pravidelnou analýzu rizik (včetně analýzy rizika podvodů). Kromě toho se všechny subjekty zapojené do provádění plánu budou řídit vnitrostátní protikorupční strategií. Plán rovněž objasňuje, že k ověřování neexistence střetu zájmů, podvodů, korupce a v příslušných případech dvojího financování bude používán nástroj pro vytěžování dat a vyhodnocování rizik Arachne. Tento nástroj bude využíván rovněž ke sledování rizik souvisejících s prováděním plánu a výsledky z něj budou použity k aktualizaci posouzení rizika podvodů.

Plán popisuje, že vlastníci komponent budou odpovídat za sběr a uchovávání údajů o konečných příjemcích v souladu s požadavky čl. 22 odst. 2 písm. d) nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Zatím však chybí ujištění, že uplatňování pravidel ohledně skutečných majitelů v rámci systému vnitřní kontroly pro Nástroj pro oživení a odolnost a postup, který popisuje sběr a uchovávání uvedených údajů, jsou plně v souladu s definicí „skutečných majitelů“ obsaženou v čl. 3 bodě 6 směrnice 2015/849. Nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost zejména stanoví, že členské státy musí při vynakládání finančních prostředků z tohoto nástroje poskytnout informace o využívání finančních prostředků v souvislosti se skutečným majitelem nebo skutečnými majiteli, včetně společností, svěřenských fondů a právnických osob, ve smyslu čl. 3 bodu 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849. Příslušný pojem je ve směrnici (EU) 2015/849 definován takto:

„skutečným majitelem“ [se rozumí] fyzická osoba nebo osoby, které v konečném důsledku vlastní nebo kontrolují klienta, nebo fyzická osoba nebo osoby, jejichž jménem se transakce nebo činnost provádí, což zahrnuje přinejmenším:

a) v případě společností:

i) fyzickou osobu nebo osoby, které v konečném důsledku vlastní nebo kontrolují právnickou osobu prostřednictvím přímého nebo nepřímého vlastnictví dostatečného akciového či vlastnického podílu nebo hlasovacích práv v uvedené právnické osobě, včetně akcií na doručitele, nebo prostřednictvím kontroly jinými prostředky nad uvedenou právnickou osobou, jež není společností kotovanou na regulovaném trhu, která podléhá požadavkům na zveřejnění informací v souladu s právem Unie nebo která podléhá rovnocenným mezinárodním standardům zajišťujícím přiměřenou transparentnost informací o vlastnictví.

Indikátorem přímého vlastnictví je akciový podíl 25 % plus jedna akcie či vlastnický podíl větší než 25 %, který v klientovi drží fyzická osoba. Indikátorem nepřímého vlastnictví je akciový podíl 25 % plus jedna akcie či vlastnický podíl větší než 25 %, který v klientovi drží společnost kontrolovaná jednou nebo více fyzickými osobami nebo několik společností kontrolovaných stejnou fyzickou osobou nebo fyzickými osobami. Toto ustanovení platí, aniž je dotčeno právo členských států rozhodnout o tom, že indikátorem vlastnictví nebo kontroly může být nižší procentní podíl. Kontrolu jinými prostředky lze určit mimo jiné v souladu s kritérii stanovenými v čl. 22 odst. 1 až 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU;

ii) fyzickou osobu nebo osoby ve vrcholném vedení, jestliže po vyčerpání všech možných prostředků a za podmínky, že neexistuje žádné důvodné podezření, není identifikována žádná osoba podle bodu i) nebo jestliže existuje pochybnost o tom, že identifikovaná osoba nebo osoby jsou skutečnými majiteli; povinné osoby vedou záznamy o krocích učiněných k identifikaci skutečného majitele podle bodu i) a tohoto bodu.

b) v případě svěřenských fondů:

i) zakladatele;

ii) svěřenského správce nebo svěřenské správce;

iii) osoby vykonávající dohled nad správou fondu, existují-li;

iv) obmyšlené, nebo pokud ještě nebyly určeny konkrétní fyzické osoby, které mají prospěch z právního uspořádání nebo právnické osoby, okruh osob, v jejichž hlavním zájmu je právní uspořádání nebo právnická osoba založena nebo provozována;

v) jakoukoli jinou fyzickou osobu, která v konečném důsledku vykonává kontrolu nad svěřenským fondem prostřednictvím přímého či nepřímého vlastnictví nebo jinými prostředky;

c) v případě právnických osob, jako jsou například nadace, a v případě právních uspořádání obdobných svěřenským fondům fyzickou osobu nebo osoby v rovnocenném nebo obdobném postavení, jaké mají osoby uvedené v písmeni b);

Proto byly navrženy zvláštní samostatné milníky, které mají zajistit, aby před tím, než bude Komisi předložena první žádost o platbu, byl dokončen přezkum souladu vnitrostátních postupů, které se týkají uplatňování pravidel ohledně skutečných majitelů, a postupů, které popisují sběr a uchovávání údajů o konečných příjemcích, včetně použití výše uvedené definice skutečného majitele. Uspokojivé splnění těchto milníků poskytne potřebné ujištění, že je splněna právně daná povinnost uplatnit tuto definici skutečného majitele, a to i na svěřenské fondy. Nebudou-li tyto milníky shledány uspokojivě splněnými, budou – stejně jako by tomu bylo v případě všech takových milníků a cílů souvisejících s vnitrostátním kontrolním rámcem – veškeré platby z Nástroje pro oživení a odolnost pozastaveny. Po implementaci těchto milníků bude jejich uplatňování posíleno prohlášením řídícího subjektu v okamžiku žádosti o platbu, jak vyžaduje čl. 22 odst. 2 písm. c) bod i) nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost. Toto prohlášení řídícího subjektu, spolu se shrnutím provedených auditů, poskytne ujištění, že kontrolní systémy poskytují nezbytnou záruku, že finanční prostředky byly spravovány v souladu se všemi platnými pravidly, zejména pravidly o zamezení střetu zájmů.

Podle čl. 22 odst. 2 písm. b) nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost je povinností členských států přijmout vhodná opatření k prevenci, odhalování a nápravě střetu zájmů vymezeného v článku 61 finančního nařízení. Pokud jde o kontrolu střetu zájmů, zůstává plán velmi obecný. Koordinační subjekt by měl pro vlastníky komponent a další subjekty provádějící reformy a investice vypracovat postupy týkající se ověřování střetu zájmů v souladu s článkem 61 finančního nařízení ve vztahu ke všem skutečným majitelům ve smyslu čl. 3 bodu 6 směrnice o boji proti praní peněz. V souladu s tím je do plánu zahrnut milník, který má zajistit, aby před tím, než bude Komisi předložena první žádost o platbu, byly k dispozici pokyny a postupy pro předcházení střetům zájmů a jejich řešení. V rámci auditu jiných programů EU provedeného útvary Komise (generálními ředitelstvími REGIO, EMPL a AGRI) byly zjištěny závažné nedostatky v nastavení a fungování systému k zamezení střetu zájmů. Kromě toho je koordinační orgán zařazen vnitrostátním auditním orgánem do kategorie 3 také z hlediska nedostatečných postupů k zamezení střetu zájmů. To znamená, že byly zjištěny závažné problémy a jsou nutná podstatná zlepšení ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu. Plán proto obsahuje zvláštní samostatné milníky k zajištění účinného vypracování a provádění akčního plánu ohledně

systému, který má být na plán použit v oblasti střetu zájmů. Plán rovněž zahrnuje milník týkající se nezávislého auditu účinnosti systému vnitřní kontroly pro Nástroj pro oživení a odolnost z hlediska prevence, odhalování a nápravy situací střetu zájmů.

Základní implementace komponent bude sledována v systémech na úrovni vlastníků komponent. Za hlavní IT systém pro Nástroj pro oživení a odolnost bude odpovídat koordinační subjekt; tento systém je v současné době vyvíjen a odhaduje se, že bude k dispozici nejpozději do předložení první žádosti o platbu. Tento systém slouží ke sběru a agregaci údajů o milnících a cílech a k přípravě žádostí o platbu a zpráv o pokroku plánu. Ohledně systému pro uchovávání údajů byl do plánu zahrnut zvláštní milník, který musí být splněn před předložením první žádosti o platbu. Auditní subjekt provede audit tohoto systému při prvním auditu systému na úrovni koordinačního subjektu.

Přiměřenost opatření k zamezení dvojímu financování ze zdrojů EU

České orgány uznávají, že existují rizika ve vztahu k možnému financování z několika unijních a vnitrostátních zdrojů. K vyloučení možnosti dvojího financování využijí české orgány tyto mechanismy a nástroje: i) školení *ex ante* a pokyny pro konečné příjemce; ii) systematické oddělení zdrojů; iii) kontrola dvojího financování před uzavřením smlouvy o poskytnutí finančních prostředků; iv) čestná prohlášení a v) používání různých rejstříků. Skutečnost, že implementační subjekty pro Nástroj pro oživení a odolnost se účastní také implementace ESI fondů, vytváří předpoklad pro křížovou kontrolu údajů s tradičními řídicími systémy ESI fondů a pro zamezení dvojímu financování. Po schválení plánu dokončí koordinační subjekt matici podpor a podporovaných aktivit, která má identifikovat oblasti s rizikem možného dvojího financování. Pro tyto oblasti budou zavedena další opatření, jako jsou koordinace, kontroly a audity.

Právní způsobilost a správní kapacita kontrolní funkce

Právní mandát subjektů zapojených do provádění plánu a popis jejich úkolů a odpovědností byl přijat usnesením vlády č. 467 ze dne 17. května 2021. V plánu jsou vymezeni vlastníci komponent (kterých je celkem 11). Koordinační subjekt odpovídá za vypracování a předkládání žádostí o platbu. Řídící výbor žádosti o platbu schvaluje. Auditní subjekt odpovídá za zpracování souhrnu auditů; ten podepisuje osoba v čele auditního subjektu. Plán poskytuje dostatečné informace o správní kapacitě koordinačního i auditního subjektu. Koordinační subjekt v současné době posuzuje personální potřeby vlastníků komponent a v plánu se uvádí, že jejich správní kapacita bude navýšena.

Opatření navržená v plánu českými orgány k zajištění prevence, odhalování a nápravy korupce, podvodů a střetu zájmů při využívání finančních prostředků poskytnutých v rámci Nástroje pro oživení a odolnost, včetně opatření, jejichž cílem je zabránit dvojímu financování z tohoto nástroje a z jiných programů Unie, byla vyhodnocena jako přiměřená. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou A podle hodnotícího kritéria 2.10 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

4.11 Soudržnost

Plán poskytuje komplexní reakci na důsledky krize způsobené onemocněním COVID-19, jakož i reakci na hlavní výzvy identifikované na základě výkonnosti země a na systémové nedostatky českého hospodářství. Plán vychází z globální vize Česka jako inovativní ekonomiky, která je motorem udržitelného hospodářského růstu, moderního státu poskytujícího občanům kvalitní veřejné služby a zdravé země. V rámci činností přispívajících ke všem třem pilířům se plán zaměřuje na šest klíčových politických oblastí, které jsou realizovány prostřednictvím 26 komponent.

Vzájemně se posilující opatření

Plán představuje komplexní balíček reforem a investic. Do určité míry vychází ze synergií mezi jednotlivými komponentami (např. při doplňování významných investic do infrastruktury reformami za účelem urychlení procesu výstavby a protikorupčních opatření nebo při uplatňování požadavků na energetickou účinnost při renovacích veřejných a obytných budov nebo při digitalizaci veřejné správy). Reformy jsou soustředěny do prvních let s cílem vytvořit podmínky pro efektivní a cílené investice (např. rozvoj systémů elektronického zdravotnictví nebo reforma kurikula) a vyřešit některé překážky při provádění (např. urychlení procesu výstavby nebo renovace budov). Řada komponent zahrnuje investice do nového uživatelsky přívětivého informačního systému s cílem pomoci modernizovat a zlepšovat kvalitu a účinnost veřejných služeb a politik (např. digitalizace nemocnic nebo soudních procesů, digitalizace škol a univerzit atd.).

Zatímco celková rovnováha mezi reformami a investicemi je na úrovni plánu zajištěna, u několika opatření nejsou investice doprovázeny příslušnými reformami. Týká se to zejména opatření na podporu obnovitelných zdrojů energie, čisté mobility a digitální a udržitelné dopravní infrastruktury. Určité důležité reformy probíhají ve zdravotnictví, ale nejsou součástí plánu.

Nebyly zaznamenány žádné případy oblastí, v nichž by si opatření navrhovaná v rámci některé komponenty (ať už jde o reformy nebo investice) vzájemně odporovala nebo narušovala svoji účinnost.

Doplňkovost opatření

Plán představuje obecně konzistentní vizi v rámci všech tematických oblastí i komponent, jakož i s ohledem na navrhované reformy a investice.

Komponenty 1.1 až 1.6 připravují půdu pro digitální transformaci ekonomiky. Cílem opatření v oblasti elektronické veřejné správy je zjednodušit komunikaci s veřejnou správou, zvýšit spokojenost uživatelů, zlepšit interoperabilitu a optimalizovat procesy, a to i napříč řadou komponent. Kybernetická bezpečnost by měla být rozvíjena systémově se zaměřením na modernizaci a rozšiřování schopností policejních složek odhalovat a identifikovat incidenty v oblasti bezpečnosti a informačních a komunikačních technologií a reagovat na ně, a na zvyšování

kybernetické bezpečnosti nejméně deseti informačních systémů. Cílem plánu je urychlit zavádění digitální infrastruktury, zejména sítí s velmi vysokou kapacitou, které by měly sloužit jako páteř pro další digitální transformaci české ekonomiky a společnosti. Digitální schopnosti podniků by se měly zaměřit na zlepšování digitálních dovedností v odvětvích, která mají pro Česko strategický význam. Digitální dovednosti jsou součástí reformy kurikula a podpory univerzit v rámci komponent 3.1 a 3.2.

V reakci na cíl dosažení uhlíkové neutrality je přechod na zelené hospodářství realizován prostřednictvím pěti komponent zaměřených na snižování emisí skleníkových plynů. Zaměřuje se především na odvětví stavebnictví a dopravy a zároveň mobilizuje zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie a podporuje opatření na přizpůsobení se klimatické změně. Rozsáhlý program renovací zaměřený na snížení energetické a ekologické náročnosti budov je realizován prostřednictvím specializovaných komponent 2.2 a 2.5, které se týkají obytných budov a veřejných budov. Samotná renovace budov zahrnuje řadu opatření ke snížení energetické náročnosti, integraci instalací obnovitelných zdrojů energie, jakož i řešení adaptace na změnu klimatu nebo osvětové činnosti. Investice jsou částečně kombinovány s reformami, které řeší úzká místa implementace (např. příprava rezervy projektů, podpora školení a rekvalifikace pracovníků zavádějících zelené technologie, jednotné kontaktní místo pro žadatele o projekty).

Dobře propracované složky vzdělávání 3.1 a 3.2 na sebe vzájemně navazují a zabývají se klíčovou výzvou Česka – nedostatečnou kvalitou a inkluzivností vzdělávání na všech úrovních. Zatímco komponenta 3.1 se zaměřuje na revizi kurikula pro základní a střední vzdělávání s cílem posilovat vzdělávání v oblasti informačních technologií včetně zlepšování digitálních dovedností učitelů, komponenta 3.2 se zaměřuje na řešení zvyšujících se nerovností ve vzdělávání poskytováním komplexní podpory znevýhodněným školám, na zvyšování kapacity vysokých škol a na přizpůsobování studijních programů novým formám vzdělávání a novým oborům v souladu s měnícími se potřebami trhu práce. Souvisí to s opatřeními, jejichž cílem je zlepšit kvalitu, výkonnost a internacionalizaci vysokoškolských institucí v oboru zdravotnictví (komponenta 5.1) nebo digitalizace inovačních podniků (komponenta 5.2). Komponenty týkající se vzdělávání kombinují reformy a investice tak, aby se vzájemně podporovaly a aby přinášely změny obsahu a formy vzdělávání na všech úrovních.

Legislativní reforma zajišťující stabilní financování předškolních zařízení pro děti do tří let a současně směřující k zajištění přístupu k cenově dostupné péči o děti do tří let ve všech regionech půjde ruku v ruce s investicemi do zvyšování dostupnosti služeb péče o děti mladší tří let, jejichž cílem je zvýšit dostupnost předškolní péče o děti pro rodiny s nižšími příjmy a pomoc při zlepšování vzdělávacích výsledků jejich dětí.

Komponenty zabývající se veřejnou správou (4.2, 4.3 a 4.4) kombinují reformy a investice a měly by vytvořit příznivější investiční rámec, podnikatelské prostředí a zlepšit kvalitu veřejných služeb, a to i na regionální úrovni. Tyto komponenty se týkají podnikatelského prostředí, reformy soudnictví zaměřené na posílení legislativního rámce a transparentnosti v

oblasti soudů, soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, boje proti korupci, zvýšení analytických kapacit ve veřejné správě a v řadě komponent (např. 1.1, 1.2, 1.4, 1.6, 4.5) úzce souvisejí s digitalizací veřejné správy nebo veřejných služeb.

Dvě komponenty z oblasti zdravotnictví zaměřené na investice do zdravotnické infrastruktury a zlepšení vzdělávání zdravotnických pracovníků v akutní péči (6.1) a na zvýšení odolnosti systému onkologické prevence a péče (6.2) se společně s komponentou 5.1, která se zaměřuje na excelenci výzkumu ve vybraných lékařských vědních oborech a nová univerzitní zařízení pro lékařská a farmaceutická studia, vzájemně doplňují a kombinují reformy i investice. Klíčové reformy v komponentách 6.1 a 6.2 jsou zaměřeny na posílení odolnosti zdravotnického systému, který byl negativně ovlivněn pandemií COVID-19, a to i v jeho části spojené s onkologickou prevencí a péčí nebo s kardiovaskulárními chorobami. Vybudování centra kardiovaskulární a transplantační medicíny v rámci komponenty 6.1 bude doplněno podporou konsorcia pro výzkum a vývoj v této oblasti v rámci komponenty 5.2. Vznik Českého onkologického institutu a vznik a rozvoj Centra onkologické prevence a infrastruktury pro inovativní a podpůrnou péči při Masarykově onkologickém ústavu v rámci komponenty 6.2 je doplněn přípravou nového Národního onkologického programu ČR na léta 2022–2030 a nových screeningových programů prevence nádorových onemocnění v rámci téže komponenty a podporou projektů VaV konsorcií v rámci komponenty 5.2. Digitální transformace zdravotnictví je podporována příslušnými opatřeními v rámci komponent 1.1 a 1.2.

Vzhledem k tomu, že Česko ve velké míře čerpá prostředky z fondů politiky soudržnosti, jsou v textu patrné a v zásadě formulované významné prvky doplňkovosti, ale úroveň podrobnosti uvedená v jednotlivých komponentách se vzájemně liší. Je to dáno tím, že dosud nebyly dokončeny a přijaty oba programové dokumenty, tedy dohoda o partnerství a programy na období 2021–2027. Proto celkový popis synergií na horizontální úrovni doplněný souhrnnými tabulkami poskytuje pouze první přehled zamýšlených komplementarit podle oblastí, které pokrývají oba uvedené fondy. To je doplněno mechanismem, který má zabránit dvojímu financování. Všechny potenciální oblasti podpory v rámci fondů politiky soudržnosti uvedené v plánu jsou stále předmětem jednání s Komisí a nelze je předjímat na základě znění v plánu.

Plán nevykazuje nesrovnalosti ani rozpory mezi jednotlivými komponentami. S cílem podpořit širší soudržnost mezi nástroji, zejména s fondy evropské politiky soudržnosti, se doporučuje vyvážené územní rozdělování zdrojů.

Při zohlednění kvalitativního hodnocení všech komponent plánu Česka pro oživení a odolnost, jejich individuální váhy (rozsah, relevance, přidělené finanční prostředky) a jejich vzájemných vztahů obsahuje plán opatření k provádění reforem a veřejných investic, které do určité míry představují ucelené činnosti. To by odůvodňovalo ohodnocení známkou B podle hodnotícího kritéria 2.11 v příloze V nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

PŘÍLOHA: OZNAČOVÁNÍ / OČEKÁVANÉ NÁKLADY

Oblast interv. = oblast intervence

Koef. = Koeficient pro výpočet podpory na plnění cílů v oblasti změny klimatu a podpory digitální transformace na základě příloh VI a VII nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost.

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
1.1.1	Digitální služby pro koncové uživatele	40,03			011	100 %
1.1.2	Rozvoj otevřených dat a veřejného datového fondu	6,36			011	100 %
1.1.3	Zajištění podmínek pro kvalitní správu datového fondu a zajištění řízeného přístupu k datům	2,47			011	100 %
1.1.4	Elektronické zdravotnictví (eHealth)	55,89			013	100 %
1.1.5	Digitální služby v resortu justice	7,43			011c	100 %
1.2.1	Budování a další rozvoj agendových informačních systémů	36,58			011	100 %
1.2.2	Budování a rozvoj základních registrů a zázemí pro eGovernment	101,49			011	100 %
1.2.3	Kybernetická bezpečnost	105,84			021d	100 %
1.2.4	Kompetenční centra pro podporu eGovernmentu a elektronizace zdravotnictví	14,3			013	100 %
1.2.5	Budování a rozvoj systémů podporujících elektronizaci zdravotnictví	12,76			095	100 %
1.2.6	Vytvoření předpokladů pro digitální justici	6,09			011c	100 %
1.3.1	Zlepšení prostředí pro budování sítí elektronických komunikací	62,84			053	100 %
1.3.2	Podpora rozvoje ekosystému sítí 5G a dalšího rozvoje těchto sítí	1,45			054	100 %
1.3.3	Vybudování	111,93			053	100 %

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
	vysokokapacitního připojení					
1.3.4	Dokrytí koridorů sítěmi 5G a podpora rozvoje sítí 5G	27,49			054a	100 %
1.3.5	Podpora rozvoje mobilní infrastruktury sítí 5G v investičně náročných bílých místech na venkově	11,78			054a	100 %
1.3.6	Vědeckovýzkumné činnosti související s rozvojem sítí a služeb 5G	11,78			054a	100 %
1.4.1	Reforma: Institucionální reforma systému koordinace a podpory digitální transformace ekonomiky (vč. RIS 3)	0,35			021b	100 %
1.4.1.1	Evropské centrum excelence v AI „pro bezpečnější společnost“	9,39			009a	100 %
1.4.1.2	Evropský projekt pro boj s COVID fake news (European Digital Media Observatory Hub – EDMO)	1,69			021b	100 %
1.4.1.3	Přenos zahraniční nejlepší praxe a know-how pro digitální transformaci – založení strategické expertní skupiny (vznik Samuel Neaman Institute)	6,68			021b	100 %
1.4.1.4	Platforma pro digitální transformaci	4,32			021b	100 %
1.4.1.5	Evropský projekt pro DLT financování digitalizace SME pro překonání krize (European Blockchain Services Infrastructure – EBSI)	8,84			010	100 %
1.4.1.6	Demonstrativní projekty 5G	43,2			010a 021b	100 %
1.4.2	Reforma: Institucionální podpora start-upů – standardy EU pro startupové národy	0,35			010	100 %

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
1.4.2.1	Programy Czech Rise-Up	23,56			010	100 %
1.4.2.2	Podpora podnikavosti po COVID-19	5,89			018	40 %
1.4.2.3	Fondy pro rozvoj pre/seedových investic, digitálních strategických technologií a spin-offů	54,98			010	100 %
1.4.2.4	Internacionalizace start-upů	8,44			015	40 %
1.4.2.5	Regulační sandboxy	5,89			010	100 %
1.4.3	Certifikace strategických technologií	4,32			009a	100 %
1.4.3.1	Kvantová komunikační infrastruktura	7,07			021c	100 %
1.4.3.2	Digitalizace leteckého průmyslu	39,27			009a	100 %
1.5.1	Reforma: Vytvoření platformy pro digitalizaci hospodářství	0,39			010	100 %
1.5.1.1	Evropská a národní centra digitálních inovací (e/DIH)	8,68			010	100 %
1.5.1.2	Evropská referenční testovací centra	5,66			010a	100 %
1.5.1.3	Programy digitální transformace zpracovatelských a nevýrobních podniků a zvyšování odolnosti (včetně kybernetické bezpečnosti)	181,64			010	100 %
1.6.1	Zavedení rekodifikace stavebního práva do praxe	36,35			055	100 %
1.6.2	Vytvoření „Agendového informačního systému“	12,98			011	100 %
1.6.3	Rozvoj a využití datového fondu veřejné správy v územním plánování	0,97			055	100 %
1.6.4	Plné využití přínosů digitalizace stavebního řízení	6,49			055	100 %
2.1.1	Nové technologie a digitalizace na železniční	37,51	070	40 %	070	100 %

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
	infrastruktuře					
2.1.2	Elektrizace železnic	263,76	066a	100 %		
2.1.3	Zlepšení životního prostředí (podpora železniční infrastruktury)	453,69	069	40 %		
2.1.4.1	Zvýšení bezpečnosti na železničních přejezdech	120,3	069	40 %		
2.1.4.2	Umělé stavby	43,75	069	40 %		
2.1.4.3	Ochrana zranitelných účastníků provozu (cyklistů, chodců)	23,56	075	100 %		
2.2.1	Realizace energeticky úsporných opatření při rekonstrukci státních budov	113,62	026a	100 %		
2.2.2	Realizace energeticky úsporných opatření při rekonstrukci systémů veřejného osvětlení	81,97	026a	100 %		
2.2.3	Realizace energeticky úsporných opatření při rekonstrukci veřejných budov	129,02	026a	100 %		
2.3.1	Výstavba nových fotovoltaických zdrojů energie	196,37	029	100 %		
2.3.2	Modernizace distribuce tepla v rámci soustav zásobování teplem	65,2	034a0	100 %		
2.4.1.1	Budování infrastruktury pro veřejnou dopravu (Praha)	47,13	073	100 %		
2.4.1.2	Budování neveřejné infrastruktury	11,78	077	100 %		
2.4.1.3	Budování dobíjecích bodů pro obytné budovy	5,66	077	100 %		
2.4.2.1	Vozidla (el, H2) pro podnikatelské subjekty včetně E-cargokol	36,92	077	100 %		
2.4.2.2	Vozidla (el, H2) a neveřejné dobíjecí stanice pro obce, kraje, státní správu	23,56	077	100 %		

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
2.4.2.3	Vozidla (bateriové trolejbusy a nízkopodlažní tramvaje) pro veřejnou hromadnou dopravu v Hlavním městě Praha	66,77	074	100 %		
2.5.1	Renovace a revitalizace budov pro energetickou úsporu	332,17	025a	100 %		
2.5.2	Výměna stacionárních zdrojů znečišťování v domácnostech za obnovitelné zdroje energie a samostatné instalace OZE	283,16	032	100 %		
2.6.1	Protipovodňová ochrana	99,36	040	40 %		
2.6.2	Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích	62,84	040	40 %		
2.6.4	Provádění pozemkových úprav s pozitivním vlivem na prevenci eroze a zachycování srážek	32,46	050	40 %		
2.6.5	Budování lesů odolných klimatické změně	335,4	037	100 %		
2.6.6	Zadržování vody v lese	11,78	040	40 %		
2.7.1.1	Budování recyklační infrastruktury	62,84	045a	100 %		
2.7.2.1	Cirkulární řešení v podnicích	39,27	047a	40 %		
2.7.2.2	Úspora vody v průmyslu	39,27	047a	40 %		
2.8.1	Investiční podpora regenerace specifických oblastí	55,85	026	40 %		
2.8.1	Investiční podpora regenerace specifických oblastí	23,96	025b	40 %		
2.8.2	Investiční podpora regenerace oblastí ve veřejném vlastnictví pro nepodnikatelské využití	25,14	026	40 %		
2.8.2	Investiční podpora regenerace oblastí ve veřejném vlastnictví pro nepodnikatelské využití	6,28	046a	40 %		
2.8.3	Investiční podpora regenerace	13,75	026	40 %		

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
	oblastí ve veřejném vlastnictví pro podnikatelské využití					
2.8.3	Investiční podpora regenerace oblastí ve veřejném vlastnictví pro podnikatelské využití	5,89	025b	40 %		
2.9.1	Ochrana proti suchu a přírodě blízká povodňová ochrana intravilánu města Brna	29,93	040	40 %		
2.9.2	Hospodaření se srážkovými vodami	38,96	040	40 %		
2.9.3	Péče o zvláště chráněná území a území soustavy Natura 2000 a péče o zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů	21,4	050	40 %		
2.9.4	Adaptace vodních, nelesních a lesních ekosystémů na změnu klimatu	26,9	037	100 %		
3.1.2	Implementace reformy kurikula a DigCompEdu	22,07			108	100 %
3.1.3	Vybavení škol digitálními technologiemi	168,68			012	100 %
3.3.1.1	Rozvoj politiky zaměstnanosti (rekvalifikace a další profesní vzdělávání) – digitální kompetence	127,64			108	100 %
3.3.1.2	Rozvoj politiky zaměstnanosti (rekvalifikace a další profesní vzdělávání) – kompetence potřebné pro digitální tranzici a pro řešení potřeb Průmyslu 4.0	127,64			016	40 %
3.3.1.4	Rozvoj politiky zaměstnanosti (rekvalifikace a další profesní vzdělávání) – Vytvoření databáze nabídky rekvalifikací a dalšího vzdělávání	0,39			011	100 %

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
3.3.2	Budování kapacit předškolních zařízení	50,35	025b	40 %		
3.3.2	Budování kapacit předškolních zařízení	60,42	026	40 %		
3.3.2	Budování kapacit předškolních zařízení	90,53	026a	100 %		
3.3.3.1.1	Rozvoj infrastruktury sociálních služeb péče (vznik nových kapacit komunitního charakteru a ambulantních a terénních sociálních služeb)	109,03	025b	40 %		
3.3.3.1.2	Rozvoj infrastruktury sociálních služeb péče (rekonstrukce kapacit komunitního charakteru a ambulantních a terénních sociálních služeb včetně zázemí, rekonstrukce stávajících kapacit)	109,03	026	40 %		
3.3.3.1.3	Rozvoj infrastruktury sociálních služeb péče (rekonstrukce kapacit komunitního charakteru a ambulantních a terénních sociálních služeb včetně zázemí, rekonstrukce stávajících kapacit)	109,03	026a	100 %		
3.3.3.2.2	Rozvoj sociální prevence, poradenství a péče prostřednictvím obnovy elektrického vozového parku – automobily na elektrický pohon	3,57	077	100 %		
3.3.3.2.3	Rozvoj sociální prevence, poradenství a péče prostřednictvím obnovy elektrického vozového parku – automobily na hybridní pohon	5,38	077	40 %		
4.2.2	Nové kvazikapitálové	39,27	047	40 %		

Číslo opatření / dílčího opatření	Název opatření / dílčího opatření	Rozpočet (v mil. EUR)	Klima		Digitální oblast	
			Oblast interv.	Koef. %	Oblast interv.	Koef. %
	nástroje na podporu podnikání					
4.5.4	Digitalizace kulturního a kreativního sektoru	31,42			021a	100 %
4.5.6	Kreativní vouchery	21,99			020	40 %
5.2.2	Podpora zavádění inovací do podnikové praxe	39,27			020	40 %
5.2.4	Podpora výzkumu a vývoje v oblasti životního prostředí	7,85	022	100 %		
5.2.6	Podpora výzkumu a vývoje v synergických efektech s rámcovým programem pro výzkum a inovace	19,64			015	40 %